

De Glind in de toekomst!

It takes a village to raise a child' Hillary Clinton

Klaske Nijland
Doctoraal-onderzoek Landgebruiksplanning

Wageningen Universiteit en Research Centrum

Wetenschapswinkel Wageningen UR

September 2002

Rapport 183

DE GLIND IN DE TOEKOMST!

Publicatienummer 183

Klaske Nijland Wageningen, september 2002

De Rudolphstichting

Schoonderbekerweg 4
3794 NB De Glind
0342-451138
www.rudolphstichting.nl
e-mail: info@rudolphstichting.nl

De Rudolphstichting initieert en ontwikkelt hulpvormen die inspelen op nog onbeantwoorde vragen van jeugd in knelsituaties. De Rudolphstichting benut hiervoor o.a. beschikbare faciliteiten in jeugddorp De Glind.

Stichting Bredervoort LSG
Postbus 130
3770 AC Barneveld
0342-451441
www.bredervoort-lsg.nl
e-mail: info@bredervoort-lsg.nl

Bredervoort is een organisatie die geïndiceerde hulp biedt aan jeugdigen en hun familie. De eigen kracht van de jeugdige en zijn omgeving is hierbij uitgangspunt. De hulp kan zowel thuis (ambulant) als binnen een instelling worden gegeven. Er wordt nauw samengewerkt met instanties die bij de problemen betrokken zijn of er invloed op kunnen uitoefenen.

Leerstoelgroep Landgebruiksplanning
Wageningen UR
Generaal Foulkesweg 13
6703 BJ Wageningen
0317-483311
www.wau.nl/rpv
e-mail: marianne.willemsen@users.rpv.wau.nl

De leerstoelgroep Landgebruiksplanning houdt zich bezig met onderwijs en onderzoek op het gebied van ruimtelijke planning en inrichting van landelijke gebieden.

Vragenderwijs

Communicatietraining & consultancy

Vragenderwijs, Communicatietraining & Consultancy
Hendrikweg 12
6703 AW Wageningen
0317-453060
e-mail: astrid.hendriksen@planet.nl

Vragenderwijs, training & consultancy verricht onderzoek naar en ontwikkelt methodieken voor het begeleiden van interactieve processen. Daarnaast geeft zij communicatietrainingen en voert projecten uit met als uitgangspunt een vraaggerichte en procesmatige werkwijze.

Wetenschapswinkel Wageningen UR
Postbus 9101
6700 HB Wageningen
0317-484661
e-mail: wetenschapswinkel@alg.kb.wau.nl
www.wur.nl/wewi
www.wetenschapswinkels.nl

Organisaties die niet over voldoende middelen voor onderzoek beschikken, kunnen terecht bij de Wetenschapswinkel van Wageningen UR. Deze bemiddelt en zoekt ook naar financiën. Aanvragen moeten aansluiten bij de werkgebieden van Wageningen UR: landbouw, milieu, natuur en voeding.

Colofon

De Glind in de toekomst!

Klaske Nijland

Leerstoelgroep Landgebruiksplanning Wageningen UR

Wetenschapswinkel Wageningen UR, rapportnummer 183
september 2002

ISBN: 90-6754-673-9

Omslag: Andrew Zeegers, Domino Design

Druk: Dick Ernsting

Prijs: € 6,50

www.wur.nl/wewi

VOORWOORD

De Glind, gewoon of bijzonder???

Wat wordt de toekomst van De Glind?

Een “gewoon” dorp, één van de vele kernen van de gemeente Barneveld, of een “bijzonder” dorp?

Bijzonder zou het in mijn ogen zijn als men er in slaagt van onderop een plan van aanpak, of liever nog een uitvoeringsplan voor de leefbaarheid van De Glind op te stellen. Interactief met iedereen die ook maar enige betrokkenheid heeft bij De Glind. Onder De Glind versta ik niet alleen het jeugddorp, maar ook de kern en het buitengebied.

Interactief zijn valt niet altijd mee, zo hebben de Statenleden van de provincie Gelderland ervaren. Aan het begin van deze Statenperiode 1999 - 2003 is het project Staten Interactief van start gegaan. Wij wilden met onze rug naar het provinciehuis en ons gezicht naar de burger toe staan. Ervaren wat het betekent politiek van onderop te bedrijven en te luisteren naar wat er in de samenleving leeft. Het is een weg van vallen en opstaan geweest, met aftasten waar je je wel en niet mee moet bemoeien, hoe diep je zelf in zaken moet duiken of ze juist moet doorsluizen naar anderen.

Lopende dit proces werd De Glind in ons gezichtsveld gebracht. Hier spelen juist een aantal thema's waar de provincie veel mee te maken heeft: jeugdhulpverlening en plattelandsontwikkeling. Door contact te leggen met betrokkenen in De Glind ontstond er bij ons een beeld van wat er leeft en hoe men probeert zelf oplossingen aan te dragen.

Wij hebben daarna geprobeerd lijntjes te leggen om het proces te ondersteunen om tot de ontwikkeling van een toekomstvisie voor De Glind te komen. Interne lijntjes binnen het provinciaal apparaat en externe lijntjes naar de gemeente Barneveld en de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei.

Nu ligt het onderzoeksrapport “De Glind in de toekomst!” voor u. Ik hoop dat De Glind een “bijzonder” dorp wordt, waarvan alle participanten in het onderzoek en de bewoners over een aantal jaren kunnen zeggen:

Dit is De Glind. Dit is onze leefomgeving. Deze omgeving hebben wij samen zo gebouwd, proactief en interactief, gebruikmakend van de kansen en mogelijkheden die wij in 2002 hadden.

Veel succes met dit boeiende proces!

Ria Aartsen
Lid van de Provinciale Staten van Gelderland

AAN DIT PROJECT HEBBEN MEEGEWERKT....

De Rudolphstichting en de Stichting Bredervoort hebben het initiatief genomen voor het onderzoek, waarvan dit rapport voor U ligt. Beide stichtingen zijn werkzaam in De Glind en maken zich zorgen over de toekomst van dit mooie dorp in de Gelderse Vallei. De veranderingen waar deze stichtingen mee geconfronteerd worden kunnen van grote invloed zijn op de leefbaarheid en het karakter van De Glind.

Om in te kunnen spelen op deze veranderingen hebben beide stichtingen de Wetenschapswinkel van Wageningen UR verzocht een onderzoeksproject op te zetten om -in samenspraak met de belanghebbenden- te komen tot de ontwikkeling van toekomstbeelden voor De Glind.

De leerstoelgroepen Landgebruiksplanning en Communicatie- en Innovatiestudies van Wageningen UR zijn bereid gevonden om dit project wetenschappelijk te begeleiden.

Een begeleidingscommissie is gevormd die het onderzoeksproject gedurende het gehele traject aangestuurd heeft. Dat wil zeggen vanaf het formuleren van het onderzoeksvoorstel, het organiseren van workshops, het becommentariëren van het onderzoeksrapport tot en met de verspreiding van de onderzoeksresultaten.

Vragenderwijs, Communicatietraining & Consultancy, heeft workshops met bewoners en beleidsmakers in De Glind georganiseerd. Deze workshops hadden enerzijds tot doel ideeën te toetsen en te ontwikkelen en anderzijds de betrokkenheid bij de veranderingsprocessen te vergroten.

Hierbij noemen we de volgende namen:

- Gerard de Jong, directeur van De Rudolphstichting. Opdrachtgever voor dit onderzoeksproject.
- Henk Reimert, directeur van de Stichting Bredervoort, onderdeel van de Leo Stichting Groep. Opdrachtgever voor dit onderzoeksproject.
- Klaske Nijland, studentonderzoeker bij de leerstoelgroep Landgebruiksplanning van Wageningen UR.
- Marjan Hidding, onderzoeker en docent bij de leerstoelgroep Landgebruiksplanning van Wageningen UR. Verantwoordelijk voor de wetenschappelijke begeleiding van Klaske.
- Jan van Nieuwenhuize, onderzoeker en docent bij de leerstoelgroep Landgebruiksplanning van Wageningen UR. Verantwoordelijk voor de wetenschappelijke begeleiding van Klaske.
- Noëlle Aarts, onderzoeker en docent bij de leerstoelgroep Communicatie en Innovatiestudies van Wageningen UR.
- Willem Muijlwijk, consultant bij Atrivé, Consultancybureau in de sectoren Wonen, Vastgoed, Zorg, Onderwijs en Overheden.
- Astrid Hendriksen, Vragenderwijs, Communicatietraining & Consultancy. Verantwoordelijk voor de organisatie van workshops met bewoners en beleidsmakers.
- Ria Aartsen - den Harder, lid van de Provinciale Staten van Gelderland.
- Trix Claassen, secretariaat Wetenschapswinkel van Wageningen UR.

De Begeleidingscommissie bestond uit:

Noëlle Aarts, Marjan Hidding, Gerard de Jong, Willem Muijlwijk, Jan van Nieuwenhuize, Klaske Nijland, Henk Reimert en Gerard Straver.

Voor dit onderzoek zijn geïnterviewd:

Corinne Beeuwkes-van Ede	Predikant Gereformeerde. Kerk in Achterveld en De Glind
Jacob Bos	Beheerder kinderboerderij
Rob Brand	Directeur Kionda
Wout v.d. Brink	Voorzitter Belangenvereniging De Glind
Bas Breman	Medewerker Landelijk Steunpunt Landbouw & Zorg
Gerrit v.d. Broek	Beheerder voetbalkantine o.a.
Jaap van Deelen	Biologische boer
Lia en Peter ten Donkelaar	Veehouders
Mevr. Folmer	Varkenshouder
Jacques Gordijn	Directeur J.H. Donnerschool
Jan Hassink	Onderzoeker Plant Research International
Cees v.d. Heuvel	Groenbeheerder
Pim en Annelies Honig	Bewoners ("nieuwe" bewoners)
Gerard de Jong	Directeur De Rudolphstichting
René Jongman	Hoofd afd. Onderwijs, Jeugd en Sport, Gemeente Barneveld
Hubert de Kok & Elza Kuyk	Beheerder Wereldwinkel en geestelijk verzorger
	Stichting Bredervoort
Angela Quashie e.a.	Jongerenraad
Huub Lehmann	Leider gezinsgroep
Willem Muijlwijk	Projectleider Atrivé
Dick en Willemien Overbeek	Gezinshuisouders
Henk Reimert	Directeur Stichting Bredervoort
Dhr. van Roeckel	Directeur Beatrixschool
Mevr. Schimmel	Bewoner
Mario Scibelli	Directeur YMCA-De Glind
René en Patricia Tel	Logeershuisouder en speltherapeute
Arjan Verrips	Directeur M.J.C. Besselaarschool
Kees v.d. Werf	Bewoner en Gemeenteraadslid Gemeente Barneveld
Dhr. en mevr. Zuidveld	Veehouders

Deelnemers aan de eerste workshop, gehouden op 16 mei 2002 in De Glind

Alle deelnemers zijn inwoners van De Glind.

Irene Bakker	Lia Hazelaar
Engelie Bokkers	Cees v.d. Heuvel
Jaap Borgman	Wim Klomp
Gerda van Deelen	Hetty Neumann
Monique Dobbelsstein	Martineke Otto
Peter van Donkelaar	Dick Overbeek
Gea Elferink	Patricia Rebu
Cees Elzinga	Dhr. Schimmel
Ben Delhaas	Patricia Tel
Maria Delhaas	Kees v.d. Werf

Deelnemers aan de tweede workshop, gehouden op 6 juni 2002 in De Glind

Sommige deelnemers maken deel uit van de Regiegroep van De Glind. Anderen hebben deelgenomen als vertegenwoordiger van een belangenorganisatie en/of vanwege hun betrokkenheid bij de ontwikkeling van het gebied.

- Dhr. E. Barten, Wethouder VROM Gemeente Barneveld
- Corinne Beeuwkes-van Ede, Predikant Gereformeerde Kerk Achterveld en De Glind
- Wout v.d. Brink, Voorzitter van de Belangenvereniging De Glind
- Dhr. Eskens, Divisie-manager Kionda
- Jacques Gordijn, Directeur J.H. Donnerschool
- Gerard de Jong, Directeur Rudolphstichting
- Aad de Kruijf, Directeur Stichting Vernieuwing Gelders Vallei
- Rob Plessen, Divisiemanager Stichting Bredervoort
- Henk Reimert, Directeur Stichting Bredervoort
- Bram Roggeveen, Directeur Sector Welzijn Gemeente Barneveld
- Gerard Straver, Projectcoördinator Wetenschapswinkel Wageningen UR

Iedereen die een bijdrage geleverd aan dit onderzoeksproject wordt op deze plaats hartelijk bedankt. Dankzij deze bijdragen kan met recht van een interactief onderzoeksproject gesproken worden.

Gerard Straver
Wetenschapswinkel Wageningen UR

INHOUDSOPGAVE

	pagina
Voorwoord	v
Aan dit project hebben meegewerkt.....	vi
Samenvatting	xi
Hoofdstuk 1: Aard van het onderzoek.....	1
1.1 Aanleiding.....	1
1.2 Probleemverkenning.....	1
1.3 Doelstelling.....	2
1.4 Leeswijzer	2
Hoofdstuk 2: Theorie en methode	3
2.1 Scenariomethode.....	3
2.2 De leefbaarheid.....	4
Hoofdstuk 3: Achtergronden.....	7
3.1 De Glind en omgeving.....	7
3.2 Zorg in De Glind	13
3.3 Dorp of internaat?.....	17
3.4 Beschrijving actoren in De Glind	23
3.5 Relaties in De Glind (beschrijving actorschema)	26
Hoofdstuk 4: Trends en lange termijn ontwikkelingen	29
4.1 Inleiding.....	29
4.2 Thema's voor de toekomst	30
Hoofdstuk 5: De scenario's	34
5.1 Uitgangspunten.....	34
5.2 Mogelijke scenario's.....	36
5.3 Scenario 1: Stille kracht	39
5.4 Scenario 2: Verbonden met de groene omgeving	41
5.5 Scenario 3: Onderdeel van het rode netwerk	43
5.6 Scenario 4: Rustpunt in het netwerk	45
Hoofdstuk 6 Conclusies en aanbevelingen.....	47
6.1 Conclusies.....	47
6.2 Aanbevelingen voor het vervolg	48
Literatuurlijst	51
Lijst van interviews en gesprekken	54
Bijlage 1	55
Bijlage 2	61

SAMENVATTING

H1: Aard van het onderzoek

Vlakbij Barneveld ligt De Glind, ook wel bekend als het Jeugddorp De Glind. Kinderen, die om wat voor reden dan ook niet thuis kunnen wonen, worden daar opgevangen in gastgezinnen.

De Glind ziet zich geconfronteerd met een aantal ontwikkelingen in de samenleving. Met name de veranderingen in de jeugdzorg leiden tot een druk op de sociale samenhang in het dorp en op het voorzieningenniveau. Deze druk draagt bij tot een gevoel van onzekerheid over de toekomst van De Glind.

Om de belangenorganisaties in De Glind de mogelijkheid te bieden die toekomst mede vorm te geven hebben De Rudolphstichting en de Stichting Bredervoort de Wetenschapswinkel van Wageningen UR verzocht een onderzoek te doen uitvoeren om de huidige ontwikkelingen in kaart te brengen en enkele scenario's voor de toekomst te schetsen.

Het **doel van het onderzoek** is een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een toekomstvisie voor De Glind. Dit doel is tweeledig:

het uitwerken van scenario's, die kunnen bijdragen aan een realistisch inzicht in verschillende toekomstmogelijkheden voor De Glind.

het vergroten van het draagvlak onder bewoners en belangenpartijen door deze uit te dagen mee te denken over de toekomst van hun dorp.

Het onderzoek heeft geleid tot vier toekomstscenario's voor De Glind. Deze scenario's zijn getoetst en nader uitgewerkt tijdens bijeenkomsten met bewoners en belangenpartijen. Hierdoor geven ze een goed beeld van wat er in De Glind kan gaan gebeuren.

H2: Theorie en methode

Om een andere inrichting van De Glind te kunnen onderbouwen is toekomstverkenkend onderzoek noodzakelijk. De kracht van dergelijk onderzoek ligt in het verkennen van mogelijke en/of wenselijke scenario's. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de zogenoemde **scenario-methode**.

Een **scenario** kan worden omschreven als: een beschrijving van de huidige toestand, van een of meer mogelijk en/of wenselijk geachte toekomstige toestanden, alsmede van de weg die vanuit de huidige toestand naar die toekomstige toestanden zou kunnen leiden (Hidding, 1997).

Wat kenmerkt een goed scenario voor de toekomst van De Glind?

- Het moet een deel van de belanghebbenden aanspreken en voor hen een aantrekkelijke toekomst verbeelden.
- Het moet een realistische toekomst schetsen. Het bouwen van flats in De Glind, midden in het landelijk gebied, is bijvoorbeeld geen realistisch scenario.
- Het moet voortbouwen op huidige ontwikkelingen of juist inspelen op ontwikkelingen, die voor de deur staan. In het geval van De Glind moet het dus zowel aansluiten bij het ruimtelijke beleid als bij de ontwikkelingen in de zorg.

Alleen een beschrijving van de scenario's is niet voldoende. Ook de gevolgen van de scenario's moeten worden getoetst. Het begrip **"leefbaarheid"** kan hierbij houvast bieden. Leefbaarheid is de mate waarin de sociale en fysieke leefomgeving aan de normen en waarden van de bewoners en/of gebruikers van het landelijk gebied voldoet (Boomars/Hidding, 1999).

Onder het begrip “**leefomgeving**” vallen zowel kenmerken die te maken hebben met de ‘samenleving’ als met de ‘fysieke omgeving’. Het gaat hierbij om zowel ruimtelijke, sociaal-culturele, sociaal-economische als politiek-bestuurlijke aspecten, als om de gebruiks-, belevings- en toe-eigeningswaarde van een omgeving.

In het **leefbaarheidsmodel** voor De Glind worden deze kenmerken als volgt tegen elkaar uitgezet:

	Ruimtelijke aspecten	Sociaal-culturele aspecten	Sociaal-economische aspecten	Politiek bestuurlijke aspecten
Gebruikswaarde	Mogelijkheden die de omgeving biedt voor diverse vormen van ruimtegebruik	Mogelijkheden die de omgeving biedt om vorm te geven aan een gewenste leefstijl	Mogelijkheden die de omgeving biedt om een passend bestaan op te bouwen	Mogelijkheden die de omgeving biedt om vorm te geven aan het eigen burgerschap
Belevingswaarde	De kwaliteit van de ruimtelijke omgeving	De waardering voor de sociale contacten	De kwaliteit van de werkomgeving	De kwaliteit van de contacten met het openbaar bestuur
Toe-eigeningswaarde	Het opbouwen van een eigen relatie met de plek	Het hebben van lokale binding	Het hebben van een eigen plek van economische dragers met ontwikkelingskansen	Mogelijkheden voor de politiek-bestuurlijke inzet voor eigen plek.

H3: Achtergronden

De Glind ligt midden in de Gelderse Vallei, dat tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe ligt. Het is van oudsher een agrarisch gebied, waar de hogere delen werden gebruikt voor bouwland en de lagere delen voor het houden van vee. De huidige landbouw kenmerkt zich door een grote verscheidenheid. Er zijn grote en kleine bedrijven en veel van de bedrijven zijn gemengd.

De Glind ligt centraal in Nederland en toch ook niet. Hoewel de Gelderse Vallei in het midden van Nederland ligt, zijn de barrières die de Utrechtse Heuvelrug en het Veluwemassief vormden, nadelig voor zijn ontwikkeling geweest. Inmiddels is dat veranderd. Niet alle delen van de Gelderse Vallei liggen even perifeer meer, en het gebied kan dan ook aangeduid worden als overloopgebied voor de Randstad.

Het landschap rondom De Glind kan worden omschreven als een ‘beekdalen en dekzandruggenlandschap’ vanwege de beken die zich hier in het dekzand hebben ingesneden. Het is een combinatie van kleinschalige open en beboste (natte) velden met een zeer gesloten aanblik.

De idealistische dominee R.J.W. Rudolph (1862-1914) nam in het begin van de vorige eeuw het initiatief om kinderen op te vangen die niet in het ouderlijk milieu konden opgroeien. Hij kon helaas de voltooiing van het jeugddorp niet meemaken, maar de door 800 diaconieën opgerichte Rudolphstichting zette het werk in nagedachtenis van ds. Rudolph voort. Een gedeelte van de grond werd in de beginjaren van De Glind verpacht aan boeren, met de voorwaarde enkele kinderen in huis te nemen.

De kern De Glind met zijn circa 200 inwoners mag tot een van de kleinere dorpen van Nederland worden gerekend. De huidige grootte van de kern wordt nagenoeg volledig bepaald door de ontwikkelingen, die De Rudolphstichting heeft doorgemaakt. Omdat de kern in een lage dichtheid is bebouwd en een ruime opzet kent, is er een sterke visuele relatie met het omringende landschap.

Voor de toekomst van De Glind zijn de plannen met betrekking tot de mogelijkheden voor uitbreiding van kernen belangrijk. Door het speciale karakter van het dorp neemt de kern een aparte positie in het (lokale) beleid in. Een groot gedeelte heeft als bestemming '**jeugdorp**'. Deze bestemming bestaat nergens anders in Nederland.

Bestemming **jeugdorp**: instelling voor de opvang, begeleiding en huisvesting van uit huis geplaatste kinderen, met voorzieningen voor onderwijs, recreatie, medische en maatschappelijke begeleiding, vorming van personeel, vorming van welzijnswerkers en voor onderhoud van gebouwen en terreinen. Onder de voorzieningen zijn tevens 18 dienstwoningen begrepen. Hier is de opvang van kinderen zondermeer toegestaan. De dienstwoningen mogen met maximaal twee worden uitgebreid, de situering en de ruimte in het woningcontingent worden op moment van aanvraag bepaald.

Het bestemmingsplan buitengebied (2001) staat geen verdere uitbreiding voor De Glind toe, iets wat met het trekken van een strakke rode contour bevestigd gaat worden in de Structuurvisie 2015. Voor de omgeving is aanpak van de ruimtelijke en milieuproblematiek van het landelijk gebied in de Gelderse Vallei van groot belang. De provincie Gelderland wil het landelijk gebied zoveel mogelijk vrijwaren van functies die daar niet thuis horen. De Glind ligt in landelijk gebied C. In landelijk gebied C is landbouw de belangrijkste functie. Ontwikkelingen in de landbouw en andere functies dienen zodanig te worden vormgegeven of gesitueerd dat het karakteristieke landschap en cultuurhistorische (inclusief archeologische) waarden worden behouden.

De Glind ligt op de grens van maar liefst vier gemeenten en twee provincies. Deze gemeenten en provincies werken voor dit gebied samen bij de aanpak van de problemen in de Gelderse Vallei. De Gelderse Vallei maakt deel uit van het Reconstructiegebied-Oost. De reconstructiegebieden zijn aangewezen gebieden waar door de concentratie van intensieve veehouderij grote milieuproblemen zijn ontstaan. Daarnaast voldoet de ruimtelijke structuur niet aan de (kwaliteits)eisen van vandaag en is er sprake van welzijnsproblematiek. Tevens is de Gelderse Vallei een ROM-gebied, waar problemen op het gebied van Ruimtelijke Ordening en Milieu opgelost moeten worden. Het verschil tussen de reconstructie en ROM is dat de reconstructie een wettelijk kader heeft (in de vorm van de reconstructiewet). Uitvoering van ROM is afhankelijk van doorwerking van het plan in wettelijke plannen (zoals het bestemmingsplan). Initiatieven uit het Plan van Aanpak Gelderse Vallei (ROM) hebben een plek gekregen in de reconstructieplannen. De reconstructiecommissie wil de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw zoveel mogelijk veiligstellen voor bedrijven van voldoende omvang.

Zorg

Aan het begin van de vorige eeuw werd de zorg vooral gedragen door particulieren en kerkelijke organisaties. Dominee Rudolph vond dat de toenmalige maatschappij geen juiste plek voor de jonge 'sociale schipbreukelingen' was en hij wilde een eigen samenleving creëren waar de kinderen meer dan welkom zouden zijn. Eerst werden de kinderen opgevangen op boerderijen, later in groepshuizen en inmiddels zijn er voornamelijk gezinshuizen waar gemiddeld vier kinderen worden opgevangen.

Vanwege de afgelegen, geïsoleerde positie van De Glind was het noodzakelijk (en goedkoper) om gezamenlijke inkopen te doen. Medewerkers van De Glind werden verplicht te wonen in het dorp. Daarvoor waren dienstwoningen ter beschikking. Onderdeel van de zorg was altijd dat

het hele gezin van de zorgaanbieders ook meedraaide in de zorg voor de kinderen. (Dit is nu nog het geval) Dit gaf een bepaalde verdunning in het dorp en een beeld voor de opgenomen kinderen hoe het ook kan binnen een gezin. Alle disciplines gingen vanuit een eigen deskundigheid een rol in de gemeenschap spelen, maar werden ook zelf een onderdeel van de gemeenschap. Zo ontstond een **woonwerkgemeenschap**. De opgenomen kinderen in De Glind waren de 'eigen' kinderen van de gemeenschap. De zorg was 24-uurs en integraal. In het dorp waren daarvoor alle voorzieningen aanwezig, vroeger grotendeels beheerd en betaald door de Rudolphstichting. De directeur van de stichting werd dus ook als de burgemeester van het dorp beschouwd. Hij had de verantwoordelijkheid binnen het dorp en besliste over alle veranderingen.

De jeugdzorg kreeg vanaf de jaren '60 een doeluitkering van het Rijk en moest zich steeds meer verantwoorden voor de uitgaven. Het was in die tijd niet langer vanzelfsprekend dat de instituten bepaalden wat het beste voor hun cliënten was. Zelfbeschikking stond voorop. Het besef dat er niet alleen wat mis kon zijn met die sociale schipbreukelingen, maar ook met de maatschappij werd steeds groter. De samenleving moest zorgen voor een integratie van deze kinderen in diezelfde samenleving. In de jaren '80 is ook besloten de verantwoordelijkheid voor de jeugdzorg te decentraliseren en is de provincie de regisseur van de jeugdzorg geworden. De patriarchale stichtingen werden maatschappelijke ondernemers.

In 1994 is de verantwoordelijkheid voor het jeugdhulpverleningswerk bij een nieuwe stichting terechtgekomen: Stichting Bredervoort. Dit was om twee redenen. Door de groeiende invloed van de provincie kwam de Rudolphstichting amper aan het ontwikkelen van nieuwe initiatieven toe. Ook wilde men het vastgoed niet onder de invloed van de overheid laten komen. De verantwoordelijkheid voor het vastgoed bleef bij de Rudolphstichting. De Rudolphstichting werd een ontwikkelingsmaatschappij.

De maatschappij bleef veranderen. Zorg moest niet langer ver van de thuissituatie worden verleend, maar het liefst zo dicht mogelijk bij de thuissituatie. Ook de ouders van de kinderen werden meer en meer betrokken bij de zorg, opdat niet alleen het kind verandert, maar ook de omgeving waarin hij of zij kan terugkeren. Daarnaast moest ervoor gezorgd worden dat de hulp zo vroeg, zo licht en zo kort mogelijk verleend werd, het zogenaamde zo-zo-zo-beleid. Hierdoor nam de opvangcapaciteit van Bredervoort in De Glind af. De gelden moesten immers elders ingezet worden. In De Glind is toen ruimte vrij gekomen, die voor een deel is ingenomen door andere zorgorganisaties.

Er is dus niet langer één zorgaanbieder in De Glind, maar er zijn meerdere organisaties met hun eigen specifieke kenmerken. Van Stichting Bredervoort wordt gevraagd nog verder te extramuraliseren en men is zich aan het bezinnen op de toekomst. Zowel de Rudolphstichting als Stichting Bredervoort weten nog niet precies welke kant de zorgverlening in De Glind op gaat en welke de gevolgen zullen zijn voor de leefbaarheid van het dorp.

Dorp of internaat?

Het voorgaande wijst op een speciaal karakter van het dorp De Glind. De invloed van de zorg in De Glind en de omgeving is altijd vrij groot geweest. Lange tijd werd De Glind dan ook gezien als "de stichting" of "het internaat". Het dorp heeft ook pas sinds 1987 een officiële dorpsstatus. Dat is door de Belangenvereniging en de gemeente Barneveld bevochten tot de Raad van State. Nog steeds heeft het dorp kenmerken die bij een internaat passen, maar door de jaren heen is het steeds meer een gewoon dorp geworden.

Er blijven echter wat spanningsvelden bestaan:

- Afwijkende bevolkingsopbouw: de bevolking verschilt in karakter en opbouw van de rest van de regio.
- Geloof: De Glind is een gereformeerde kerkelijke gemeente in een grotendeels hervormd gebied.

- Tijdelijke en vaste bewoners: de gemiddelde verblijfsduur van de bewoners in de kern is kort in vergelijking met die van de bewoners in het buitengebied.
- Nieuwe bewoners van elders (import): de vraag naar landelijk wonen is ook in De Glind merkbaar.
- Veranderende positie Rudolphstichting: de Rudolphstichting is niet langer 'DE speler' in het dorp, maar een van de vele.
- Woonwerkgemeenschap: in de kern is de woonwerkgemeenschap veranderd onder invloed van maatschappelijke veranderingen. In het buitengebied is de woonwerkgemeenschap rondom de agrarische sector ook veranderd.
- Politiek-bestuurlijke positie: De Glind is een dorp, een van de negen kernen van de gemeente Barneveld, maar neemt nog steeds een aparte positie in het gemeentelijk beleid in.

*In hoeverre is De Glind een van de negen kernen van de gemeente Barneveld en in hoeverre is het nog een ' internaat' : **van dorpje spelen naar dorpje zijn?***

Argumenten voor de status van internaat:

- De Rudolphstichting bezit (nog steeds) een groot gedeelte van het onroerend goed in De Glind en bepaalt ook wat daarmee gebeurt.
- De Rudolphstichting en Stichting Bredervoort betalen (nog steeds) mee aan voorzieningen die in een normaal dorp van deze omvang niet zouden kunnen bestaan.
- De instelling heeft een afwijkende bevolkingsopbouw en is niet gevarieerd genoeg in bevolking, bedrijvigheid etc. om als dorp door te kunnen gaan.
- De bevolking komt niet overeen met de sociaal regionale doorsnede van Barneveld en omgeving.

Argumenten voor de status als dorp:

- De Glind heeft een dorpsstatus.
- Er is een dorpsse, landelijke omgeving.
- De voorzieningen zijn niet langer centraal geregeld.
- De stichtingen zijn slechts twee van de werkgevers in het dorp.
- Verhouding vaste - tijdelijke bewoners is veranderd.
- Op 'vaste' inwoners kan de stichting geen invloed uitoefenen.
- De invloed van de gemeente is toegenomen.

Conclusie: De reguliere maatschappij is zich een normale plek in De Glind aan het verwerven en daarom kan niet langer gesproken worden over het "internaat" De Glind.

H4: Trends en lange termijn ontwikkelingen: een verkenning

Er zijn verschillende ontwikkelingen in onze maatschappij die invloed hebben op De Glind. Deze ontwikkelingen dwingen sommige belangengroepen in een bepaalde positie, maar bieden ook nieuwe keuzemogelijkheden voor de toekomst.

De geschetste trends geven waarschijnlijke toekomstbeelden weer. Hiermee moeten we dus terdege rekening houden, zeker als een trend tot een ongewenste situatie in de toekomst leidt.

Zonder weet van de huidige trends kan niet nagedacht worden over de toekomst. De beschreven trends kunnen en zullen hun invloed hebben op De Glind. De meeste van deze trends komen voort uit de verdergaande individualisering van de maatschappij en de nog steeds groeiende welvaart. Opvallend is dat in veel sectoren van onze maatschappij vernieuwingsprocessen gaande zijn: in ons bestuur, in het onderwijs, de agrarische sector en ook in de zorg. Al deze trends wijzen op een veranderende, flexibelere en vooral pluriformer wordende samenleving. De trends die beschreven zijn kunnen minder of meer gewenste gevolgen hebben voor de toekomst. De precieze uitwerking ervan voor De Glind is daarnaast

ook afhankelijk van de (normatieve) keuzen die de bewoners en belangengroepen zullen maken.

H5: De scenario's

Om te komen tot een verantwoorde keuze voor de toekomst van De Glind moeten de verschillende mogelijkheden in kaart worden gebracht. Daarom is ervoor gekozen enkele scenario's te ontwikkelen die samen de 'bandbreedte' (het spectrum, de range) van mogelijkheden voor de toekomst van De Glind vormen.

De **verandering in de jeugdzorg** is de eerste invalshoek om tot een scenario's te komen. Als er namelijk geen sprake zou zijn van ontwikkelingen in de jeugdzorg, zoals die in De Glind wordt aangeboden, zou er ook waarschijnlijk weinig veranderen in De Glind. Maar omdat er wel wat verandert, ontstaat de mogelijkheid om aansluiting te zoeken bij bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen.

De andere invalshoek is het **ruimtelijke schaalniveau**. Dat wordt gebruikt om naar de positie en locatie van een bepaalde plaats te kijken ten opzichte van een groter geheel. Door deze beide invalshoeken uit te werken en daarna te combineren, ontstaat er een breed spectrum aan mogelijke scenario's.

Ruimtelijke invalshoek

PLEK Uitgaan van de eigen identiteit en de lokale positie
OMGEVING Uitgaan van de positie in de (*groene*) omgeving of regio
NETWERK Uitgaan van de positie in het stedelijke (*rode*) netwerk

Zorginvalshoek

24 UURS ZORG Wonen/werken/vrije tijd/school geïntegreerd in een integraal zorgsysteem
DAGTAAK Ambulante zorg, voornamelijk in de vorm van dagopvang
GEEN ZORG De zorg wordt niet langer in De Glind, maar dichterbij de zorgvragers verleend

Deze twee invalshoeken leiden tot negen mogelijkheden. Uit deze negen potentiële scenario's zijn de vier meest uitdagende scenario's gekozen die het best het hele spectrum aan mogelijkheden verbeelden. De meest onwaarschijnlijke scenario's zijn weggelaten.

De vier uitgewerkte scenario's zijn:

1: Stille kracht

De Glind neemt een unieke plek in Nederland en in het zorgaanbod in. Het heeft een geheel eigen identiteit die al sinds jaar en dag is verbonden met de zorg voor kinderen. In dit scenario staat de woonwerkgemeenschap van De Glind centraal. Kenmerkend voor de woonwerkgemeenschap zijn de sociale, kindvriendelijke houding en de actieve inzet van alle bewoners voor de zorg in de gemeenschap. De Glind blijft vooral intern gericht, waarbij voortgebouwd wordt op de kracht die in het integrale, 24 uren zorg systeem schuilt.

2: Verbonden met de *groene* omgeving

De Glind ligt midden in de Gelderse Vallei, het gebied tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe. Het is een agrarisch gebied waar sprake is van vernieuwing. De huidige kwaliteiten van de ruimtelijke structuur, natuur en milieu worden aangepast en verbeterd.

Ook de zorgorganisaties staan voor de opgave zich te vernieuwen. In dit scenario wordt aangehaakt bij de mogelijkheden die er in de 'groene' omgeving zijn. Kansen voor verbreding worden gezocht in combinaties van landbouw, zorg, toerisme en natuurbeheer. De zorg in De Glind biedt hierin z'n eigen kwaliteiten en expertise aan.

3: Onderdeel van het rode netwerk

In dit scenario maakt De Glind deel uit van het stedelijk netwerk. De uitwisseling binnen het netwerk staat centraal en er is vraag naar de kwaliteiten op het gebied van wonen en natuur die De Glind te bieden heeft. De zorg in De Glind is afhankelijk van de vraag vanuit het stedelijk netwerk. De Glind is hier een radertje in het systeem, dat draait om het systeem te laten draaien. In De Glind staat de ambulante dagbehandeling ten dienste van het netwerk. De zorg die in De Glind wordt aangeboden speelt steeds in op de (veranderende) vraag vanuit de samenleving.

4: Rustpunt in het netwerk

De Glind ligt in een grote 'maas' in het netwerk van de oostflank van de Randstad, en het wordt om zijn specifieke ruimtelijke kwaliteiten gewaardeerd. Het karakter van het dorp is veranderd: de maatschappij vraagt van de zorgorganisaties niet langer kinderen ver weg van de thuissituatie op te vangen en te begeleiden, maar zich sterker te richten op die thuissituatie. In dit scenario keert de zorg dan ook niet terug in De Glind en krijgt De Glind een nieuwe functie in het stedelijk netwerk, uitgaande van de aanwezige kwaliteit voor wonen en recreëren. Er zijn andere en nieuwe economische dragers voor De Glind.

Reacties van bewoners en vertegenwoordigers van belangenpartijen (Regiegroep^{plus})

De scenario's zijn gepresenteerd op een tweetal bijeenkomsten.

Tijdens de eerste bijeenkomst is de bewoners gevraagd te verbeelden hoe De Glind er uit zou komen te zien volgens elk van de vier scenario's. Het eerste scenario wordt gezien als een mooie droom, die nu voorbij is. De huidige veranderingen worden herkend in scenario 2 en 3. Scenario 4 was niet aanbevelingswaardig omdat dan de identiteit van het dorp totaal verloren zou gaan. Belangrijkste conclusie van de bijeenkomst: De voornaamste zorg van de bewoners is het behoud van de sociale samenhang. Met het verlies van vaste bewoners wordt het (toch al kleine) draagvlak voor voorzieningen steeds kleiner, waardoor ze mogelijk verdwijnen. Vooral het eventuele verlies van de Besselaarschool wordt als van grote invloed op de gemeenschap ervaren.

Op de bijeenkomst van de Regiegroep^{plus} werd van de aanwezigen voor elk scenario gevraagd knelpunten en uitdagingen te benoemen en aan te geven welke rol een ieder zou hebben. Ook voor de vertegenwoordigers van belangenpartijen zijn de scenario's 1 en 4 niet wenselijk. Bij de realisatie van scenario 2 en 3 is het volgens de deelnemers belangrijk een pro-actieve houding aan te nemen richting gemeente en provincie.

H6: Conclusies en aanbevelingen

De mogelijkheid verschillende scenario's te ontwikkelen betekent dat er een zekere keuzeruimte bestaat voor De Glind: de toekomst kan nog vele kanten op. Hopelijk wordt nu duidelijk -mede dankzij de verschillende scenario's- waar men heen wil, en waar men zeker niet heen wil.

Dat niet elke mogelijkheid op dezelfde wijze wordt gewaardeerd blijkt uit de verschillende bijeenkomsten. De bewoners willen betrokken blijven bij de ontwikkeling van een toekomstvisie op De Glind, maar ze zijn zich ervan bewust dat belangenpartijen ook autonome keuzes kunnen en soms moeten maken. Tijdens de bijeenkomst met de regiegroep^{plus} kwam naar voren dat juist het bewaren van de openheid en het bekend maken van die autonome keuzes tot gevolg kan hebben dat deze wellicht op elkaar afgestemd worden. Op die manier kan gezamenlijk naar een nieuwe toekomst toegewerkt worden.

Per scenario kunnen onder andere de volgende zaken nog worden onderzocht:

Scenario 1: Stille kracht

- Zorg: onderzoek naar de invulling van het '24 uren systeem'.
- Woonwerkgemeenschap: hoe richt je een woonwerkgemeenschap in die past in deze tijd, onder andere met betrekking tot het regelen van de regie.

Scenario 2:

- Zorg: hoe krijgt de combinatie landbouw/natuur/zorg een solide basis in De Glind
- Welke samenwerkingsverbanden kunnen er aangegaan worden op het gebied van landbouw, zorg, natuur en toerisme.
- De veranderingen in de agrarische sector onder invloed van de reconstructieplannen en de gevolgen voor De Glind en omgeving.
- Bereikbaarheid: is een verbetering van De Glind mogelijk met openbaar vervoer voor de zorg en o.a. het toerisme.

Scenario 3:

- Zorg: op welke manier kan ingesprongen worden op de steeds veranderende vraag vanuit de maatschappij en welke ambulante functies kan De Glind aanbieden?
- Het vestigingsklimaat dat zorgorganisaties behoeven voor vestiging in De Glind.
- Voorzieningen: Rendabele inzet van de aanwezige voorzieningen in de ambulante zorg.
- Bereikbaarheid: is een verbetering van De Glind mogelijk met openbaar vervoer voor de zorg en o.a. het toerisme.
- Wonen: hoe groot is de vraag naar landelijk wonen en wat zijn de mogelijkheden voor De Glind daarin (i.v.m. uitbreiding).

Scenario 4:

- Vastgoed: welke nieuwe functie kan het vrijkomende vastgoed krijgen en hoe krijgt dat plaats in bestemmingsplannen.
- De positie van De Glind ten opzichte van nabij gelegen stedelijke gebieden en de gevolgen van stedelijke uitbreiding en de groeiende vraag naar recreatiemogelijkheden voor De Glind.
- Agrarische sector: hoe verhoudt de ruimte voor landelijk wonen zich tot de ontwikkelingsmogelijkheden voor de agrarische sector.

Algemeen geldt dat de ontwikkelingen die elders onderzocht kunnen worden als voorbeeld kunnen dienen voor het proces in De Glind. Andersom is er ook de vraag in hoeverre de ontwikkelingen in De Glind tot voorbeeld kunnen dienen voor ontwikkelingen elders.

Voor de definitieve keuze voor de toekomst, te maken door de partijen uit De Glind, is het belangrijk om te komen tot een combinatie van de kansrijke mogelijkheden en daar verder onderzoek naar te doen.

In De Glind gaat men voortvarend verder. Er ligt inmiddels een subsidievoorstel voor de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei. Het nog te schrijven Plan van Aanpak zal in ieder geval de volgende elementen moeten bevatten:

- Een visie op de sociale samenhang
- Een visie op het draagvlak van de voorzieningen
- Een visie op de bereikbaarheid.
- Een visie op het stimuleren van nieuwe bedrijfsmatige activiteiten
- Een visie op de rol van De Glind in de gemeente Barneveld
- Plannen voor de natuur en milieukwaliteit
- Een visie op de communicatie

Voor al deze onderwerpen geldt uiteraard dat in het plan van aanpak vooral de manier waarop de visie bereikt kan worden centraal staat. Hiervoor is een **pro-actieve houding** noodzakelijk.

Het is zaak snel aan te sluiten bij ontwikkelingen die elders gaande zijn, zoals bijvoorbeeld het opstellen van een reconstructieplan voor de Gelderse Vallei (door de SVGV). Andere plannen zouden naar voren geschoven kunnen worden, zoals het leefbaarheidsplan voor De Glind, dat de gemeente Barneveld op stapel heeft staan. Het uitwerken van een dergelijk plan zou prima aansluiten bij het ontwikkelen van een toekomstvisie. Het opstellen van een reconstructieplan voor de Gelderse Vallei en het uitwerken van een leefbaarheidsplan voor De Glind zouden in samenhang met elkaar gezien moeten worden.

De gemeente Barneveld heeft aangegeven dat er pas gepraat kan worden als De Glind eerst zelf met duidelijke plannen komt. De gemeenteraad heeft nog niet kunnen toezeggen in welke mate zij daar dan rekening mee wil en kan houden. Dit kan demotiverend werken. Immers, hierdoor lopen de mensen het risico hun plannen voor niets te maken.

De Glind verdient het echter vanwege zijn eigen bijzondere karakter dat de belanghebbenden zich gezamenlijk kunnen beraden op de toekomst en daar dan ook uitvoering aan kunnen geven.

Dorpen als De Glind, waar, op een specifieke wijze met een uiteenlopende groep zorgvragers wordt omgegaan, zijn schaars in Nederland en daarom het behouden waard. Het moet mogelijk zijn om De Glind met de tijd mee te laten gaan en nieuwe ontwikkelingen in de zorg en veranderingen in de maatschappij op een harmonieuze wijze in te passen.

HOOFDSTUK 1: AARD VAN HET ONDERZOEK

1.1 Aanleiding

Vlakbij Barneveld ligt het voormalige **jeugdorp De Glind**. In dat dorp worden kinderen die, om wat voor reden dan ook, niet meer thuis kunnen wonen, opgevangen in gastgezinnen. Door deel te nemen aan het normale leven in een dorpsgemeenschap die hen welkom heet en accepteert, kunnen de kinderen van De Glind weer hoop krijgen op een goede toekomst in de 'normale maatschappij'. Anno 2002 is De Glind een normale gemeenschap (woonkern van de gemeente Barneveld), maar tegelijk uniek omdat de gemeenschap goed is toegerust voor zorg aan jeugdigen.

De Rudolphstichting is de eigenaar van een groot deel van het onroerend goed in De Glind. Zij verhuurt daarvan een gedeelte aan de Stichting Bredervoort, een instelling voor jeugdhulpverlening. Deze is in het verleden voortgekomen uit de Rudolphstichting, waarbij de zorgfuncties in feite zijn overgeheveld. Als de grootste vastgoedeigenaar heeft de Rudolphstichting veel mogelijkheden om de ontwikkeling van het dorp te sturen, maar aan de andere kant is de ontwikkeling van het dorp onderhevig aan veranderingen die zich ook in andere kleine kernen aftekenen, o.a. op het gebied van voorzieningen.

Stichting Bredervoort heeft verantwoording af te leggen aan het Rijk en de provincie Gelderland en wordt door hen verplicht ook elders zorg aan te bieden. Dat kan een vermindering van de 24-uurs zorg in De Glind betekenen. Op die manier vallen er gaten in de hechte structuur. Onbekend is hoe daarmee omgegaan moet worden. Er is ruimte voor nieuwe projecten en nieuwe initiatieven. Ook de maatschappelijke veranderingen gaan niet aan De Glind voorbij.

Daarom heeft de Rudolphstichting een discussie over de toekomst van De Glind geïnitieerd, in de hoop samen met de verschillende belangengroepen (o.a. Stichting Bredervoort, belangenvereniging, kerk, gemeente etc.) te komen tot een breed gedragen visie op de toekomst van het dorp. Dit heeft betrekking op de onderlinge verhouding van onder andere de stichting Bredervoort en de Rudolphstichting. Ook de rol van de gemeente in dit proces en de wensen en ideeën van de zeer diverse achterban van de bewonersbelangenvereniging zijn hierbij belangrijk. Naast de consequenties die dit heeft voor de organisatorische, proces- en beleidsmatige aspecten, kunnen de veranderingen ook invloed hebben op het ruimtelijk beeld van De Glind. De Rudolphstichting heeft de Wetenschapswinkel Wageningen benaderd voor een onderzoek naar de achtergronden en mogelijkheden voor de toekomst van De Glind.

1.2 Probleemverkenning

De toekomst van het 'jeugdorp' ligt niet meer zo vast als voorheen. Het is onbekend welke kant de ontwikkelingen in de zorgsector op zullen gaan.

De ontwikkelingen in de zorg hebben hun invloed op de ontwikkelingen van De Glind en de leefbaarheid in dorp en omgeving. Datzelfde geldt voor maatschappelijke veranderingen met betrekking tot individualisering en huishoudensamenstelling en de veranderingen die zich in de agrarische sector voordoen.

Om op tijd in te kunnen springen op ontwikkelingen die zich voordoen is het zaak mogelijke ontwikkelingen en mogelijke toekomst in kaart te brengen. Daartoe moet onderzocht worden welke belangen er in het dorp zijn en welke rollen de verschillende groepen hebben binnen het netwerk in en rondom De Glind. Ook de wensen en eisen die er voor het gebruik van De Glind in de toekomst zijn, spelen daarbij een belangrijke rol.

Voor de toekomst is ook inzicht in de randvoorwaarden van beleid van belang.

Met behulp van deze inzichten kan men in De Glind een toekomstvisie formuleren. Hiervoor is speciaal een regiegroep opgericht waar de Rudolphstichting en Stichting Bredervoort, maar ook de bewonersbelangenvereniging, de kerk en de gemeente Barneveld in deel nemen.

1.3 Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van een toekomstvisie voor het dorp De Glind.

Het doel is tweeledig: ten eerste het ontwikkelen van een bandbreedte aan toekomstscenario's om inzicht in mogelijke 'toekomst' te vergroten. Deze scenario's kunnen de vraag over wat De Glind eventueel te wachten staat beantwoorden.

Ten tweede biedt het ontwikkelen van scenario's de mogelijkheid het draagvlak voor de gezamenlijk te ontwikkelen toekomstvisie onder bewoners en belangenpartijen te vergroten en hen uit te dagen mee te denken over de toekomst van De Glind.

Dit onderzoek zal vier uitgewerkte toekomstscenario's voor De Glind tot resultaat hebben. Deze scenario's verbeelden met opzet de bandbreedte aan mogelijkheden, zodat dit de betrokkenen (bewoners en beleidsbepalers) zal uitdagen en helpen tot beslissingen te komen.

1.4 Leeswijzer

Het verslag is als volgt opgebouwd. In dit hoofdstuk worden de aanleiding en de probleemverkenning van het onderzoek toegelicht.

Om te komen tot de hierboven beschreven doelstelling wordt er gebruik gemaakt van toekomstverkenkend onderzoek, met gebruik van de scenariomethode. Deze methode wordt verder uitgelegd in hoofdstuk 2. Ook het begrip leefbaarheid komt daar aan de orde.

Hoofdstuk 3 is het resultaat van een uitgebreide literatuurstudie en interviews, gehouden met bewoners en deskundigen. Het beschrijft de ruimtelijke context van De Glind, de zorggeschiedenis en -ontwikkelingen. De complexe sociaal-culturele en sociaal-economische situatie van De Glind en omgeving komt aan bod alsmede de verschillende actoren die elk hun eigen rol in De Glind hebben.

In hoofdstuk 4 wordt de ontwikkeling van De Glind en omgeving geplaatst in een langere termijn perspectief door de maatschappelijke trends te inventariseren.

De verschillende toekomstmogelijkheden worden in hoofdstuk 5 uitgewerkt tot de vier scenario's, achtereenvolgens 'Stille kracht', 'Verbonden met de groene omgeving', 'Onderdeel van het rode netwerk' en 'Rustpunt in het netwerk'. Ook de reacties van bewoners en belangenpartijen zijn hierin verwerkt. Verslagen van bijeenkomsten zijn te vinden in de bijlagen.

In het laatste hoofdstuk (H6) worden de conclusies van het onderzoek getrokken en aanbevelingen voor het verdere traject en eventueel vervolgonderzoek gedaan.

HOOFDSTUK 2: THEORIE EN METHODE

2.1 Scenariomethode

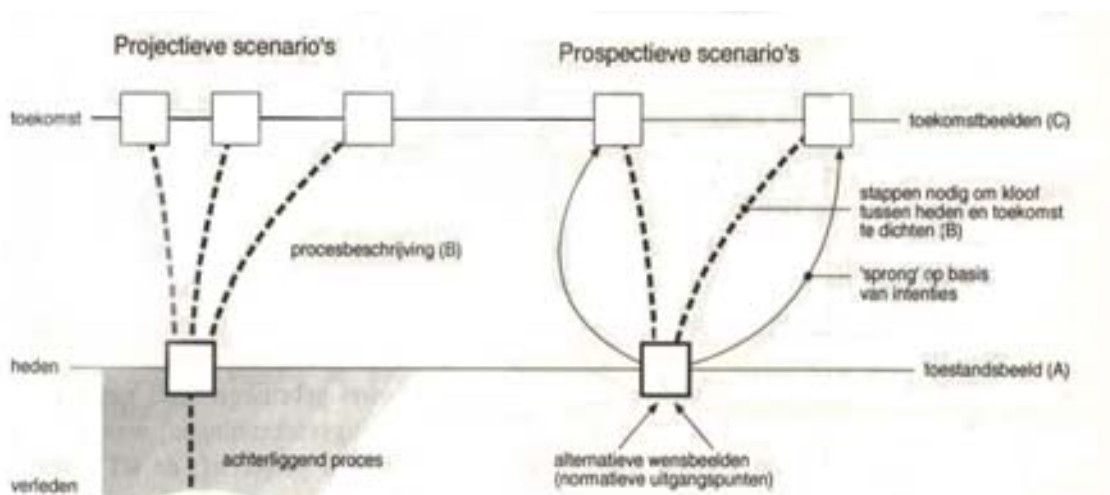
Een mogelijkheid om tot een nieuwe, toekomstige inrichting van De Glind te komen, is het uitvoeren van een toekomstverkenning onderzoek.

Voor het uitvoeren van deze verkenning wordt gebruik gemaakt van de scenariomethode.

Een scenario kan worden omschreven als *een beschrijving van de huidige toestand, van een of meer mogelijk en/of wenselijk geachte toekomstige toestanden, alsmede van de weg die vanuit de huidige toestand naar die toekomst zou kunnen leiden* (Hidding, 1997).

Binnen de scenariomethode spelen verschillende toekomsttypen een rol: mogelijke, waarschijnlijke of niet-waarschijnlijke, gewenste of niet-gewenste toestanden.

Hidding onderscheidt twee typen toekomstverkenningen: het projectieve scenario en het prospectieve scenario. Bij het projectieve scenario wordt het heden als het ware 'doorgetrokken' naar de toekomst. Bij het prospectieve scenario wordt er vanuit het heden, op basis van alternatieve wensbeelden een 'sprong' gemaakt naar mogelijke toekomstbeelden. Vervolgens wordt nagegaan welke processen nodig zijn om de kloof tussen het heden en het toekomstbeeld te dichten.

Figuur 2.1 Projectieve en prospectieve scenario's

Op deze manier kunnen andere dan de voor de hand liggende toekomstbeelden naar voren komen. Na het opstellen van de scenario's worden de consequenties van de verschillende toekomstbeelden geanalyseerd (Hidding, 1997).

Bij het opstellen van scenario's kan uit verschillende bronnen worden geput. Kennis kan om te beginnen worden ontleend aan het verleden; in veel scenario's speelt bijvoorbeeld het idee van een zeker trendmatig verloop een belangrijke rol. Kennis kan ook worden ontleend aan ontwikkelingen of situaties elders; daarmee komen soms nieuwe mogelijkheden in het zicht. Onmisbare bronnen zijn daarnaast de fantasie en opvattingen over een gewenste toekomst.

Wat kenmerkt een goed scenario voor de toekomst van De Glind?

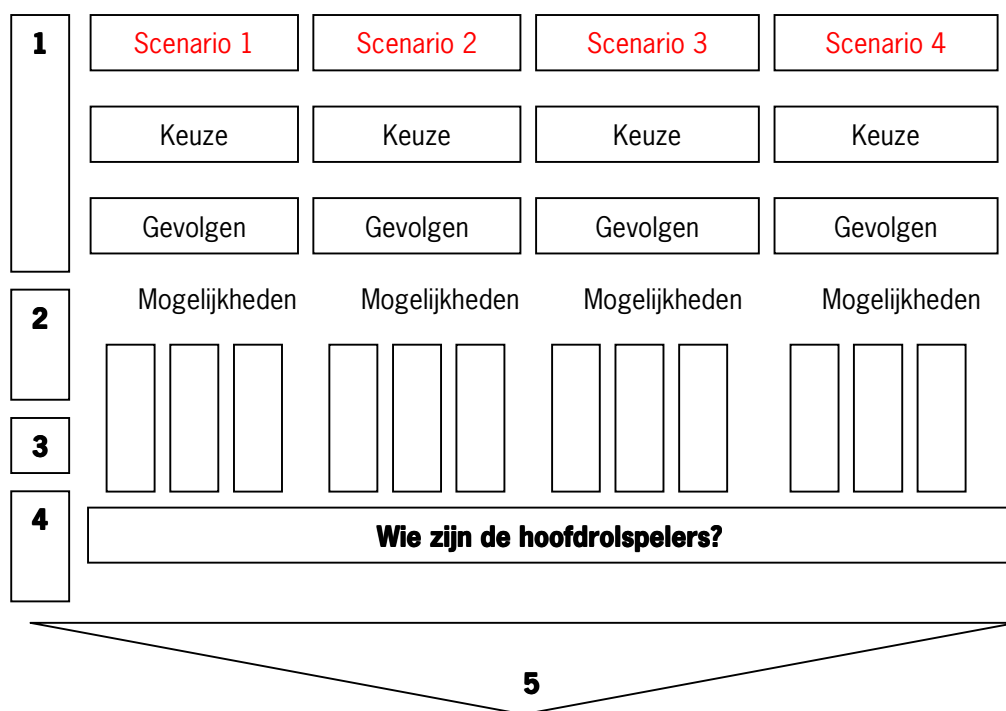
- Het scenario moet een deel van de belanghebbenden kunnen aanspreken en voor hen een aantrekkelijke mogelijke toekomst verbeelden
- Het scenario moet een reële toekomst verbeelden, bijvoorbeeld het bouwen van flats in De Glind, dat midden in het landelijk gebied ligt, lijkt een weinig realistisch toekomstperspectief om voor te stellen

- De scenario's moeten voortbouwen op huidige (maatschappelijke) ontwikkelingen, of juist betrekking hebben op nieuwe ontwikkelingen.
- De scenario's moeten ingaan op ontwikkelingen in de zorg in het dorp en op het ruimtelijk beleid.

De scenario's voor De Glind zijn als volgt tot stand gekomen:

Na informatieverzameling uit literatuur, gesprekken met bewoners en deskundigen zijn een aantal proefscenario's opgesteld. Hierin komen een aantal duidelijke keuzes voor de toekomst naar voren (stap 1). Deze proefscenario's zijn getoetst in een brainstormbijeenkomst met de bewoners. Zij gaven daar aan wat hun ideeën en beelden waren in op het gebied van de ruimtelijke situatie en de leefbaarheid bij de scenario's die ze voorgelegd kregen (stap 2). Deze informatie is gebruikt om de scenario's verder uit te werken (stap 3) en te presenteren aan vertegenwoordigers van verschillende belangenpartijen. Hier moest de vraag over verantwoordelijkheid in het veranderingsproces beantwoord worden (stap 4). Met deze ondersteuning is een groot gedeelte van de procesbeschrijving geschreven worden. Na aanpassing en aanvulling met beelden (stap 5) waren ze afgerond.

Stappenplan in schema

Figuur 2.2 Stappenplan

Scenario's

In hoofdstuk 5 vindt u de uitwerking van de scenario's.

2.2 De leefbaarheid

Alleen een beschrijving van de scenario's is niet voldoende. Het begrip **leefbaarheid** kan houvast bieden bij de toetsing van de gevolgen van de scenario's.

Leefbaarheid is de mate waarin de sociale en fysieke leefomgeving aan de normen en waarden van de bewoners en/of gebruikers van het landelijk gebied voldoet (Boomars/Hidding, 1999).

In het leefbaarheidsmodel van Boomars en Hidding wordt enerzijds de reikwijdte van het begrip leefomgeving in beeld gebracht, anderzijds wordt invulling gegeven aan de kwalitatieve maatstaf, nodig voor de beoordeling van de kwaliteit van de leefomgeving op leefbaarheid.

Onder het begrip “leefomgeving” vallen zowel kenmerken die te maken hebben met de ‘samenleving’ als met de ‘fysieke omgeving’. Dat zijn de volgende:

- **Ruimtelijke aspecten**, verwijzend naar mogelijkheden die de omgeving betrokkenen biedt voor diverse vormen van ruimtegebruik, voor bijzondere zintuiglijke ervaringen of het opbouwen van een eigen relatie met plekken.
- **Sociaal-culturele aspecten**, verwijzend naar de mogelijkheden die de omgeving betrokkenen biedt om vorm te geven aan een door hen gewenste leefstijl, door deel te kunnen nemen aan activiteiten op sociaal en cultureel terrein etc. De lokale en regionale binding en de waardering van sociale contacten vallen hieronder.
- **Sociaal-economische aspecten**, verwijzend naar de mogelijkheden die de omgeving betrokkenen biedt om een ‘passend bestaan’ op te bouwen, onder andere ten aanzien van arbeid en inkomen. Het zoeken naar nieuwe economische dragers in het kader van de plattelandsvernieuwing en –ontwikkeling past hierbij.
- **Politiek-bestuurlijke aspecten**, verwijzend naar de mogelijkheden die de omgeving betrokkenen biedt om vorm te geven aan het eigen burgerschap, zoals participatie en beïnvloeding van politieke beslissingen. Dit wordt als een voorwaarde gezien om tot een goede aanpak van ontwikkelingen en veranderingen te komen: de bevolking moet bij de besluitvorming en zo mogelijk ook bij de uitvoering worden betrokken.

Kwalitatief gaat het om:

- **Gebruikswaarde**, een breed scala aan voorwaarden die een plek biedt om er prettig te leven. Dat zijn onder andere de bereikbaarheid, aanwezigheid en toegankelijkheid van uiteenlopende voorzieningen.
- **Belevingswaarde**, de mogelijkheden die de omgeving biedt om er ervaringen op te doen samenhangend met zintuiglijke waarneming: Wat valt er te ervaren, genieten en te vrezen.
- **Toe-eigeningswaarde**, de mogelijkheden die de omgeving betrokkenen biedt om specifieke relaties met plekken op te bouwen, om die plekken ‘toe te eigenen’ en ‘identiteit’ te geven.

Deze waarden kunnen betrekking hebben op alle vier bovengenoemde aspecten, verbeeld in het leefbaarheidsmodel van Boomars en Hidding.

	Ruimtelijke aspecten	Sociaal culturele aspecten	Sociaal economische aspecten	Politiek bestuurlijke aspecten
Gebruikswaarde				
Belevingswaarde				
Toe-eigeningswaarde				

Tabel 1: Het leefbaarheidsmodel (Boomars en Hidding, 1999)

Ingevuld voor de scenario's voor De Glind houdt dat het volgende in:

Aan de hand van het leefbaarheidsmodel wordt bepaald in hoeverre de scenario's voldoen aan de leefbaarheidscriteria die bij de vier verschillende aspecten en drie waarden horen, daarbij de mogelijkheden en kansen in de toekomst beschrijvend.

	Ruimtelijke aspecten	Sociaal-culturele aspecten	Sociaal-economische aspecten	Politiek bestuurlijke aspecten
Gebruikswaarde	Mogelijkheden die de omgeving biedt voor diverse vormen van ruimtegebruik	Mogelijkheden die de omgeving biedt om vorm te geven aan een gewenste leefstijl	Mogelijkheden die de omgeving biedt om een passend bestaan op te bouwen	Mogelijkheden die de omgeving biedt om vorm te geven aan het eigen burgerschap
Belevingswaarde	De kwaliteit van de ruimtelijke omgeving	De waardering voor de sociale contacten	De kwaliteit van de werk-omgeving	De kwaliteit van de contacten met het openbaar bestuur
Toe-eigeningswaarde	Het opbouwen van een eigen relatie met de plek	Het hebben van lokale binding	Het hebben van een eigen plek van ec. dragers met ontwikkelingskansen	Mogelijkheden voor de politiek-bestuurlijke inzet voor eigen plek.

Tabel 2: Leefbaarheidsmodel voor De Glind

Dit model wordt per scenario ingevuld, om het verschil tussen de scenario's duidelijk te maken.

HOOFDSTUK 3: ACHTERGRONDEN

3.1 De Glind en omgeving

De Glind in de Gelderse Vallei

De Gelderse Vallei is ontstaan door het ijs dat in de verschillende ijstijden grond en stenen opstuwde. Op deze manier ontstonden de Utrechtse Heuvelrug en het Veluwemassief. Tussen deze hoge delen werd van hoog naar laag water vervoerd door beken, maar ook in de ondergrond. Dat water kwam op verschillende plekken in het tussengelegen lage gedeelte als kwel naar boven. Hierdoor ontstonden de veenmoerassen, die als zeer onherbergzaam bekend stonden. In het noorden heeft ook de Zuiderzee lange tijd alle ruimte gehad om haar invloed te doen gelden. Talloze overstromingen zorgden ervoor dat er daar een 'zeeklei op veen-landschap' ontstond, dat later is ingepolderd. Dit landschap biedt een zeer open aanblik. In het zuiden heeft ook de Rijn eeuwenlang vrij spel gehad, en daar is een veenlandschap ontstaan met her en der plekken waar rivierklei-afzettingen waarneembaar zijn. Het huidige Binnenveld is ook heel open, dit in tegenstelling tot het middengedeelte van de Gelderse Vallei. De invloed van de Zuiderzee en de Rijn zijn hier nooit groot geweest. Door het bekenstelsel dat van oost naar west liep is er vooral zand afkomstig van de hogere delen afgezet en heeft het water in het dekzand bepaalde plekken uitgesleten. Dit 'beekdalen- en dekzandruggenlandschap' bezit een kleinschalige landschappelijke structuur, door de snelle opeenvolging van hoge en lagere delen in het microreliëf. In het landschap van de Gelderse Vallei zijn dus van noord naar zuid drie delen te onderscheiden.

Historisch-geografisch gezien zijn in het gebied eveneens drie delen te onderscheiden, maar in een westelijk, midden en oostelijk deel. Op de hellingen van de stuwwallen van de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe ontstonden de vroegste nederzettingen en van daaruit werden de zandruggen die zich van de randen de Vallei instrekten voor bouwland ontgonnen. Men is pas in de 19^e eeuw begonnen met de ontginning van de Gelderse Vallei, die voor die tijd nog voornamelijk bestond uit heidevelden en kleine stukjes bos. Deze ontginningen hadden een individueel karakter en er ontstond een kampenlandschap (Hoekveld, 1990). Het heeft tot de helft van de vorige eeuw geduurd voordat het gehele gebied ontgonnen was. Van oudsher is het een voornamelijk agrarisch gebied geweest, waar de hogere delen werden gebruikt voor bouwland en de lagere delen voor het houden van vee. De huidige landbouw kenmerkt zich door een grote verscheidenheid. Er zijn bedrijven van alle grootte-klassen te onderscheiden en veel van de bedrijven zijn gemengd. De bedrijven zijn over het algemeen minder gespecialiseerd, minder gemoderniseerd en gemiddeld kleiner van omvang dan in de rest van Nederland. Typisch voor de Gelderse Vallei is het traditionele gemengde bedrijf. De kleinschaligheid van de Gelderse Vallei wordt door sommige agrariërs wel als een probleem gezien, omdat dat het efficiënt boeren in de weg zit. Over het algemeen staat men positief tegenover het onderhoud en beheer van de karakteristieke houtwallen en bosclementen (Ploeg, e.a. 1990).

De Glind ligt in het midden van de Gelderse Vallei, in het beekdalen- en dekzandruggenlandschap. De directe omgeving van De Glind is te karakteriseren als een kampenlandschap. Dat kampenlandschap bestaat uit een combinatie van kleinschalige open en beboste (natte) velden met een zeer gesloten aanblik (Provincie Gelderland, 1996). Het kampenlandschap bevat de volgende waardevolle landschapskenmerken: verschillende beplantingselementen, het reliëf, de rust en de onverharde wegen, de waterhuishouding en de kleinschalige openheid. Een stelsel van beken doorkruist de Gelderse vallei van oost naar

west. De Stichtingsbeek en de Moorsterbeek passeren De Glind respectievelijk aan de noord- en zuidkant en zijn grotendeels gekanaliseerd.

De Glind: centraal of perifeer gelegen?

De Glind ligt centraal in Nederland en toch ook niet. Hoewel het midden van de Gelderse vallei als centraal in Nederland bestempeld kan worden, zijn de barrières die de Utrechtse Heuvelrug en het Veluwemassief vormden niet voordelig geweest voor de ontwikkeling van dat gebied. Of zoals Hoekveld het omschrijft in zijn regionaal geografische benadering van de Gelderse Vallei: *“In sociaal-geografisch opzicht is de Vallei tot voor kort een grensgebied met een perifere positie geweest. Zij lag geïsoleerd. In de middeleeuwen was Utrecht een vooruitgeschoven bolwerk van de beschaving die zich vooral in Vlaanderen en Brabant en langs de Rijn ontplooidde. De IJsselvallei was van groot belang zoals uit de ligging van de Nederlandse Hanzesteden blijkt. De Veluwe isoleerde de Vallei van de IJsselhandel, de Heuvelrug vormde een barrière voor de handel via de Kromme Rijn naar Utrecht en het Noorden. Later, in de tijd van de Republiek der Zeven Provinciën, was het verder westelijk gelegen Holland de belangrijkste ruimtelijke context en ook toen was het gebied perifeer.”* (Hoekveld, 1990)

Handelsroutes gingen zelden door de Gelderse Vallei, een onherbergzaam gebied van heide en moeras, maar liepen ten noorden en ten zuiden langs de Gelderse Vallei, via de toenmalige Zuiderzee en de Rijn.

Inmiddels neemt de Gelderse Vallei een wat meer centrale positie in, maar dat geldt met name voor de economische corridors rondom de A12 (Utrecht-Veenendaal-Ede-Arnhem) en A1 (Amersfoort-Barneveld-Apeldoorn). Aangrenzende kernen maken gebruik van de groei van het transport van goederen en personen en de extra bereikbaarheid die deze snelwegen met zich meebrengen. De rest van de Gelderse Vallei kan toch nog vooral gekenmerkt worden als landelijk gebied. Het kent nog niet de overdruk op de open ruimte die het Groene Hart in de Randstad kent, maar het is ook geen onderdrukgebied zoals het Noorden (VROM-raad, 1999). Wat dat betreft wordt ook de Gelderse Vallei meegenomen als zoekruimte voor de toekomstige ruimtebehoefte van de Randstad en is het in die zin 'centraler' in Nederland komen te liggen. Niet alle delen van de Gelderse Vallei liggen even perifeer meer, en de Gelderse Vallei kan dan ook aangeduid worden als overloopgebied.

De Glind op de grens van vier gemeenten

Voor De Glind geldt de perifere positie in de provincie Gelderland: twee stappen buiten het dorp en je bent in de provincie Utrecht. De Glind ligt ook op de grens van maar liefst vier gemeenten en de grensverwarring kan dan best groot zijn. De reistijd naar de (grote) kernen in de regio is door de jaren heen in tijd natuurlijk veel kleiner geworden. Waar men eerder met paard en wagen zo'n 2 uur onderweg was naar Barneveld, doet men er nu met de auto slechts 15 minuten over. Ook de grote economische centra zoals de Randstad en het KAN-gebied (knooppunt Arnhem-Nijmegen) zijn mentaal gezien dichterbij gekomen. De bereikbaarheid van De Glind en de omgeving zijn in dat opzicht

dus enorm verbeterd.

De bestuurlijke grenzen geven echter de perifere positie van De Glind weer. De onderlinge samenwerking tussen gemeenten en provincies omtrent het gebied rondom De Glind is gebundeld in de Reconstructiecommissie Gelderse Vallei, voor een aanpak van de gehele Gelderse Vallei. Deze samenwerking is vooralsnog redelijk vrijblijvend. Contacten tussen

gemeenten zijn vooral gericht op buurgemeenten in de eigen provincie, er worden nog weinig verbanden over de provinciegrens heen aangegaan.

Het dorp

De idealistische dominee R.J.W. Rudolph (1862-1914) nam in het begin van de vorige eeuw het initiatief om kinderen op te vangen die niet in het ouderlijk milieu konden opgroeien. Hij ging ervan uit dat de agrarische sector voor de kinderen de beste kansen bood. Voor de uitvoering van zijn ideaal zocht hij een gebied dat centraal in Nederland lag. Het afgelegen gebied tussen Amersfoort en Barneveld leek hem voor de realisering van zijn plannen geschikt (Gemeente Barneveld, 1994). In 1911 kocht hij z'n eerste stuk land nabij het buurtschap De Glindhorst en hij begon met de bouw van het jeugddorp. In 1927 (na het overlijden van dominee Rudolph) kocht de Rudolphstichting in naam van 800 diaconieën een groot stuk grond om de idealen van de dominee voort te kunnen zetten. Een gedeelte van de grond werd verpacht aan boeren, met de voorwaarde enkele kinderen in huis te nemen. De stichting had een eigen basisschool en een land- en tuinbouwschool. De kinderen werden ook ingezet bij het ontginnen van de heidevelden. Later zijn er groepshuizen en grote gezinshuizen gebouwd, alsmede voorzieningen zoals een zwembad, voetbalvelden en kantine, kinderboerderij en een dorps huis. De kerk is in 1940 gebouwd. Veel van deze 'nieuwbouw' werd gefinancierd door de Rudolphstichting en heeft zowel in de kern als net buiten de kern plaatsgevonden.

De Glind op de 1:25.000 kaart

De kern De Glind met zijn circa 200 inwoners mag tot een van de kleinere dorpen van Nederland worden gerekend. De meeste bebouwing heeft zich geconcentreerd rond de samenkomst van de Postweg, de Ringlaan (west) en de Schoonderbekerweg. De Glind wordt gewaardeerd als een bijzondere nederzetting met een behoudenswaardige ruimtelijke karakteristiek.

Omdat de kern in een lage dichtheid is bebouwd en een ruime opzet kent, is er een sterke visuele relatie met het omringende landschap. Het dorp is voornamelijk georganiseerd rond een grote groene ruimte. De open ruimte kan geen plein genoemd worden, omdat maar weinig gebouwen de ruimte begrenzen en het een grote groene ruimte is. Enkele belangrijke oude gebouwen van het jeugddorp staan samen met wat woningen

rond die grote groene centrale ruimte waar de Postweg doorheen voert. Vandaar waaiert de verspreide bebouwing in alle richtingen uit, echter zodanig dat er sprake is van een heldere contour en een aangename afwisseling van open en gesloten ruimten. Op sommige punten is er een fraaie doorkijk naar het open agrarische gebied. Het hoofdgebouw van de stichting Bredervoort en de kerk fungeren voornamelijk als blikvanger en houden de ruimte bij elkaar. De kerk is prominent aanwezig in het landschap.

De huidige grootte van de kern wordt nagenoeg volledig bepaald door de ontwikkelingen, die de stichting heeft doorgemaakt. Het heeft daarom naar de omgeving toe nog sterke internaatskenmerken. Een paar jaar geleden is de kern uitgebreid met 18 woningen. Deze nieuwe buurt De Glindhorst is gebouwd door de gemeente en de woningstichting Barneveld op grond die door de gemeente van de Rudolphstichting is aangekocht. Dit is voorlopig de laatste uitbreiding van de kern. Om de kern heen liggen verspreid verschillende agrarische bedrijven. Op enige afstand liggen een zwembad en een begraafplaats (gemeente Barneveld, 1994).

De Glind wordt ontsloten door de Postweg en de Ringlaan. Het dorp ligt op de route van de buurtbus Scherpenzeel-Barneveld, die door de week elk uur rijdt. Langs de Postweg zijn recent, binnen de bebouwde kom, fiets- en voetgangersvoorzieningen aangelegd.

Het ruimtelijk beleid: De Glind en omgeving

Op landelijk niveau worden strategische plannen gemaakt die door de provincies verder uitgewerkt worden. Op lokaal niveau worden deze plannen omgezet in maatwerk voor de plaatselijke omstandigheden. Voor De Glind zijn de plannen met betrekking tot de mogelijkheden voor uitbreiding van kernen belangrijk. Door het speciale karakter van het dorp neemt de kern een aparte positie in het (lokale) beleid in. Voor de omgeving is aanpak van de ruimtelijke en milieuproblematiek van het landelijk gebied in de Gelderse Vallei van groot belang.

Ruimtelijk beleid met betrekking tot het dorp

In het ruimtelijk beleid van Nederland wordt over het algemeen een scheiding tussen stad en land nagestreefd. De stedelijke uitbreiding wordt zoveel mogelijk gebundeld om het landelijk gebied open te kunnen houden.

Dat komt op nationaal niveau tot uitdrukking in de nieuwe Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening waar de nieuwe planningsinstrumenten rode en groene contouren en OLS (Ontwikkelingsgericht Landschaps-Strategie-gebied) een prominente plaats hebben gekregen. De **rode contour** moet ongebreidelde uitbreiding van dorpen en steden in het omliggende landelijk gebied voorkomen. Binnen de rode contour moet naar nieuwe en creatieve mogelijkheden van intensief en multifunctioneel ruimtegebruik gezocht worden, terwijl daarbij ook de groene waarden van groot belang zijn. Het buitengebied is het gebied buiten de rode contouren. Delen van het buitengebied met hoge landschappelijke waarden of natuurwaarden worden aangeduid als **groene contourgebieden**. Binnen de groene contour is ontwikkeling, behoud en bescherming van de aanwezige landschappelijke en natuurwaarden van groot belang. Binnen deze contouren is geen ruimte voor stedelijke ontwikkelingen. Voor het overige buitengebied geldt een ontwikkelingsgericht landschapsstrategie (OLS). Hier wordt over het algemeen een restrictief beleid ten aanzien van uitbreiding van stedelijke functies gevoerd. De contouren moeten voor 2005 in streek- en bestemmingsplannen zijn opgenomen.

Op provinciaal niveau wordt de woninguitbreiding door de provincie Gelderland verdeeld over verschillende categorieën kernen: de bovenregionale, de regionale en de subregionale kernen. Kernen die in deze categorieën vallen hebben een grote betekenis voor de regio en een goede bereikbaarheid en krijgen daardoor een groot gedeelte van het woningcontingent toegewezen. In andere kernen en buurtschappen wordt restrictief omgegaan met woninguitbreiding. De Glind valt onder deze laatste categorie.

Op lokaal niveau heeft de gemeente Barneveld sinds 1994 een bestemmingplan voor de kern van De Glind wat vooral conserverend van aard is. Het bestemmingsplan buitengebied (2001) staat geen verdere uitbreiding voor De Glind toe, iets wat met het trekken van een strakke rode contour bevestigd gaat worden in de Structuurvisie 2015.

Bestemming **jeugdorp**: instelling voor de opvang, begeleiding en huisvesting van uit huis geplaatste kinderen, met voorzieningen voor onderwijs, recreatie, medische en maatschappelijke begeleiding, vorming van personeel, vorming van welzijnswerkers en voor onderhoud van gebouwen en terreinen. Onder de voorzieningen zijn tevens 18 dienstwoningen begrepen. Hier is de opvang van kinderen zondermeer toegestaan. De dienstwoningen mogen met maximaal twee worden uitgebreid, de situering en de ruimte in het woningcontingent worden op moment van aanvraag bepaald.

Omdat het dorp van oudsher sterke internaatskenmerken had, heeft De Glind een speciale positie in het gemeentelijke beleid. De bestemming die het grootste gedeelte van het dorp heeft is dan ook vrij uniek binnen Nederland: Jeugdorp.

Er wordt in het bestemmingsplan onderscheid gemaakt tussen het jeugdorp De Glind en De Glind als de negende kern van de gemeente Barneveld. De Glind als kern van de gemeente Barneveld heeft recht op nieuwbouw binnen het gemeentelijk volkshuis-vestingsbeleid.

Het plan is voor het Jeugdorp conserverend van aard; het merendeel van het bestaande wordt gefixeerd. Uitbreidingen ten behoeve van

de jeugdhulpverlening zijn wel mogelijk, maar tot een maximaal bebouwings-percentages per kavel. Uitgangspunten waren de garantie voor het functioneren van het Jeugdorp en het bieden van beperkte woningbouw voor woningzoekenden. Een en ander met behoud van de landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit van het dorp. Het strenge beleid ten aanzien van de kleine kernen alsmede de zorg voor het open karakter van het dorp laten verdere verdichting niet toe. Een uitbreiding van het aantal voorzieningen op kernniveau wordt niet verwacht.

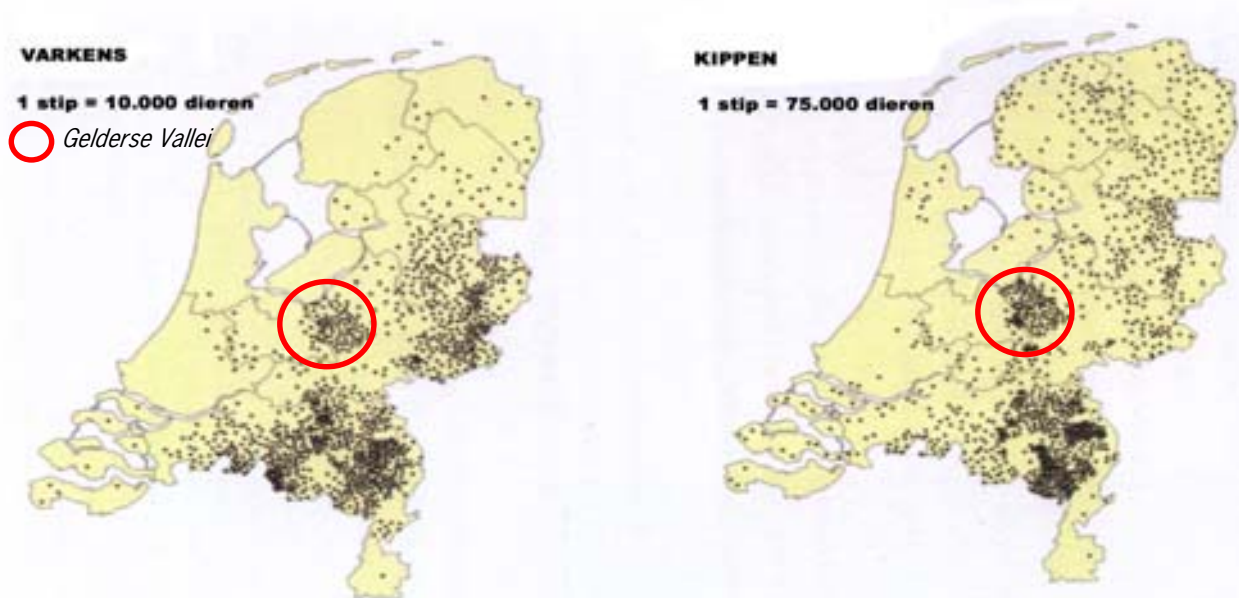
De kern De Glind wordt in de nieuwe Structuurvisie van de gemeente Barneveld geen nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden meer geboden op het gebied van woningbouw en/of bedrijvigheid. Door haar ligging nabij waardevolle en kwetsbare natuurgebieden en landschappen zal buiten de nog aan te wijzen strakke bebouwingscontour van deze kern geen ruimte voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zijn.

Ruimtelijk beleid met betrekking tot het buitengebied

Voor het landelijk gebied buiten de kernen zal meer ruimte zijn voor natuur, water, landbouw en recreatie. Hierbij is ook extra aandacht voor de aanwezige cultuurhistorie. Wonen in het buitengebied moet daar volgens het landelijk beleid worden tegengegaan. Over het algemeen wordt er dan ook een scherpe grens tussen stad en landelijk gebied nagestreefd.

De provincie Gelderland wil het landelijk gebied zoveel mogelijk vrijwaren van functies die daar niet thuis horen. Het ruimtelijk beleid richt zich op behoud en verbetering van de kwaliteit van natuur, bos, landschap en cultuurhistorische structuren, en daarbij tevens op bevordering van de ontwikkeling van een economisch en milieuhygiënisch duurzame landbouw. Samen met de provincie Utrecht en o.a. de gemeenten Leusden, Scherpenzeel, Woudenberg en Barneveld is men betrokken bij de aanpak van de problemen in de Gelderse Vallei.

De Gelderse Vallei maakt deel uit van het Reconstructiegebied-Oost. De reconstructiegebieden zijn als zodanig aangewezen gebieden waar door de concentratie van intensieve veehouderij grote milieuproblemen zijn ontstaan. Daarnaast voldoet de ruimtelijke structuur niet aan de (kwaliteits)eisen van vandaag en is er sprake van welzijnsproblematiek.

Spreiding over Nederland van enkele agrarische bedrijven (VROMRAAD, 1999), eigen bewerking

De aanpak en regelgeving zoals die verwoord is in de Reconstructiewet is een voorzetting van de gebiedsgerichte aanpak die eerder is geformuleerd in de benadering van de ROM-gebieden, die geïntroduceerd is in de Vierde Nota Ruimtelijke Ordening. ROM staat voor een gebiedsgerichte, integrale aanpak van de ruimtelijke orderings- en milieuproblematiek. Ook de Gelderse Vallei is een ROMgebied. De Reconstructiewet biedt de mogelijkheid om verschillende problemen op het gebied van onder meer veterinaire kwetsbaarheid, natuur, landschap, milieu en ruimtelijke kwaliteit, waar de concentratiegebieden mee kampen, in onderlinge samenhang tegelijk aan te pakken. De reconstructie moet binnen twaalf jaar zijn uitgevoerd. Het verschil tussen de reconstructie en ROM is dat de reconstructie een wettelijk kader heeft (in de vorm van de reconstructiewet). Uitvoering van ROM is afhankelijk van doorwerking van het plan in wettelijke plannen (zoals het bestemmingsplan). Initiatieven uit de Plan van Aanpak Gelderse Vallei (ROM) hebben een plek gekregen in de reconstructieplannen.

De doelen van het project vernieuwing Gelderse vallei zijn:

- Vernieuwing van de ruimtelijke structuur
- Het verminderen van de milieubelasting
- Het streven naar economisch gezonde en duurzame landbouw
- Vernieuwing of herstel van de landschappelijke en ecologische structuur
- Aandacht voor toeristisch-recreatieve potenties en andere functies

Zonder extra aandacht voor de broodnodige plattelandsvernieuwing is er, o.a. door de strenger wordende emissienormen, weinig toekomst voor veel van de landbouwbedrijven in de Vallei i.v.m. hun kleine omvang. Alternatieven zijn intensivering door schaalvergroting (veel extra investeringen) of het aangaan van een nevenberoep (verbreding). De kans op verpaupering wordt zonder extra maatregelen groter (Valleicommissie, 1993).

De agrarische sector in de Gelderse Vallei bestaat op dit moment voornamelijk uit relatief kleine intensieve gemengde hok- en graasdierbedrijven. Dat het om relatief kleine bedrijven gaat, wordt benadrukt door het feit dat 41% van de boeren in de Vallei inkomsten heeft uit

niet-agrarische activiteiten. De ontsluiting in de Gelderse Vallei is gebrekkig en het grondgebruik is sterk versnipperd. De reconstructiecommissie wil de ontwikkelingsmogelijkheden van de landbouw zoveel mogelijk veiligstellen voor bedrijven van voldoende omvang. Dat betekent dat kleine en nevenlandbouwbedrijven ontmoedigd zullen worden. Voor hen moeten aantrekkelijke mogelijkheden komen om te stoppen, zodat er voor de landbouw grond en productiemiddelen vrijkomen. Om het stoppen te vergemakkelijken wil de commissie ruimhartiger omgaan met het toestaan van een woning of een bedrijfje in plaats van de vrijkomende stallen, zoals in de Ruimte-voor-ruimte-regeling wordt gedaan. Vrijkomende gebouwen komen in de Ruimte-voor-ruimte-regeling voor functieverandering of sloop en herbouw in aanmerking (SVGV, 2001). In de OLS-gebieden wordt dit gestimuleerd. In groene contourgebieden wordt echter de sanering van vrijkomende bebouwing gestimuleerd, want vervangende nieuwbouw op de plek zelf is niet toegestaan; eventuele herbouw moet elders plaatsvinden. Functieverandering is alleen mogelijk wanneer daarmee een monumentaal of anderszins karakteristiek of waardevol pand kan worden behouden. De Ruimte-voor-ruimte-regeling is onderdeel van de regeling beëindiging veehouderijtakken.

De provincie Gelderland heeft in het landelijk gebied vier verschillende zones onderscheiden. De Glind ligt in landelijk gebied C. In landelijk gebied C is landbouw de belangrijkste functie. Ontwikkelingen in de landbouw en andere functies dienen zodanig te worden vormgegeven of gesitueerd dat het karakteristieke landschap en cultuurhistorische (inclusief archeologische) waarden worden behouden. Door de grote variatie aan landschappen en cultuurhistorische patronen zijn specifieke, plaatsgebonden maatregelen noodzakelijk om de aanwezige waarden veilig te stellen. In kleinschalige gebieden betekent dit behoud van de karakteristiek door zorgvuldige landschappelijke inpassing van activiteiten. De landbouw kan zich in landelijk gebied C binnen de aangegeven randvoorwaarden ontwikkelen. Mogelijkheden voor functieverandering door hergebruik van vrijkomende (agrarische) bebouwing worden vooral in wonen, recreatie en toerisme en (passende) niet-agrarische bedrijvigheid gezien. In beginsel moeten de bestaande bebouwingscontouren worden gehandhaafd, maar wanneer in specifieke situaties functieverandering een duidelijke meerwaarde heeft voor de voor het gebied geformuleerde doelstellingen kan daarin enige flexibiliteit worden betracht. Landschappelijke inpassing is daarbij vereist. Functieverandering door hergebruik van vrijkomende (agrarische) bebouwing is mogelijk als de huidige en toekomstige agrarische bedrijfsvoering in de directe omgeving daardoor niet wordt belemmerd (Provincie Gelderland 1996).

3.2 Zorg in De Glind

Particulier initiatief

Aan het begin van de vorige eeuw werd de zorg vooral gedragen door particulieren en kerkelijke organisaties. Ook ds. Rudolph, grondlegger van de Rudolphstichting, wilde sociale schipbreukelingen die niet door de maatschappij geaccepteerd werden een plaats bieden in een samenleving waar ze wel welkom waren. Hij besloot deze samenleving zelf te creëren en zocht daarvoor een plek die wel centraal lag in Nederland, maar zich redelijk ver van de burgermaatschappij bevond. Ds. Rudolph startte met de bouw van een dorp, maar heeft de voltooiing ervan niet mee kunnen maken. Hij overleed aan kanker voor het gereed zijn van zijn eigen huis. In 1927 besloten de gereformeerde kerken het levenswerk van Ds. Rudolph voort te zetten. Zij kochten voor NLG 325.000,- De Glindhorst, het huidige De Glind. Zo ontstond de Rudolphstichting (Rudolphstichting, 2000).

Woonwerkgemeenschap

Waar in de traditionele zorg eerder ingezet werd op de medische kant van de zorgvrager: "er was immers iets mis met de patiënt", werd in De Glind gevonden dat de huidige maatschappij geen juiste plek voor de jonge 'sociale schipbreukelingen' was en werd een eigen samenleving gecreëerd waar de kinderen meer dan welkom zouden zijn. En dat waren ze. De eerste opvang gebeurde op boerderijen: boeren konden een stuk land van de

Gezinshuis in De Glind

Rudolphstichting pachten als ze in ruil daarvoor kinderen in huis namen. Deze vroege vorm van de combinatie landbouw en zorg had verschillende voordelen voor de betrokkenen. De kinderen hadden een veilig thuis, ver van de drukke stad en kregen een vakopleiding. De boeren konden goedkoop een stuk land pachten en de kinderen werkten mee op het bedrijf, als deel van hun opleiding en opvoeding. Degenen die zich hiervoor opgaven werden vooral gedreven door idealisme, grotendeels samenhangend met het geloof. Hen werd gevraagd te verhuizen naar De Glind en met hun hele gezin deel te nemen aan het dorpse leven dat daarbij hoorde. Naast opvang op boerderijen ontstonden er al gauw leefgroepen waar meerdere kinderen, afkomstig uit het hele land, werden opgevangen. Het huidige kantoor van Bredervoort was het jongenshuis en het Vormingscentrum (waar nu YMCA in gehuisvest is) het meisjeshuis. Voor deze groepen werd centraal gekookt en ingekocht. Dat was noodzakelijk vanwege de afgelegen, geïsoleerde positie van De Glind en daarnaast ook goedkoper. Medewerkers van De Glind werden verplicht te wonen in het dorp. Daarvoor waren dienstwoningen ter beschikking. Onderdeel van de zorg is altijd geweest dat het hele gezin van de zorgaanbieders ook meedraaide in de zorg voor de kinderen. Dit gaf een bepaalde verdunning in het dorp en een beeld voor de opgenomen kinderen hoe het ook kan binnen een gezin. Alle disciplines gingen vanuit een eigen deskundigheid een rol in de gemeenschap spelen, maar werden ook zelf een onderdeel van de gemeenschap. Zo ontstond een woonwerkgemeenschap. De opgenomen kinderen in De Glind waren de 'eigen' kinderen van de gemeenschap. Kenmerkend is altijd de vanzelfsprekendheid waarmee met kinderen wordt omgegaan geweest.

De zorg die in De Glind werd (en wordt) verleend is jeugdzorg. In De Glind werden en worden kinderen van 0 tot 18 jaar opgevangen. Zij konden voor korte of lange tijd worden ondergebracht bij gezinshuisouders. Gezinshuiszorg is een vorm van jeugdzorg die past in de aandacht voor het gezin als basis voor een gezonde ontwikkeling van kinderen. Daarmee vervullen gezinshuisouders een belangrijke taak voor de samenleving. Naast het wonen in een veilige omgeving en opvoeding door de gezinshuisouders worden de school en de vrijetijdsbesteding in de zorg voor de kinderen geïntegreerd. In De Glind was een basisschool voor de eigen kinderen en een speciale school voor de pleegkinderen. Daar werd extra aandacht besteed aan de specifieke problemen van de kinderen. Dit is de huidige Donnerschool, een school voor zeer moeilijk lerende kinderen. Nu gaan daar niet alle opgenomen kinderen meer naar toe en vervult deze school een functie voor de hele regio.

Daarnaast worden in de vrije tijd veel activiteiten aangeboden, waarmee de aandacht voor de kinderen 24-uurs en integraal is geworden. In het dorp waren daarvoor alle voorzieningen aanwezig, vroeger grotendeels beheerd en betaald door de Rudolphstichting. De directeur van de stichting werd dus ook als de burgemeester van het dorp beschouwd. Hij had de verantwoordelijkheid binnen het dorp en besliste over alle veranderingen.

Door de jaren heen veranderde de woonwerkgemeenschap wel. Waar de gezinshuisouders eerst vrijwilliger waren, mensen die het vooral uit idealistische overwegingen deden, ging men in de loop van de tijd over op een officieel arbeidscontract. De groeiende professionalisering in de samenleving vroeg dit van de instelling. Dit is echter voor bepaalde mensen ook een reden geweest te stoppen met het werk. Zij vonden dat de opvang van deze kinderen in een woonwerkgemeenschap niet samen kon gaan met het ontvangen van loon. Langzaam maar zeker namen de professionals het werk van de vrijwilligers over. Het afstoten van de boerderijen was hier een zichtbaar bewijs van. De tijd dat men verbleef in het dorp verminderde ook. Gezinnen bleven eerder gemiddeld tien tot vijftien jaar in De Glind (met uitschieters naar 25 jaar), dat is langzamerhand gedaald naar een periode van maximaal vijf tot tien jaar.

Veranderingen in de samenleving

Voor de oorlog was de zorg een kwestie van particulier initiatief, maar dit veranderde tijdens de wederopbouw. De invloed van de overheid op de samenleving groeide, en de overheid nam de zorg voor de sociaal zwakkeren op zich. In verband met de wederopbouw en het ontstaan van de verzorgingsstaat, ontstond er sociale wetgeving met wetten als de AOW en later de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten).

De jeugdzorg kreeg een doeluitkering van het Rijk en moest steeds meer verantwoorden waar het geld naar toe ging. Een doeluitkering honoreert beleid en plannen van lagere overheden en organisaties met geld. Hier kan de overheid jaarlijks de voorwaarden van aanpassen. Zodoende kan men bewerkstelligen dat degene die een doeluitkering krijgt in grotere mate de wensen van het Rijk overneemt. Hiermee houdt het Rijk dus voor een groot deel de vinger aan de pols. Ook de zorg in De Glind werd vanaf toen gedeeltelijk gefinancierd met overheidsgelden.

De maatschappelijke veranderingen in de jaren '60 en '70 zorgden voor emancipatie van de burger. Tegelijkertijd werd er tegen de beknutting door de instituten gevochten. Het was niet langer vanzelfsprekend dat de instituten bepaalden wat het beste voor hun cliënten was. Zelfbeschikking stond voorop. Het besef dat er niet alleen wat mis kon zijn met die sociale schipbreukelingen, maar ook met de maatschappij werd steeds groter. De samenleving moest zorgen voor een reïntegratie van deze kinderen in diezelfde samenleving. De aansturing van de zorg kon dus ook niet langer vanuit Den Haag worden gedaan en werd overgeheveld naar de provincies. Tegelijkertijd bepaalde de overheid dat de volwassen leeftijd daalde van 21 naar 18: er was drie jaar minder budget voor jeugdzorg!

De provincie is eind jaren '80, begin jaren '90 de regisseur van de jeugdzorg geworden. Zij werd verantwoordelijk voor de ontwikkeling van een samenhangend stelsel binnen haar domein waarin de zorgvragen op kwalitatief goede wijze beantwoord kunnen worden. De rijksoverheid is nog steeds wel eindverantwoordelijke, maar staat meer op de achtergrond. De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de lokale voorzieningen voor jeugdigen en moeten een effectief, efficiënt en samenhangend lokaal jeugdbeleid voeren. Belangrijke onderdelen daarvan zijn het onderwijs, de jeugdgezondheidszorg, het maatschappelijk werk, de kinderopvang en het jeugdwerk (Gemeente Barneveld, 2002b).

Zorgorganisaties werden gedwongen over hun toekomst na te gaan denken en grotere, bredere organisaties te vormen. De provincie Gelderland wilde niet met alle verschillende instellingen en organisaties om de tafel. Met het ineenkrimpen van het budget, de

decentralisatie van het beleid en de maatschappelijke veranderingen ontstond het zo-zo-zo-beleid: de hulp dient zo vroeg, zo licht, zo kort en zo dicht bij huis mogelijk te worden geboden. Dit betekende ook dat organisaties gevraagd werd te verantwoorden waar ze hun geld aan besteden, zodat dit zo efficiënt mogelijk ingezet kon worden. De patriarchale stichtingen werden maatschappelijke ondernemers.

Invloed op de zorg in De Glind

Deze veranderingen hadden tot gevolg dat de Rudolphstichting in 1994 besloot het uitvoerende jeugdhulpverleningswerk uit haar organisatie te halen en de vereniging weer geheel te richten op het landelijke diaconale werk (innovatie en ontwikkeling). Zij konden dan weer inspelen op hulpvragen waar nog niet of onvoldoende aandacht aan besteed werd. Aan deze tak van de organisatie kwam men door de toenemende invloed van de overheid amper toe. De verantwoordelijkheid voor het jeugdhulpverleningswerk kwam bij een nieuwe stichting, Stichting Bredervoort, te liggen. De verantwoordelijkheid voor het vastgoed bleef bij de Rudolphstichting. De splitsing was ook bedoeld om het vastgoed en de mogelijkheid tot ontwikkelingen van nieuwe projecten buiten de invloed van de overheid te plaatsen.

Ook Bredervoort moest zich beraden op de toekomst omdat het ministerie van VWS in 1997 besloot tot verdere decentralisatie van de jeugdzorg. Daardoor verloor Bredervoort haar landelijke status. Afhankelijk geworden van subsidies van de provincie Gelderland en Overijssel ging Bredervoort op zoek naar nieuwe samenwerkingspartners. In 1999 heeft de stichting aansluiting gevonden bij de Leo Stichting Groep (LSG). Daaronder zijn verschillende werkstichtingen uit de provincies Overijssel, Gelderland, Utrecht en Flevoland verenigd. Stichting Bredervoort heeft door een proces tegen de staat een gedeelte van haar landelijke status terug kunnen krijgen (LSG, 2001).

Door het verbreden van het werkterrein zijn een aantal bedden omgebouwd. Dat houdt in dat het aantal kinderen dat in De Glind door Bredervoort wordt opgevangen kleiner is geworden. Het geld wat hierdoor is vrijgemaakt wordt door Bredervoort elders, vooral in de ambulante sfeer, ingezet. Door het afnemen van de benodigde opvangcapaciteit van Bredervoort in De Glind, is er ruimte ontstaan. Deze ruimte is voor een deel ingevuld door andere zorgorganisaties. Binnen de LSG werd er bijvoorbeeld ruimte gezocht voor de opvang van alleenstaande minderjarige asielzoekers. Zij kregen een plek in de leegstaande leefgroephuizen in De Glind. Voor andere initiatieven wordt ook ruimte gezocht door de

Kinderhospice, een van de nieuwe zorgaanbieders

Rudolphstichting, die zich tegenwoordig opstelt als een ontwikkelingsmaatschappij. De Rudolphstichting heeft drie factoren die haar daarbij van dienst is: geld, expertise en vastgoed. Zij wil deze middelen inzetten voor innovatie, ontwikkeling, ondersteuning en realisatie van jeugdhulpverlening, al dan niet op projectmatige basis. Via de Rudolphstichting hebben initiatieven als psychiatrische opvang voor kinderen, het kindersospice voor zeer zieke kinderen en het

steunpunt voor landbouw en zorg een plek gevonden in De Glind.

Er is dus niet langer één zorgaanbieder in De Glind, maar er zijn meerdere organisaties met hun eigen specifieke kenmerken. Hun overeenkomst is dat ze vooral zorg verlenen aan kinderen. Tegelijkertijd worden er vanuit de verschillende diensten van Bredervoort lijntjes naar buiten gelegd. De voorzieningen van het dorp worden door meerdere doelgroepen gebruikt,

zoals de kinderboerderij waar een aantal dagen per week gehandicapten meewerken. Ook het groenbeheer, wat in handen is van Bredervoort, zoekt contact met de buitenwereld. Ex-verslaafden helpen mee met het onderhoud van het openbaar groen. Dit is een initiatief op het gebied van landbouw en zorg, want zij krijgen een stukje verantwoordelijkheid binnen het dorp, terwijl het werken in het landelijk gebied therapeutisch voor hen werkt.

De Donnerschool is inmiddels een onafhankelijke regionale school, waar ook nog steeds kinderen van Bredervoort op zitten. Een gedeelte van de leerlingen wordt elke dag gebracht en gehaald met taxi's.

De verplichting in De Glind te komen wonen is afgeschaft voor medewerkers. Voor de gezinshuisouders staat nog wel steeds een woning ter beschikking in De Glind. De 24-uurs zorg wordt echter nog zoveel mogelijk gewaarborgd en tegenwoordig is de individuele problematiek bepalend voor de aard van de behandeling.

De zorg die er in De Glind wordt verleend is nooit de verantwoordelijkheid van de gemeente Barneveld geweest. De gemeente heeft door de jarenlange contacten met de Rudolphstichting wel een band met de zorg die er wordt verleend (Gemeente Barneveld, 2002b).

Beraden op de toekomst

De wijzigingen op het terrein van de in- en extramurale zorg voor jeugdigen hebben invloed op de toekomst van de kern De Glind en met name op de taken van ingezetenen die bij de hulpverlening in De Glind zijn betrokken.

Stichting Bredervoort moet aan twee verantwoordelijkheden voldoen. Ze moet een gedeelte van haar zorgaanbod ombouwen van residentiële capaciteit naar meer ambulante zorg. Een herbezinning op het opvoeden in gezinshuizen gaat hieraan vooraf. Hiermee moet ze voldoen aan het zo-zo-zo-beleid van de provincie. De verbondenheid met de woonwerkgemeenschap in De Glind is niet langer vanzelfsprekend. Wonen in De Glind, gebruik makend van een behandelmodule van Bredervoort is anders dan een 'Glindkind' zijn.

In De Glind worden nu andermans kinderen opgevoed (Stichting Bredervoort, 2002).

Binnen Bredervoort, of als dat niet kan, in ieder geval binnen de LSG, wil men een zorgtraject kunnen aanbieden dat de kinderen ook begeleidt buiten de residentiële instellingen om. De residentiële instelling wordt en is een schakel in een keten van zorg. De komende jaren zal veel ingezet worden op extra begeleiding in de eigen thuissituatie van kinderen. Er is echter nog steeds een grote behoefte aan de opvang zoals die in De Glind wordt geboden. Deze zal naar verwachting niet veel afnemen, omdat de kinderen weliswaar pas op een later moment in een gezinshuis terecht zullen komen, maar de problematiek van deze kinderen zal dan zwaarder zijn. Intensieve, integrale zorg is daarbij een vereiste.

Samenwerking moet worden gezocht met andere organisaties op het gebied van de zorg, maar ook met scholen en arbeidsbureaus. Ook de ouders van de kinderen worden meer en meer betrokken bij de zorg, opdat niet alleen het kind verandert, maar ook de omgeving waarin hij of zij kan terugkeren.

Voor De Glind kan dit verschillende gevolgen hebben, echter zowel de Rudolphstichting als Stichting Bredervoort weten nog niet precies welke kant de zorgverlening in De Glind opgaat. Er zijn wel verschillende projecten opgestart, die tot een andere vorm van zorg binnen Bredervoort en De Glind leiden.

3.3 Dorp of internaat?

Het voorgaande wijst op een speciaal karakter van het dorp De Glind. De invloed van de zorg in De Glind en de omgeving is altijd vrij groot geweest. Lange tijd werd De Glind dan ook gezien als "de stichting" of "het internaat". Het dorp heeft ook pas sinds 1987 een officiële dorpsstatus. Dat is door de belangenvereniging en de gemeente Barneveld bevochten tot de Raad van State. Nog steeds heeft het dorp kenmerken die bij een internaat passen, maar door

de jaren heen is het steeds meer een gewoon dorp geworden. Er blijven echter wat spanningsvelden bestaan

Afwijkende bevolkingsopbouw

De bevolking verschilt in karakter en opbouw van de rest van de regio. Het aantal bewoners dat binnen vijf jaar wisselt (tijdelijke of vlottende bewoners) is erg groot en de achtergrond van de bewoners van de kern verschilt veel van de achtergrond van de bewoners uit het zgn. buitengebied. Er zijn amper ouderen en jongeren tussen 20-30 jaar.

Vergrijzing zal ook plaatsvinden in De Glind, maar door grote wisseling in de toch grotendeels jonge, tijdelijke bevolking zal dit minder snel gaan dan elders in Nederland.

Geloof

De Glind is een gereformeerde enclave in een grotendeels hervormd gebied. Het gebied rondom De Glind maakt deel uit van de orthodox-protestantse zone die van de Zeeuwse eilanden via de Zuid-Hollandse eilanden en waarden over de Betuwe, delen van de provincie Utrecht, de Veluwe, het noorden en westen van Overijssel naar delen van Friesland loopt. Ten zuiden van de rivieren is men vooral katholiek, de rest van Nederland is meer (vrijzinnig) protestant of onkerkelijk (Knippenberg, 1992).

Waar het buitengebied vooral Nederlands Hervormd is en naar Barneveld 'te kerke' gaat, is De Glind vooral gereformeerd en de kerkelijke gemeente maakt deel uit van de Samen-op-weg-kerken. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de import van bewoners uit alle delen van het land. Veel van de kinderen kwamen uit grote steden, plekken waar men over het algemeen niet zo streng in de leer is en de ontkerkelijking zich al eerder heeft ingezet dan elders in het land. Over het algemeen wordt de kerkelijke gemeente van Achterveld en De Glind gezien als een wat vrijere gemeente. Mentaliteitsverschil tussen beide kerken is er en komt ondermeer tot uiting in het behoud van de twee verschillende basisscholen. Er is onderzoek geweest of deze scholen samengevoegd zouden kunnen worden. Hieruit is gebleken dat er behalve het verzorgen van onderwijs te weinig raakvlakken tussen de scholen zijn. De Besselaarschool valt onder een vereniging voor gereformeerde scholen en de Beatrixschool voor Nederlands hervormde scholen. Door dit verenigingsverband is het voor beide scholen mogelijk te blijven bestaan omdat het gemiddelde aantal leerlingen van de scholen verbonden in een vereniging ver boven de opheffingsnorm ligt. Voor de Beatrixschool is de toekomst zelfs zo rooskleurig dat men op dit moment bezig is met een groot onderhoudsbeurt. De Besselaarschool heeft een toekomst zolang er via Bredervoort voldoende tijdelijke bewoners met jonge kinderen blijven gaan en komen. Ze komen echter pas in de gevarenzone als het leerlingenaantal zo laag wordt dat er vanuit de andere scholen geld bij moet. Dit spanningsveld komt vooral tot uiting in het weinige contact dat er tussen de mensen van het buitengebied en de mensen van de kern is. Ze ervaren elkaar als gesloten gemeenschappen.

Tijdelijke-vaste bewoners

De tijdelijke bewoners (gezinsouders, pleegkinderen) wonen slechts voor een beperkte periode in De Glind. Deze periode is steeds korter geworden. Gezinshuisouders bleven eerder wel 10 tot 15 jaar in De Glind, met uitschieters naar 25 jaar. Nu krijgt men een contract voor 5 jaar met een eventuele verlenging van nogmaals 5 jaar. Ook de kinderen zijn steeds korter in De Glind, onder andere in verband met het zo-zo-zo-beleid van de provincie. Dat betekent ook dat ze een andere band met het dorp hebben dan de vaste bewoners in kern en buitengebied.

Een reden voor het weinige contact tussen buitengebied en kern is het feit dat er in de kern veel 'tijdelijke' bewoners wonen die binnen 5 jaar vaak weer vertrokken zijn. Dit is te kort om een echte band op te bouwen, zowel met de vaste bewoners als met het dorp, wordt beweerd. De 'tijdelijke' bewoners zetten zich deze tijd ook intensief in voor de zorg van de hen toegewezen pleegkinderen en hebben daarnaast ook weinig tijd om andere banden in het dorp aan te knopen dan met diegenen die binnen hetzelfde netwerk zitten. De vaste bewoners zien de bevolking binnen 5 jaar weer helemaal veranderen. Uitzonderingen zijn er natuurlijk:

mensen die ook andere activiteiten ontplooiën en op die manier in contact komen met de vaste bewoners en mensen die langer (soms veel langer) blijven en waarmee het contact dieper gaat. Dat mensen 10-25 jaar in het dorp blijven wordt wel steeds zeldzamer.

In het buitengebied vinden mensen zichzelf of anderen nog steeds import, ook al wonen ze hier al meer dan twintig jaar.

Dat ook de professionals niet meer in De Glind hoeven te wonen heeft volgens sommigen de betrokkenheid met het dorp als geheel door de zorgstichtingen doen afnemen. Veel van de professionals maken niet meer mee wat er na hun dienst gebeurt.

Ook met betrekking tot het vastgoed dat door de 'tijdelijke' bewoners gehuurd wordt zijn wat wrevels. Over het algemeen hebben huurders minder een band met de omgeving en zijn ze minder geneigd om de boel precies aan te passen en op en top te onderhouden. Dit wordt, net als bij een woningstichting door een onderhoudsdienst gedaan, wat voor sommigen een mindere kwaliteit onderhoud oplevert.

Nieuwe bewoners van elders

Door het uitbreiden van de Randstad, de vraag naar groen, landelijk wonen en de terugval van de landbouw zijn er mogelijkheden ontstaan voor nieuwe bewoners voor de omgeving van De Glind. Dit zijn mensen die geen band hebben met het jeugddorp en ook niet met de agrarische gemeenschap eromheen. Zij komen hier wonen voor de rust, de ruimte en het landschap. Bijkomende voordelen zijn de nog lage prijzen (zeker in vergelijking met de Randstad) van de grond en de bereikbaarheid vanuit de economische centra. Deze bewoners zijn met betrekking tot hun draagkracht vaak welkom, maar door bewoners van het buitengebied wordt toch de voorkeur gegeven aan ruimte voor hun kinderen en ouderen. Deze worden door de nieuwe bewoners uit de markt gedrukt, omdat zij niet de prijs op kunnen brengen die de nieuwe bewoners wel kunnen betalen. Deze bewoners zijn vaak door hun keuze om hier te komen wonen voor het landschap erg betrokken bij ruimtelijke veranderingen en stellen zich daar vaak conservatief in op. Door hun inzet lijkt hun invloed relatief groot.

Veranderende positie Rudolphstichting

Door de Rudolphstichting werd vroeger overal voor gezorgd, de directeur van deze particuliere organisatie was als het ware de 'burgemeester' van het dorp. Dit wordt nu door de meeste bewoners niet meer reëel gevonden, maar bepaalde mensen willen vasthouden aan de oude situatie. Men is in De Glind namelijk jarenlang in de watten gelegd.

Het effect van de schaalvergroting van voorzieningen en het benodigde draagvlak is landelijk te merken, dus ook in De Glind. Voor dorpen van deze omvang is het voorzieningenniveau laag. Het is qua draagvlak niet mogelijk hier de basisvoorzieningen (vaak winkel en/of postagentschap) te vestigen, laat staan voorzieningen als een zwembad of een voetbalclub. Zonder injecties van de stichtingen zouden deze niet kunnen bestaan. Voor veel gebruikers is dit echter niet inzichtelijk. Voorzieningen moeten levensvatbaar blijken en daarvoor wordt ook de inzet van gebruikers verwacht. Als die er niet is en niet zal komen, zijn de voorzieningen gedoemd te verdwijnen.

Een argument dat hiertegen vaak wordt gebruikt is dat de stichtingen verantwoordelijk voor voorzieningen blijven omdat ze zorg dragen voor de leefbaarheid in het dorp (en omgeving). Juist de menging met andere gebruikers is een pré in het behouden van een 'normale' kindvriendelijke gemeenschap. Ook zijn de voorzieningen nodig om te voorkomen dat de kinderen gaan hangen in het dorp en overlast veroorzaken. Met het verdwijnen van de voorzieningen komt bij sommigen de vraag omhoog of De Glind de juiste plek is om deze kinderen op te vangen.

Daarnaast wordt van de stichtingen duidelijkheid verwacht over de ontwikkelingen in De Glind. Vroeger was het allemaal duidelijk en wist men precies bij ze moesten zijn als er iets gebeurd was. Dit werd als zeer prettig ervaren. Door de splitsing van de Rudolphstichting in een stichting met een landelijk diaconale taak en een jeugdhulpverleningstichting (Stichting Bredervoort) is hierin onduidelijkheid ontstaan. Ook de komst van nieuwe zorgorganisaties

hebben hieraan bijgedragen. Van de Rudolphstichting wordt overleg en duidelijkheid richting de bewoners verwacht.

De Rudolphstichting is echter niet langer de spil in het netwerk in De Glind en kan ook niet meer de rol van burgemeester en eindverantwoordelijke op zich nemen.

Woonwerkgemeenschap?

De woonwerkgemeenschap in De Glind bestaat uit twee gedeelten: het zorgnetwerk, waar een gedeelte van de werknemers ook in het dorp woont en deel uitmaakt van de dorpsgemeenschap. Daarnaast is er een agrarisch netwerk in het buitengebied.

De ontwikkelingen van de afgelopen jaren hebben ervoor gezorgd dat de woonwerkgemeenschappen zijn veranderd.

Vroeger was de Rudolphstichting de grootste werkgever van De Glind. Dit is later overgenomen door Stichting Bredervoort die zowel de professionele ondersteuners als de gezinshuisouders in dienst heeft. De huishoudens die in De Glind wonen zijn vaak tweeverdieners, waarvan een van hen in ieder geval in de zorg werkt. Doordat een groot gedeelte dat bij Bredervoort werkt ook in De Glind woont, zijn er weinig tot geen werklozen in De Glind. Daar is in het huizenbestand ook nauwelijks ruimte voor, omdat veel van de huizen ingezet worden voor de zorg en de andere huizen koophuizen zijn. Sinds kort zijn er enkele huurhuizen in De Glind, die in het bezit zijn van de woningstichting.

Door de afschaffing van het verplicht wonen in De Glind, de komst van andere zorgorganisaties en de komst van bewoners die geen band hebben met de zorg of de agrarische sector is er meer woon-werkverkeer in en uit De Glind. Deze factoren hebben afbreuk gedaan aan de traditionele woonwerkgemeenschap. De woonwerkgemeenschap waar eerst een ieder volledig bij betrokken was bestaat dus niet meer. De contacten onderling in het dorp zijn wel goed, maar er zijn verschillende groepen ontstaan: rondom de zorg, rondom de Besselaarschool, rondom het zwembad, in de belangenvereniging etc.

In het omliggende buitengebied is de voornaamste bron van inkomsten het agrarisch bedrijf.

Typisch voor de Gelderse Vallei is het traditionele gemengde bedrijf. Hoewel de bedrijven vaak relatief klein van omvang zijn, in SBE uitgedrukt, zijn de veehouders over het algemeen niet plan om hun bedrijf te beëindigen. Dit beeld wordt bevestigd door het feit dat het percentage bedrijven wat op jaarbasis gesloten wordt aanmerkelijk lager ligt dan in de rest van Nederland (1.5% tegen 3%). Het lage percentage wijkers heeft ook weer alles te maken met het gevoel van en streven naar vrijheid wat kenmerkend is voor de Valleibewoner; zolang het bedrijf bestaat ben je vrij ondernemer (v.d. Ploeg e.a., 1990). Hoekveld zegt daarover: *“De daling van het aantal bedrijven is echter minder groot dan men op grond van het voorgaande zou verwachten. Veel bedrijven waren al van oudsher een nevenactiviteit. Daarbij komt de specifieke omstandigheid dat een groot deel van de agrariërs kerkelijk orthodox is, wars van overheidsbemoeienis en zeer sober levend is. In combinatie leiden deze kenmerken en de historie tot een bepaalde levensstijl en -houding die uitmonden in een hardnekkig pogen de traditionele levenswijze voort te zetten.”* (Hoekveld, 1990)

Vaak wordt er gerefereerd aan de zakelijke opstelling en het ondernemerschap van de veehouders. Men heeft een sterke voorkeur voor ongebondenheid en hecht veel waarde aan de vrije handel; men bindt zich niet snel aan coöperaties. In de Gelderse Vallei is daarom een zeer fijnmazig net aanwezig van verwerkende en toeleverende bedrijven. Naast de coöperatieve structuren zijn er ook veel particuliere handelaren en meelboeren. Deze bedrijven zijn vaak klein, maar hebben hele directe en nauwe contacten met de veehouders. De veehouders in de Gelderse Vallei kenmerken zich door hun harde werken en hun vaak sobere levensstijl, wat alles te maken heeft met de historische en religieuze achtergronden van dit gebied. Door het harde werken heeft men, stapje voor stapje, de arme zandgronden vruchtbaar weten te maken en heeft men de agrarische bedrijven op weten te bouwen. Van oudsher stond men afwijzend tegenover het opnemen van kredieten bij de banken, daardoor

was spaarzaamheid troef en werd het merendeel van het werk in eigen beheer gedaan, vaak met behulp van de burens en de omvangrijke families (v.d. Ploeg e.a., 1990).

In kader van de reconstructie en de ROM-plannen is plattelandsvernieuwing ingezet. Dit past door het zoeken naar andere economische dragers voor het landelijk gebied bij de aard van de activiteiten in de Gelderse Vallei, waar de agrariërs al de gewoonte hebben veel nevenactiviteiten te hebben. Door de, bij sommigen als ongewenst geziene, overheidsbemoeienis zal het nog een moeilijk traject zijn om op te starten en vol te houden. De problemen die er echter in de Gelderse Vallei spelen op het gebied van de agrarische bedrijfsvoering (veel kleine bedrijven, slechte ontsluiting, etc.) en op het gebied van natuur en milieu (emissie-problematiek) is het besef wel aanwezig dat er veel moet gebeuren. Hierdoor staat men niet geheel afwijzend tegenover de reconstructieplannen.

De gemeenschap van het buitengebied van De Glind concentreert zich vooral rondom de Beatrixschool. Ook hier zijn de agrariërs vaker een nevenactiviteit buitenshuis gaan doen, het merendeel om te bekostigen in het levensonderhoud en continuering van het eigen boerenbedrijf mogelijk te maken.

Politiek-bestuurlijke positie

In 1987 is tot de Raad van State de dorpstatus van De Glind uitgevochten, zowel door bewoners van De Glind als door de gemeente Barneveld. Daarna is er ook de mogelijkheid voor de gemeente Barneveld gekomen om extra woningen toe te wijzen aan De Glind.

De gemeentelijke invloed is hetzelfde als in andere kernen van de gemeente Barneveld: op het gebied van ruimtelijke ordening (De Glind heeft een eigen bestemmingsplan kern en is opgenomen in de nieuwe structuurvisie), onderwijs (de twee basisscholen) openbare orde en veiligheid, infrastructuur (aanleg nieuw fietspad), etc.

De ontwikkelingen die er in De Glind gaande zijn, worden door de gemeente (m.n. B&W) gezien als een intern probleem voor De Rudolphstichting en Stichting Bredervoort. Net als bij andere bedrijven en organisaties binnen de gemeentegrenzen kan (en wil) de gemeente daar weinig invloed op uitoefenen.

De gemeente ziet de belangenvereniging als de vertegenwoordiger van de bevolking van De Glind. Zij moeten zowel de mensen uit de kern als diegene uit het buitengebied vertegenwoordigen.

Het CDA is al sinds jaar en dag de grootste partij in de gemeente Barneveld. In De Glind wordt echter gemiddeld 2 keer zoveel op het CDA gestemd als in de rest van de gemeente (bron: www.barneveld.nl). Dat mag opmerkelijk genoemd worden en wellicht hebben de tijdelijke bewoners hier een grote stem in. Het stembdistrict De Glind is groter dan het dorp en het buitengebied dat door de belangenvereniging aangegeven wordt als 'Glinds'. Wellicht heeft het feit dat op de lijst van het CDA een 'echte' Glindenaar staat nog invloed gehad op de verkiezingsuitslag.

Er is extra provinciale aandacht voor de ontwikkelingen in De Glind. Dit komt door het initiatief van de Provincie om zich actiever in de provincie op te stellen. Men is daarom begonnen met het project 'Staten interactief'. Hiervoor zijn twee thema's uitgekozen die extra provinciale aandacht verdienen, namelijk 'plattelandontwikkeling' en 'jongeren'. De ontwikkelingen in De Glind bevinden zich op het grensvlak van deze thema's. De Rudolphstichting heeft hiervoor initiatief genomen richting de provincie.

De hiervoor genoemde **spanningsvelden** maken de ontwikkelingen in De Glind zeer complex. Ontwikkelingen die van de zorg vandaan bewegen zullen door bepaalde mensen verwelkomd worden, maar hebben een zeer grote invloed op het sociale karakter van het dorp en de leefgemeenschap.

*In hoeverre is De Glind een van de negen kernen van de gemeente Barneveld en in hoeverre is het nog een 'internaat': **van dorpje spelen naar dorpje zijn?***

Vroeger werd alles centraal geregeld door de stichting en langzaam maar zeker werden verschillende voorzieningen ook opengesteld voor anderen. Dit gebeurde met de gedachte dat ook deze anderen zo deel zouden uitmaken van de dorpsgemeenschap van De Glind. Zo werd er gezorgd voor de nodige variatie in bewoners en gebruikers. Dat betekende aan de andere kant dat gezinshuizen ook elders hun boodschappen konden en gingen halen, kinderen elders vrijetijdsbesteding hadden, etc. De samenleving werd De Glind binnengehaald en tegelijkertijd werden de grenzen naar buiten het 'internaat' als het ware opengezet. Ondertussen bleef de stichting betalen voor een groot deel van de voorzieningen en bleef het dorp van buiten af gezien een internaat.

Waar eerst de medewerkers na beëindiging van het dienstverband De Glind moesten verlaten is er de laatste jaren de mogelijkheid geweest om een van de nieuwbouwwoningen te betrekken. De verhouding vaste en tijdelijke bewoners is gekanteld, mede door het af- en ombouwen van de beddencapaciteit van Bredervoort.

Argumenten voor de status van internaat:

- De Rudolphstichting bezit nog steeds groot gedeelte panden en bepaalt ook wat daarmee gebeurt.
- De Rudolphstichting en Stichting Bredervoort betalen nog steeds mee aan voorzieningen die in normaal dorp van deze omvang niet zouden kunnen bestaan.
- De instelling heeft een afwijkende bevolkingsopbouw en is niet gevarieerd genoeg in bevolking, bedrijvigheid etc. om als dorp door te kunnen gaan.
- De bevolking komt niet overeen met de sociaal regionale doorsnede van Barneveld en omgeving.

Argumenten voor de status als dorp:

- De Glind heeft een dorpsstatus.
- Er is een dorpse, landelijke omgeving.
- De voorzieningen zijn niet langer centraal geregeld.
- De stichtingen zijn slechts twee van de vele werkgevers in het dorp.
- Verhouding vaste - tijdelijke bewoners is veranderd.
- Op 'vaste' inwoners kan de stichting geen invloed uitoefenen.
- De invloed van de gemeente is daarentegen toegenomen.

De Glind is een van de negen kernen van de gemeente Barneveld

De Glind is een dorp, maar heeft wel z'n geheel eigen karakter, ook wel iets om trots op te zijn. De ontwikkelingen in de zorg zijn niet de enige veranderingen die er in De Glind plaatsvinden. Individualisering, een afnemend draagvlak voor voorzieningen en verenigingen met de daarbij behorende bezorgdheid voor de leefbaarheid in het dorp, zijn veranderingen die zich overal in Nederland

voltrekken. Daarin wijkt De Glind dus niet af van andere kleine kernen.

De reguliere maatschappij heeft zich een normale plek in De Glind verworven en daarom kan eigenlijk niet langer gesproken worden over het "internaat" De Glind. In De Glind vinden alle veranderingen plaats die ook elders in de maatschappij plaatsvinden.

3.4 Beschrijving actoren in De Glind

In De Glind zijn verschillende actoren die hun invloed op de sfeer, inrichting en samenhang van het dorp en buitengebied hebben. Deze actoren hebben in meer of mindere mate een relatie met elkaar. Hiermee wordt een inzicht gegeven in de sociale (economische en culturele) structuur van De Glind.

De actoren:

De Rudolphstichting:

Relatie met het dorp: De Rudolphstichting heeft De Glind gesticht als dorp voor opvang van kinderen met een moeilijke thuissituatie. De Rudolphstichting heeft lange tijd de verantwoordelijkheid gehad voor deze kinderen. In 1994 is deze verantwoordelijkheid overgenomen door stichting Bredervoort. De Rudolphstichting is toen verder gegaan als ontwikkelingsmaatschappij. Ze bezit een groot deel van het vastgoed in De Glind. Door de middelen geld (dat o.a. binnenkomt via de achterban van 800 diaconieën), vastgoed en expertise wil zij kinderen die buiten de reguliere zorg vallen helpen. Vroeger was dat in de vorm van opvang van die kinderen in De Glind, waar ze een normale jeugd in een "normale" gemeenschap werd aangeboden. Tegenwoordig wil men ook andere zorginitiatieven ontwikkelen, zoals het onlangs opgestarte kindersospice, waar ernstig zieke kinderen worden opgevangen en verpleegd. Door het vastgoed kan de Rudolphstichting een grote invloed uitoefenen op de toekomst van De Glind.

Ziet zichzelf als: Een ontwikkelingsorganisatie op het gebied van jeugdzorg. Ze wil graag de gedachten van ds Rudolph uitdragen zoals die zijn neergelegd in de statuten. Het is niet langer de belangrijkste actor in het dorp, maar een partner in het overleg.

Wordt gezien als: Stichting met grote sturende mogelijkheden in De Glind. De Rudolphstichting kan immers bepalen wie of wat er in eventueel leegkomende gebouwen zich zal vestigen.

Stichting Bredervoort:

Relatie met het dorp: Het dorp is een plek voor de opvang van kinderen die niet langer thuis kunnen blijven. Stichting Bredervoort is voortgekomen uit de Rudolphstichting, het heeft de zorgtaken in het jeugddorp overgenomen. Het is nu een werkstichting in de holding Leo Stichting Groep. De rol van Bredervoort in het dorp is groot omdat een groot deel van de mensen die er wonen ook bij Bredervoort in dienst zijn (als gezinshuisouder of professional).

Ziet zichzelf als: Gedwongen door maatschappelijke tendensen meer extramurale in plaats van intramurale zorg aan te bieden. Grote kans op het ombouwen van gezinshuizen, wil wel graag een band met De Glind behouden om eventuele andere initiatieven te ontwikkelen.

Wordt gezien als: de Stichting waarvan een groot deel van de sfeer en het karakter in het dorp afhankelijk is, door haar zorgactiviteiten. Nu er zoveel verandert, wordt stichting Bredervoort door sommigen als gesloten ervaren, omdat informatie over veranderingen maar een beperkt aantal mensen bereikt. Het contact met het buitengebied is miniem.

Bewoners: De bewoners zijn te onderscheiden in vier groepen.

- ***"Autochtonen":*** Dat zijn degenen die van oudsher in het gebied rondom De Glind wonen. Veelal 'orthodox protestant' (Nederlands Hervormde kerk in Barneveld) en weinig tot geen band met het jeugddorp. Kinderen van deze groep gaan meestal naar de Beatrixschool (net buiten het dorp). Ze zijn veelal ondernemers: boer of anders. De autochtonen worden door de mensen uit de kern ervaren als een vrij gesloten gemeenschap, die veelal hun

eigen gang gaan. Enkele boeren hebben een pachtcontract met de Rudolphstichting. Alle boeren in het buitengebied hebben te maken met de plattelandsvernieuwing in de Gelderse Vallei, dat herstructurering van de agrarische sector aldaar nastreeft om te komen tot een milieu-kwaliteitsverbetering, verbetering van de ruimtelijke structuur en ontwikkeling van andere functies in de Gelderse Vallei.

- **Professionals Bredervoort:** Medewerkers moesten vroeger in het jeugddorp wonen, daarvoor waren ook speciale dienstwoningen. Dat is nu niet meer zo, maar een gedeelte van de medewerkers woont nog wel in het dorp. Zij hebben een grote band met de jeugdzorg en voelen zich erg betrokken bij het sociale netwerk rondom die zorg. Hieronder vallen ook de oud-medewerkers die er zijn blijven wonen. Deze groep mensen is vaak goed op de hoogte van de ontwikkelingen die Bredervoort doormaakt.
- **Gezinshuizers:** De gezinshuisouders zijn in dienst bij Stichting Bredervoort en de gezinnen vormen als het ware de kern van de zorgverlening. Hier worden de opgenomen kinderen opgevangen. Hun band met het dorp is vooral gericht op het zorgnetwerk. De band met de locatie van dat zorgnetwerk is vooral tijdelijk, omdat ze dit werk vaak voor vijf jaar doen en dan verhuizen ze vaak weer.
- **Nieuwe bewoners:** Bewoners die vanuit elders zich in De Glind gevestigd hebben vanwege de rust, ruimte, bereikbaarheid vanuit Randstad etc. Zij hebben in principe weinig tot geen band met de jeugdhulpverlening in het dorp of met de agrarische sector in het buitengebied. Over het algemeen voelen ze zich wel heel betrokken met de omgeving, vooral als er ontwikkelingen gaande zijn die hun woonomgeving veranderen. Ze hebben per slot van rekening uitdrukkelijk voor deze omgeving gekozen.

Alle bewoners worden vertegenwoordigd door de (dorps)belangenvereniging.

Gemeente Barneveld: De gemeente heeft de zorg voor de leefbaarheid in de kern De Glind en het buitengebied, net als ze dat heeft voor de rest van de gemeente. In het geval van De Glind is de gemeente sterk afhankelijk van de Rudolphstichting (grootste vastgoedeigenaar) en Stichting Bredervoort. Binnen de bestemming van het grootste gedeelte van het dorp (jeugddorp) en de randvoorwaarden van de structuurvisie (nog vast te stellen) biedt de gemeente mogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen. Die mogelijkheden zijn niet heel uitgebreid. De gemeente (B&W) ziet de ontwikkelingen in De Glind vooral als een intern probleem van de stichtingen. Ze wil wel meedenken met deze stichtingen over de toekomst.

Kerk: De kerkelijke gemeente voelt een grote betrokkenheid bij de jeugdhulpverlening in het dorp, maar de eerste zorg is de samenhang en tevredenheid binnen de parochie. De predikant was vroeger in dienst bij de Rudolphstichting, maar is dat nu niet meer. Daardoor heeft ze een onafhankelijke positie binnen het dorp verworven. De kerkelijke gemeente hecht aan het sociale karakter van dorp, maar ziet vooral een faciliterende rol voor zichzelf in het behouden van de sfeer in het dorp. Haar leden zijn vooral de vaste bewoners uit De Glind, tijdelijke bewoners kunnen ook gastlid worden. Het ledenbestand wisselt dus met de bewoners van het dorp. Enkele leden komen uit het buitengebied en ook een groot gedeelte uit Achterveld, een kern twee kilometer verderop.

Kionda: Deze organisatie valt net als Stichting Bredervoort onder de Leo Stichting Groep. Ze biedt in De Glind plaats voor de opvang van 24 alleenstaande minderjarige asielzoekers, ook wel ama's genoemd. Dit doet ze niet alleen in De Glind, maar door heel Nederland. De beslissing in De Glind te gaan zitten is genomen omdat twee van de leefgroepen van Bredervoort leegstonden en Kionda op zoek was naar gebouwen waar een groep AMA's terecht kon. De open, kindvriendelijke en tolerante houding van de bewoners van het dorp wordt gezien als een voordeel bij de opvang van deze kinderen.

Andere zorgaanbieders: Hieronder vallen organisaties als de Bondgenoot, de Grift en SKJPON. Voor hen is De Glind de plek voor hun specifieke zorgverlening. De open, tolerante

houding van de bewoners wordt als een voordeel gezien, net als de relatie met de Rudolphstichting en de mogelijkheid gebruik te kunnen maken van de aanwezige faciliteiten. Hun cliënten komen elders vandaan en hebben hun eigen specifieke problematiek waarvoor in De Glind zorg geboden wordt: gehandicapten, ex-drugsverslaafden, kinderen met ernstige psychiatrische problemen.

Onderwijs: de beide basisscholen hebben elk hun eigen draagvlak in het gebied.

- **Beatrixschool:** Nederlands Hervormde basisschool, waar voornamelijk de kinderen van de autochtone bewoners uit het gebied rondom De Glind heengaan. Het leerlingenaantal is nu ongeveer 65 leerlingen. De relatie met het buitengebied is vrij sterk, het is een hechte gemeenschap die zich sterk verbonden voelt met de ontwikkelingen rondom de school. Omdat er geen kinderen uit het dorp op deze school zitten, heeft de school ook amper een band met het dorp en de jeugdhulpverlening. De school is dan ook niet afhankelijk van de ontwikkelingen in de jeugdhulpverlening in De Glind. Het maakt wel gebruik van de gymzaal (hele jaar) en het zwembad (zomer), maar het is de gemeente die voor vervoer naar deze voorzieningen moet zorgen.
- **MJC Besselaarsschool:** (basis)School met de bijbel, waar vooral kinderen vanuit de Stichting Bredervoort op zitten: eigen kinderen van gezinshuisouders en een aantal opgenomen kinderen. Er zijn nu ongeveer 50 leerlingen. Deze school is onderdeel van de sociale structuur in het dorp, maar wel sterk afhankelijk van de ontwikkelingen in de jeugdhulpverlening. De school heeft baat bij de wisseling van gezinshuizen (er vertrekt een gezin met kinderen ouder dan de basisschoolleeftijd en er komt een gezin met kinderen in de basisschoolleeftijd). Door een verenigingsconstructie met andere scholen in de regio kan de school ook met een aantal kinderen onder de door het Rijk vastgestelde opheffingsnorm blijven voortbestaan.

De kans dat deze twee basisscholen samen verder zouden kunnen gaan is miniem, vanwege de geloofsachtergrond. Dat is de conclusie van eerder gedaan onderzoek.

- **JC Donnerschool:** Speciale school voor zeer moeilijk lerende kinderen (ZMOK). Heeft een regionale functie, ongeveer 33% van de leerlingen komt nog uit De Glind via Stichting Bredervoort, de rest komt van elders. Kinderen van elders worden gebracht en gehaald met taxi's. De locatie van de school wordt aan de ene kant als voordeel gezien, door de ruimte die de schoolgaande kinderen hebben en de mogelijkheden die er zijn voor buitenschoolse activiteiten (o.a. bij de kinderboerderij). Aan de andere kant is de afgelegen locatie een nadeel, omdat voor veel van de leerlingen de school zo geen integraal deel uitmaakt van de opvoeding, iets wat in De Glind wel nagestreefd wordt. Deze school maakte eerst deel uit van Stichting Bredervoort, maar streeft er nu naar een aparte werkstichting binnen de Leo Stichting Groep te zijn. De school is opgenomen in een regionaal expertisecentrum van meerdere speciale scholen, die kennis en ervaringen uitwisselen.

YMCA: De organisatie YMCA staat voor Young Men Christian Association, een internationale organisatie die zich richt op jeugdwerk. In Nederland heeft de YMCA verschillende takken: Jeugdwerk, Kampen en ontwikkeling en het Vastgoed. De accommodatie (het voormalige vormingscentrum) in De Glind valt sinds 1 maart 2002 onder het Vastgoed. Ze huren dit pand van de Rudolphstichting (contract van 10 jaar, met 5 jaar verlenging en eerste recht van koop). In de vastgoedtak wordt een groot gedeelte van het geld verdiend dat ten goede komt aan de andere takken. In de accommodatie vinden dus ook niet alleen YMCA-activiteiten plaats. De keuze van het YMCA om zich te vestigen in De Glind is vooral gestoeld op het pand en de mogelijkheden daarvan. De rust en ruimte van de plaats waarin het pand staat zijn daarnaast mooi meegenomen. Men wil eerst zorgen voor een goede doorstart van het vormingscentrum, daarna pas zal het zich bezinnen op zijn rol binnen de dorpsgemeenschap.

De YMCA is wel een van de werkgevers in De Glind en er is ook ruimte voor vakantiewerk / bijbaan voor de kinderen in het dorp.

Landelijk steunpunt Landbouw en Zorg: Het Landelijk steunpunt dat zich richt op alle landbouw-zorg combinaties in Nederland. Zij heeft tot doel het stimuleren, promoten en ondersteunen van perspectievolle initiatieven op het gebied van landbouw en zorg. Zij zijn via de Rudolphstichting (hebben nu een gebruikscontract met Bredervoort) in De Glind terecht gekomen, maar zijn niet sterk aan het dorp gebonden. Veel van de informatieverschaffing gebeurt via telefoon, e-mail en post, mensen met vragen over landbouw en zorg hoeven niet persé naar De Glind te komen. Voorlopig zitten ze nog in De Glind, maar het is nog onbekend of dat zo blijft.

3.5 Relaties in De Glind (beschrijving actorschema)

De relaties in De Glind zijn in een relatieschema (figuur 3.2) gezet. Relaties en actornetwerken zijn echter dynamisch in tijd en ruimte. Daarom geeft deze analyse een algemeen beeld, want er zijn natuurlijk altijd uitzonderingen te bedenken.

De **Rudolphstichting** is de bezitter van veel van het vastgoed in De Glind. Zij verhuurt panden aan de **Stichting Bredervoort** en **Stichting Kionda**, die deel uitmaken van de **Leo Stichting Groep**. In huidige huurcontract huurt Stichting Bredervoort bijna alle panden voor een vaste huurprijs.

Een ander pand wordt verhuurd aan het **Kinderhospice**, bij de opzet waarvan de Rudolphstichting nog sterk betrokken is. Het Kinderhospice is een opvang voor ernstig zieke kinderen, die tijdelijk (ter verlichting van de ouders) in De Glind opgevangen kunnen worden, maar ook in hun laatste dagen verpleegd kunnen worden. Het Kinderhospice wil graag dat een deel van haar vrijwilligersachterban uit het dorp en de omgeving komt, maar die relatie is er nog niet (de werving is/was dan ook nog niet begonnen). Andere contacten zijn vooral extern (personeel, cliënten).

Het **Landelijk Steunpunt Landbouw en Zorg** is mede door de Rudolphstichting opgericht en is gevestigd in een van de panden van Stichting Bredervoort, waarmee het een gebruikscontract heeft. Het Landelijke Steunpunt Landbouw en Zorg heeft weinig contacten binnen de kern, haar cliënten zitten door het hele land en de contacten zijn vooral extern gericht.

De **Kerkelijke gemeente** huurt de kerk van de Rudolphstichting, en heeft een sterke band met de stichting en het dorp vanuit de geschiedenis.

De **YMCA** huurt het voormalige Vormingscentrum van de Rudolphstichting. Dit is een normalere huurder-verhuurder situatie. Ze hebben een contract voor 10 jaar, wat ze voor 5 jaar kunnen verlengen. Mocht de Rudolphstichting besluiten het pand te verkopen, dan heeft de YMCA het recht van eerste koop.

Daarnaast heeft de Rudolphstichting een deel van zijn grondbezit verpacht aan **boeren** (ook autochtone bewoners) in de omgeving. Dat zijn 4 reguliere pachters conform de Pachtwet en wat tijdelijke pacht.

Externe contacten van de Rudolphstichting zijn gericht op de diaconale achterban en op het ontwikkelen van nieuwe projecten in de jeugdzorg.

Stichting Bredervoort heeft verschillende verantwoordelijkheden/contacten in het dorp: de **medewerkers, de gezinshuisouders en hun kinderen** en natuurlijk **de opgenomen kinderen**. Stichting Bredervoort ontvangt bewonersvergoedingen, ook van de mensen die in

dienstwoningen wonen. De bewonerscontracten zijn gekoppeld aan de arbeidscontracten. Bij beëindiging van het arbeidscontract loopt ook het bewoningscontract af.

Via twee van de diensten (**kinderboerderij, groenbeheer**) van stichting Bredervoort is er meer contact met externen en zijn er relaties aangegaan met andere zorgorganisaties.

De eigen kinderen en een klein deel van de opgenomen kinderen van basisschoolleeftijd gaan naar de **Besselaarschool**. Een ander gedeelte gaat naar de **Donnerschool**, een aparte werkstichting binnen de Leo Stichting Groep. Deze school heeft een regionale functie.

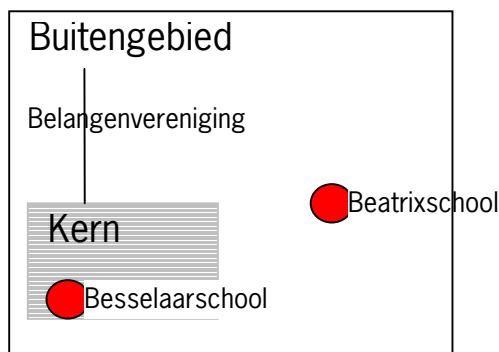
De **Kerkelijke gemeente** heeft haar leden onder **bewoners** van De Glind (en een gedeelte uit Achterveld). De bewoners bestaan uit **medewerkers van Bredervoort, gezinshuisouders, hun kinderen, de opgenomen kinderen, autochtone bewoners** en **nieuwe bewoners**. Deze bewoners worden vertegenwoordigd door de **Belangenvereniging De Glind**.

Niet alle autochtone bewoners wonen in de kern, het grootste gedeelte woont in het buitengebied. Hun kinderen gaan vooral naar de **Beatrixschool**. Hun oriëntatie is vooral op elders gericht voor de sociale contacten en voorzieningen.

Nieuwe bewoners hebben vaak geen band met de jeugdhulpverlening of met het buitengebied. Ze voelen zich wel vaak betrokken bij het dorp, maar ook hun oriëntatie (familie, vrienden, kennissen) is meestal op elders gericht. Deze bewoners wonen ook nog maar recent in De Glind.

De **voetbalclub** heeft leden uit de kern en uit het buitengebied. Contact tussen de kern en het buitengebied komt hier tot stand via de voetballende kinderen. Ook de ama's van stichting Kionda voetballen hier.

Gemeente Barneveld

Figuur 3.1: De Glind in de gemeente Barneveld

De **gemeente Barneveld** is verantwoordelijk voor de kern en het buitengebied op het gebied van ruimtelijke ordening (d.m.v. bestemmingsplannen) en leefbaarheid. Het onderhoud van de infrastructuur, openbaar groen etc. valt daar ook onder.

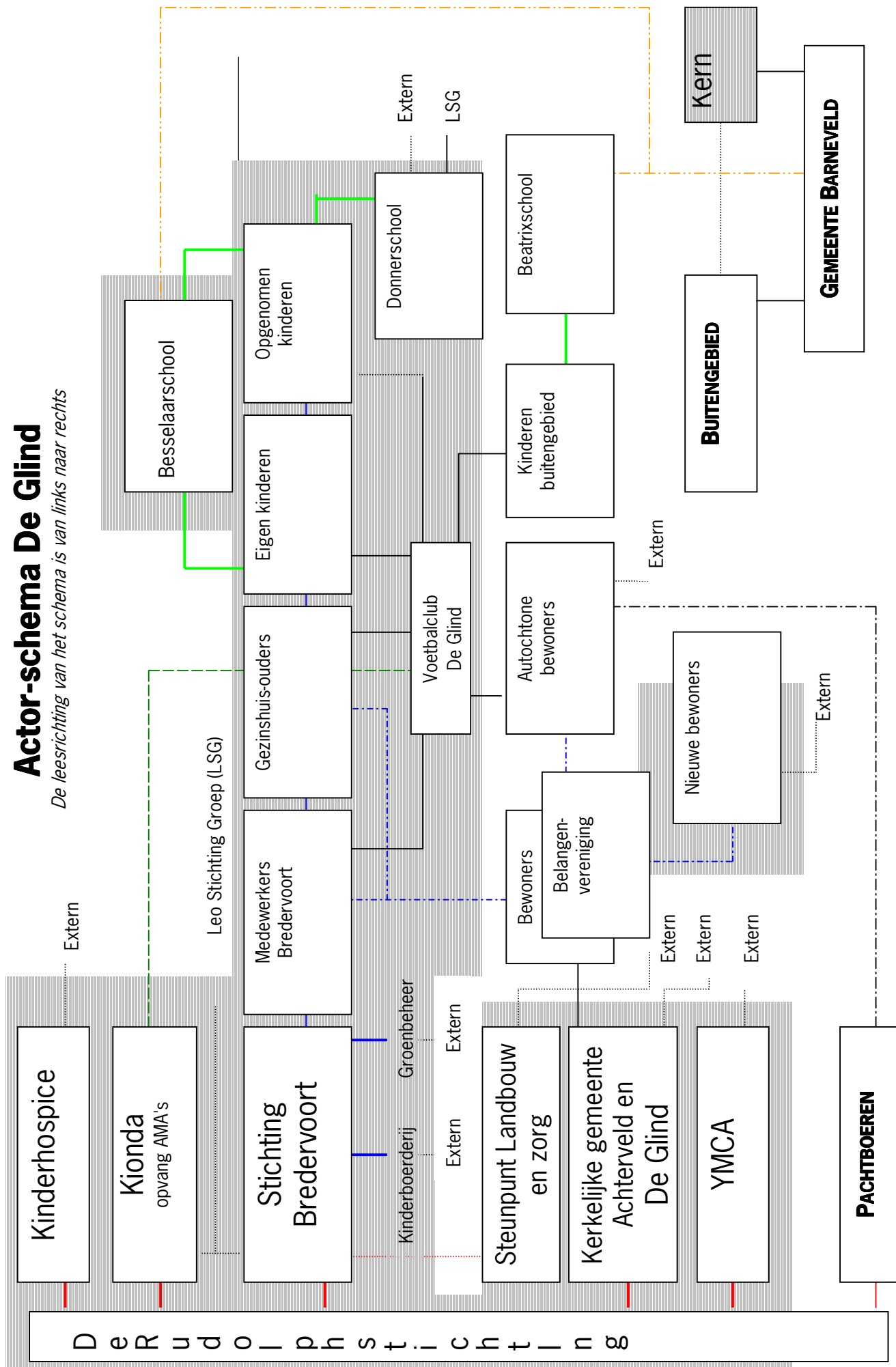
Ook voor het onderwijs is de gemeente verantwoordelijk.

Daar vallen de Beatrix- en de Besselaarschool onder. De gemeente heeft vanuit de geschiedenis een relatie

met de Rudolphstichting en draagt de werkzaamheden van Stichting Bredervoort en de andere zorgorganisaties in het dorp een warm hart toe. De relatie is echter niet officieel, omdat de gemeente geen verantwoordelijkheid voor dit deel van de jeugdzorg draagt.

Actor-schema De Glind

De leesrichting van het schema is van links naar rechts

Figuur 3.2 Actor schema

HOOFDSTUK 4: TRENDS EN LANGE TERMIJN ONTWIKKELINGEN

4.1 Inleiding

Er zijn verschillende ontwikkelingen in onze maatschappij die invloed hebben op de veranderingen in De Glind. Deze tendensen dwingen bepaalde belangengroepen in een bepaalde positie, maar bieden ook verschillende keuzemogelijkheden voor de toekomst.

Deze trends en thema's voor de toekomst geven een gekleurd beeld van die toekomst. Het is ook heel moeilijk om precies te voorspellen wat er in de toekomst zal gebeuren. Daar zijn verschillende verklaringen voor. Er zijn namelijk niet alleen grenzen aan wat we kunnen – de maakbaarheid van de samenleving – maar ook aan wat we kennen. Om echte veranderingen te kunnen voorzien worden we in de weg gestaan door onze beperkingen: het denkraam dat gebaseerd is door ons heden en verleden. Daarom zijn we geneigd veranderingen vooral te denken in termen van extrapolaties, het doortrekken van ontwikkelingslijnen die nu al zichtbaar zijn (Haan e.a., 2001). Maar zo overzichtelijk hoeft de toekomst niet te zijn. Dat hoeft overigens nog niet te betekenen dat er altijd sprake is van breuken met het verleden: 'onverwachte' veranderingen kunnen ook het gevolg zijn van denkfouten die in het verleden zijn gemaakt. Maar zelfs het extrapolerende verkennen van de toekomst is niet eenvoudig, zelfs niet op de vrij korte termijn. Dat blijkt wel uit het stelselmatig niet uitkomen van voorspellingen van onder andere gerenommeerde planbureaus als het CPB.

De trends geven dus waarschijnlijke toekomstbeelden weer, dingen waarmee we rekening moeten houden, vooral als die trend een ongewenste toekomst voorspelt. De grote veranderingen van de afgelopen eeuw die naar alle waarschijnlijkheid ook hun invloed zullen hebben in de toekomst zijn de groeiende welvaart (voor dit deel van de wereld) en de daaruit voortkomende groeiende keuzemogelijkheden die onder andere de verdergaande individualisering aandrijven. Voor meer mensen is er meer mogelijk. Daarnaast is door de zich verder ontwikkelende wetenschap en technologie ons inzicht gegroeid in eventuele problemen die eerdere keuzes tot gevolg hadden en hebben.

De keuzemogelijkheden en het groeiend besef wat het maken van verschillende keuzes tot gevolg heeft, hebben geleid tot een constant noodzakelijke belangenafweging. Dit heeft betrekking op alle ontwikkelingen in ons land: op de groeiende ruimtevraag, op de manier waarop we met de zorg (met mensen, met elkaar) omgaan etc.

Zonder weet van de huidige trends kan niet nagedacht worden over de toekomst. Hieronder zijn een flink aantal trends beschreven die hun invloed kunnen / zullen doen gelden op de veranderingen in De Glind.

Dit schema maakt in het kort duidelijk welke trends dat zijn en waarmee voor het beschrijven van de toekomstscenario's (hoofdstuk 5) rekening gehouden kan worden (of juist niet).

4.2 Thema's voor de toekomst

Thema's voor de toekomst	Nadere uitwerking	Uitwerking voor Gelderse Vallei - De Glind
<i>Demografische ontwikkelingen</i>		
Veranderende bevolkingssamenstelling	Toename van het aandeel ouderen in de bevolking; top verwacht in 2035	Vooraf de vaste bewoners zullen in De Glind zelf ouder worden
<i>Sociaal-culturele ontwikkelingen</i>		
Individualisering	Toenemende gerichtheid op het vervullen van persoonlijke wensen en behoeften	Vermindering belangrijk geachte sociale cohesie
Veranderende huishoudenssamenstelling	Groei van het aantal kleine huishoudens	Afhankelijk van beslissing Rudolphstichting en Bredervoort
Toenemende verscheidenheid in huishoudentypen en leefstijlen	Minder dominant worden van het traditionele gezin	Voor gezinshuizen nog steeds belangrijk, voor vaste bewoners vanuit traditie ook, voor nieuwe bewoners steeds minder
Veranderende woonwensen	Vraag naar meer ruimte in de woning; Meer aandacht voor de kwaliteit van de woonomgeving; Voorkeur voor landelijk wonen bij kapitaalkrachtige groepen en gezinnen met kinderen	Toename vraag naar landelijk wonen in De Glind Woningen zijn over het algemeen al vrij groot, de vraag is hoe zij in de markt liggen
Behoeften multiculturele samenleving worden merkbaar in het landelijk gebied	Vraag naar meer keuzemogelijkheden op gebied van wonen, school, vrije tijd etc	idem
Verdringingsprocessen op de woningmarkt	Bepaalde groepen in de samenleving worden uitgesloten van woonruimte in plattelands-kernen	Voor jongeren / ex-werknemers is er geen mogelijkheid om in De Glind te blijven wonen
Veranderende participatie in vrijwilligerswerk	Onder invloed van toenemende arbeidsparticipatie onder vrouwen minder aanbod van de kant van huisvrouwen zonder betaald werk; Afnemend aanbod van de kant van jong volwassenen; stijging in aanbod van de kant van ouderen	Afname draagvlak voor verschillende clubs etc.

Vermaatschappelijking zorg	Zorg wordt meer in de maatschappij ingezet in plaats van in instituten. Integrale benadering.	Afname residentiële capaciteit (voor jeugdzorg) in De Glind.
Door menging van verschillende functies in het landelijk gebied vermindert de tolerantie t.o.v. elkaar	Groei stedelijke functies in landelijk gebied vermindert tolerantie t.o.v. agrarische bedrijfsvoering	Meer bewoners van het landelijk gebied betekent verminderde tolerantie t.o.v. mest-overschotten en stankhinder
<i>Sociaal-economische ontwikkelingen</i>		
Groeiende welvaart	Sterke groei particuliere consumptie Meer keuzemogelijkheden t.a.v. wonen, opleiding, werk	Idem
Veranderende arbeidsmarkt	Toenemende arbeidsparticipatie van vrouwen; Overgang van industriële naar post-industriële arbeidsmarkt; Flexibilisering van de arbeidsmarkt	Meer tweeverdieners, meer dienstverlening, groei woon-werk verkeer van en naar De Glind
Veranderende context voor ruimtelijk-economische ontwikkeling	1. Internationalisering, mondialisering en uitbreiding EU; Telematisering 2. Schaalvergroting	1. De Glind wordt opgenomen in steeds groter wordend netwerk, meer mensen zullen De Glind ook (leren) kennen. 2. Terugloop voorzieningen
Toenemend belang van bereikbaarheid t.o.v. nabijheid	Ontstaan economische 'corridors'	Auto belangrijkste vervoersmiddel Bereikbaarheid zal verbeteren i.v.m. nabijheid A30.
Stijging grondprijzen	Op gang komende verdringingsreeks in gebieden nabij hoogwaardige infrastructuur (corridorvorming)	Grondgebonden landbouw ondervindt stevige concurrentie van intensievere vormen van landbouw en stedelijke functies

Veranderende perspectieven voor de landbouw	Afname van werkgelegenheid, bedrijven, productieomvang en areaal in landbouw; 1. Ontwikkeling naar "produceren voor de wereldmarkt" gepaard gaande met internationale concurrentie, schaalvergroting en intensivering 2. Ontwikkeling naar een verbrede landbouw; Stijging aantal nevenbedrijven	1. Schaalvergroting voor zover mogelijk binnen de steeds strengere milieunormen van ROM-project 2. Ontwikkeling naar verbrede landbouw, nevenactiviteiten die economisch rendabel zijn. Plattelandsvernieuwing in de Gelderse Vallei (ROM-gebied)
Multifunctioneel ruimtegebruik	Er worden verschillende verbanden aangegaan tussen verschillende functies in landelijk gebied	Meer mogelijkheden voor de combinaties landbouw en zorg, landbouw en recreatie etc.

Ruimtelijke ontwikkelingen

Nieuwe, concurrerende ruimteclaims op landelijke gebieden	Concurrerende claims ten behoeve van landbouw, natuurbehoud en -ontwikkeling, recreatie, wonen, bedrijvigheid etc;	Druk vanuit de Randstad, de Gelderse Vallei als overloopgebied
Druk op de landelijke omgevingskwaliteiten	Door verdere verstedelijking/verstening druk op kwaliteiten natuur/milieu/rust/donkerte	idem
Veranderende identiteit van kernen en groene ruimte	Vervlakking van gebiedseigen karakteristieken; Nieuwe functies en betekenissen voor het landelijk gebied	Nadruk op speciale karakter van dorp en inzet vanuit belangenvereniging dat te behouden

Politiek bestuurlijke ontwikkelingen

Veranderende verhouding tussen overheid en andere actoren	Grotere mate van betrokkenheid van (semi) private actoren bij het beleidsproces en meer samenwerking tussen verschillende overheden/overheidslagen	Verdwijnen patriarchaat Rudolphstichting, grotere inzet regiegroep als dorpsraad
Veranderende houding tussen actoren	Idem	Afname dominantie stichtingen Groter wordende rol van belangenvereniging
Beleidsplannen worden plannen op hoofdlijnen	Niet alles wordt tot in detail vastgelegd door overheden om flexibel op veranderende situatie in de kunnen springen	Flexibelere houding van gemeente t.o.v. veranderingsproces

Tabel 3: Maatschappelijke trends en lange termijn ontwikkelingen. Vrij naar: schema Thema's voor de toekomst uit Boomars en Hidding, 1999

Conclusie:

Al deze trends wijzen op een veranderende, flexibelere en vooral pluriformer wordende samenleving. De trends die beschreven zijn kunnen minder of meer gewenst zijn voor de toekomst. De precieze uitwerking ervan is daarnaast ook afhankelijk van de (normatieve) keuzen die de belangengroepen in De Glind zullen maken.

HOOFDSTUK 5: DE SCENARIO'S

5.1 Uitgangspunten

Om te komen tot een bijdrage aan een verantwoorde keuze t.a.v. de toekomst van De Glind is het nodig om te bekijken welke mogelijkheden er allemaal zijn. Daarom is ervoor gekozen verschillende scenario's te ontwikkelen die samen de 'bandbreedte' van mogelijkheden voor de toekomst van De Glind weergeven.

Een van de uitgangspunten voor de scenario's is de **verandering in de jeugdzorg**. Als er namelijk geen sprake zou zijn van ontwikkelingen in de jeugdzorg, zoals die in De Glind wordt aangeboden, zou er ook waarschijnlijk weinig veranderen in De Glind. Maar omdat dat wel het geval is, ontstaat de mogelijkheid om verder te kijken naar bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen waarbij aansluiting kan worden gezocht.

Het andere uitgangspunt voor de scenario's is het **verschil in ruimtelijke schaalniveaus** die gebruikt worden om naar de positie en locatie van een bepaalde plaats te kijken.

Door deze beide invalshoeken uit te werken en daarna te combineren, ontstaat er een breed spectrum aan mogelijke scenario's.

Ruimtelijke invalshoek

Er zijn verschillende manieren om naar de positie die een dorp of kern in zijn omgeving inneemt te kijken. Je kan alleen naar de locatie zelf kijken en de locatie op eigen kracht laten functioneren, dit wordt meestal aangeduid als een laag schaalniveau: het niveau van de plek. De volgende stap gaat naar het schaalniveau van de omgeving of de regio. Hierbij wordt gekeken welke positie het dorp of de kern inneemt in de regio en welke functie het voor die regio zou kunnen vervullen. De laatste stap is het schaalniveau van het stedelijk netwerk dat zich over het hele land uitstrekt. Daarna kan je nog kijken naar het schaalniveau van een continent of de wereld, maar dat gaat voor een dorpje als De Glind wat ver. Voor dit uitgangspunt is ervoor gekozen om de volgende verschillen aan te geven: Men kiest ervoor sterker in te zetten op de eigen identiteit, aan te haken bij de ontwikkelingen in de regio of zich een plaats te verwerven in het stedelijk netwerk.

PLEK

De Glind neemt een unieke plek in Nederland in. De 'genius loci' (latijn voor 'geest van de plek') van De Glind heeft te maken met de geschiedenis van het landschap en de bewoners. Het is een dorpsgebied met een eigen verhaal en een eigen identiteit. Het uitgangspunt voor nieuwe ontwikkelingen op ruimtelijk, economisch of sociaal gebied is aandacht voor het eigen karakter van De Glind. Het accent ligt op de cultuurhistorie en de band van de bewoners met deze PLEK is zeer sterk. Karakteristieke elementen van De Glind zijn de kerk, de put, de grote woningen en de ruime opzet van het dorp. Karakteristiek voor de sfeer van dorp is een open, tolerante houding tegenover anderen en vreemden. Van hen wordt wel gevraagd zich de identiteit van het dorp eigen te maken. Binnen de gemeente Barneveld wordt sterk ingezet op een status aparte voor de negende kern van de gemeente. Het aantal en niveau van de voorzieningen zullen hoger liggen dan een basisniveau voor een dorp van deze schaal.

OMGEVING

De Glind ligt midden in de Gelderse Vallei, het gebied tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe. Het is een agrarisch gebied dat bezig is met een ingrijpende plattelandsvernieuwing. De huidige ruimtelijke en natuur/milieu kwaliteit behoeft een sterke impuls. Er wordt gezocht naar nieuwe economische dragers voor de in ontwikkeling zijnde agrarische sector. Er wordt sterk ingezet op emissie-beperking om het milieu verder te sparen. Het dorp heeft een functie

voor de regio en bij het zoeken naar nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden voor het dorp wordt aangehaakt bij de kansen die de plattelandsvernieuwing biedt. Er is een bundeling van voorzieningen die past bij de schaal van het dorp. Men wil meer een onderdeel van de gemeente Barneveld worden en wil oprechte aandacht en inzet van bestuurders voor de ontwikkelingen in De Glind. Men eist gelijke rechten en wil als een gelijke aan de andere dorpen in de gemeente worden beschouwd. Daarnaast worden sterkere regionale samenwerkingsverbanden aangegaan die ook een duidelijke lobby richting Den Haag hebben. Deze organisaties bestaan uit de gemeenten van de Gelderse Vallei en een grote variatie aan maatschappelijke organisaties.

NETWERK

De Glind neemt een logische plek in het netwerk van het uitdijende veld van de Randstad in. Het ligt midden in het overloopgebied van de provincie Gelderland en heeft goede verbindingen met Amersfoort en Utrecht. Andere stedelijke netwerken zoals het WERV-gebied (Wageningen, Ede, Rhenen en Veenendaal), de Stedendriehoek (Deventer, Zutphen en Apeldoorn), maar ook het KAN-gebied van Arnhem en Nijmegen zijn via de grote infrastructuuraders A12, A1 en A30 prima te bereiken. Potenties zijn er ook voor het realiseren van een robuust groen netwerk, dat ten minste de Utrechtse Heuvelrug met de Veluwe verbindt. Deze verbinding loopt via de landgoederen in de gemeente Leusden (landgoed de Boom) en het bekenstelsel van de Moorsterbeek en de Stichtingsbeek die De Glind aan de zuid- en noordkant passeren.

Het uitgangspunt van het idee NETWERK is dat zich op velerlei gebied een schaal-vergroting heeft voorgedaan en er een wederzijdse afhankelijkheid bestaat van alle elementen in het netwerk. De Glind heeft dus een duidelijke functie in en voor het netwerk, net als het netwerk dat voor De Glind heeft. In het netwerk is een zeer grote variatie aan voorzieningen, arbeidsplaatsen, woonmilieus etc. binnen bereik. De Glind vormt niet langer een gesloten gemeenschap, er is een vrije uitwisseling tussen personen in ruimte en tijd in het netwerk. Voor behoud van die variatie en de 'maaswijdte' waarin De Glind (met zijn kwaliteiten) zich bevindt is samenwerking over de bestuurlijke grenzen heen van vitaal belang. Daarbij staat de interprovinciale en intergemeentelijke afstemming voorop. De bewonersvereniging praat namens De Glind mee in deze verschillende overleggen als een gelijkwaardige partner.

Zorginvalshoek

Er zijn verschillende veranderingen in de zorg in Nederland gaande. Aan de ene kant moet men efficiënter werken, maar er wordt ook gezocht naar de menselijke maat. Vermaatschappelijking houdt o.a. in dat kinderen niet uit huis worden geplaatst als opvang thuis (met extra ondersteuning van het gezin en op school) ook mogelijk is. En tegenwoordig vindt men dat opvang thuis vaker moet voorkomen. Dit heeft gevolgen voor de intensiteit van de zorg in De Glind.

24-UURS ZORG

Er bestaan nog steeds lange wachtlijsten voor de opvang van kinderen zoals die in De Glind mogelijk is. De zorg kan echter ook voor andere doelgroepen ingezet worden, zoals ouderen of gehandicapten. Initiatieven daarvoor zijn al op meerdere plekken in het land gaande (vb. stichting Orion). De zorg kan dus nog heel goed een plek hebben in De Glind. Door de provincie wordt dat ook erkend. Er blijft ook in de toekomst een beroep gedaan worden op de (kind)vriendelijke, tolerante houding. De woonwerkgemeenschap blijft bestaan.

DAGTAAK

Onder invloed van de maatschappelijke veranderingen wordt de residentiële capaciteit van de stichting Bredervoort in De Glind afgebouwd. Een gedeelte van de vrijgekomen gebouwen wordt op initiatief van de Rudolphstichting contact gelegd met andere zorgorganisaties, die zich onder invloed van maatschappelijke tendensen meer richten op dagbehandeling als

satellietlocaties van grotere organisaties. Ook Stichting Bredervoort neemt een gedeelte van deze rol op zich.

De bedrijvigheid in dorp blijft vooral op zorg gericht en die zorg wordt vooral overdag verleend. Het dorp heeft dus een overdag en een avond/weekend karakter.

GEEN ZORG

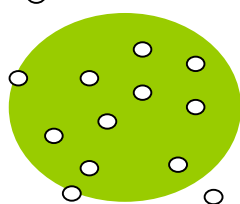
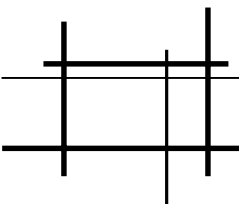
Onder invloed van de door de maatschappij gevraagde extramuralisering bouwt Stichting Bredervoort zijn residentiële capaciteit in De Glind af. Ook de Rudolphstichting besluit de gelden elders in te zetten. Als particulier verhuurder blijft men wel actief, op deze manier worden gelden vrijgemaakt voor initiatieven elders. Doordat de grootste werkgever uit het dorp en daarmee de al jarenlang bestaande woonwerkgemeenschap, verdwijnt moet er gezocht worden naar nieuwe economische dragers (wonen, recreatie & toerisme, ver-breding landbouw). Ook de sfeer van het dorp zal veranderen.

5.2 Mogelijke scenario's

Deze invalshoeken zijn op de volgende pagina in een schema met elkaar gecombineerd en verbeeld.

Uit deze negen potentiële scenario's zijn de vier scenario's gekozen die de bandbreedte aan reële mogelijkheden verbeelden en uitdagende toekomst in zich hebben. De meest onwaarschijnlijke scenario's en de scenario's met de grootste spanningen weggelaten.

De belangrijkste criteria voor het weglaten van bepaalde scenario's zijn de inconsistentie tussen de invalshoeken en het niet reëel zijn van het scenario in verband met verwachte toekomstige ontwikkelingen (zie H4). Dit is per scenario in het schema aangegeven en kort uitgelegd.

	Plek	Omgeving	Netwerk
			
24 uren zorg	De Glind heeft een status aparte Het is een soort themadorp: het zorgdorp Versterking van de huidige situatie 1	Gespreide zorg in de regio: zorgregio De combinatie is niet reëel	Gescheiden entiteiten: leven in het netwerk en leven in De Glind als woonwerk-gemeenschap Spanning tussen twee verschillende leefstijlen
Dagtaak	Unieke kwaliteiten die niet elders te vinden zijn. Spanning tussen het zorgkarakter overdag en het dorpskarakter 's avonds	Gebruik maken van kwaliteiten van groene omgeving De vernieuwing in de Gelderse Vallei als aangrijpingspunt voor verdere ontwikkeling van zorg in De Glind 2	De Glind volledig opgenomen in en onderdeel van het stedelijk netwerk. Biedt functies ten bate van het netwerk aan. De zorg in De Glind reageert sterk op de vraag vanuit het stedelijk netwerk en is aanvullend in het zorgaanbod 3
Geen zorg	Sterke band bewoners met dorp blijft. Keuze voor nieuwe identiteit onmogelijk door nadruk op eigen geschiedenis	Sterker richten op agrarische sector, gebruik maken van de kansen in de plattelands-vernieuwing Dorp wordt meegezogen in agrarische problematiek	Nieuwe functie De Glind in het netwerk: wonen/recreatie Rustpunt in haastig netwerk. Breuk met de huidige situatie: veranderingstrategie 4

Tabel 4: Mogelijke scenario's

Uit het bovenstaande schema komen de volgende combinaties als "beste uit de bus":

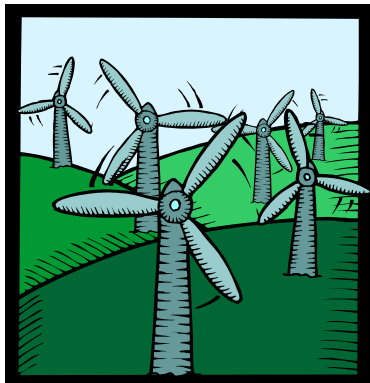
Scenario	Keuze uit 'ruimtelijke schaal'	Keuze uit 'zorg'
1: Stille kracht	Plek	24 uren zorg
2: Verbonden met de omgeving	Omgeving	Dagtaak
3: Onderdeel van het netwerk	Netwerk	Dagtaak
4: Rustpunt in het netwerk	Netwerk	Geen zorg

Tabel 5: Bandbreedte scenario's

De scenario's...

5.3 Scenario 1: Stille kracht

In dit scenario staat de woonwerkgemeenschap van De Glind centraal. Kenmerkend voor de woonwerkgemeenschap zijn de sociale, kindvriendelijke houding en de actieve inzet van alle bewoners voor de zorg in de gemeenschap.

De Glind als zelfstandig element in het zorglandschap

De Glind neemt een unieke plek in Nederland en het zorgaanbod in.

Het unieke karakter van De Glind heeft te maken met de geschiedenis van het landschap en de bewoners. Het is een dorpsgebied met een eigen verhaal en een eigen identiteit. Het eigen karakter van De Glind vormt het startpunt voor het denken over de toekomst.

Karakteristieke elementen van het dorp De Glind zijn de kerk, de put, de grote woningen en de ruime opzet van het dorp. De bewoners en de gemeente zetten zich in om het karakter van het dorp ook in ruimtelijk opzicht te behouden. Het accent ligt daarbij op de cultuurhistorie en de geschiedenis die het dorp heeft doorgemaakt.

Van oudsher is het dorp sterk verbonden met de jeugdzorg en de idealen van dominee Rudolph om sociale schipbreukelingen een plek te bieden die hen welkom heet. Het is het verhaal van het ontstaan van een woonwerkgemeenschap gericht op de integrale zorg en opvang van jeugdigen in de

knel. Alle bewoners maken deel uit van die gemeenschap.

Het huidige karakter van De Glind wordt versterkt door het behoud en eventueel vergroten van het aantal gezinshuizen van Stichting Bredervoort. Er bestaan namelijk nog steeds lange wachtlijsten voor de opvang van kinderen in De Glind. Dat wordt ook erkend door de verantwoordelijke voor de zorg in Gelderland: de provincie. Stichting Bredervoort kan daarom de financiën blijven aanwenden voor de jeugdzorg in gezinshuizen in De Glind. Andere woonwerk-gemeenschappen ontstaan ook elders in Nederland. Er blijft dus ook in de toekomst een beroep gedaan worden op de (kind)vriendelijke, tolerante houding van de bewoners.

De Glind blijft vooral intern gericht, waarbij voortgebouwd wordt op de kracht die in het integrale, 24 uren zorg systeem schuilt. De Glind blijft een veilige plek voor de opvang van zorgvragers, waar zij zich onderdompelen in een samenleving die hen welkom heet, maar die wel op zichzelf staat. Karakteristiek voor de sfeer van dorp is een open, tolerante houding tegenover anderen en vreemden. De bewoners, de zorgaanbieders en de zorgvragers voelen zich sterk verbonden met dit dorp en het karakter van deze plek.

Het unieke karakter wordt erkend door de gemeente en de provincie, waardoor het een status aparte kan verwerven binnen de gemeente Barneveld. Organisaties in De Glind voelen zich samen met de bewoners ook verantwoordelijk voor de gemeenschap en de leefbaarheid in het dorp. Van het aantal en het niveau van de voorzieningen wordt verwacht dat het daarom hoger zal liggen dan een basisniveau voor een dorp van deze schaal. Daar nemen de gemeente, de organisaties en de bewoners gezamenlijk verantwoordelijkheid voor.

Proces en hoofdrolspelers

In dit scenario is een centrale regie onontbeerlijk om alle facetten in de dorpsgemeenschap op elkaar en op de zorg af te stemmen. Deze centrale regie kan op verschillende manieren invulling krijgen, door middel van een dorpsraad waarin vertegenwoordigers van verschillende belangen in het dorp plaatsnemen of een aparte stichting die de zorg voor alles in het dorp op zich neemt.

Kansen en bedreigingen

☺ Behoud historische identiteit	⊗ Kleine, zeer besloten gemeenschap
☺ Opnieuw draagvlak scheppen voor dorp en voorzieningen	⊗ Wereldvreemd
☺ Mogelijkheden om nieuwe doelgroepen te integreren in het zorgsysteem	⊗ Tegen de huidige veranderingen in de zorg in

Scenario 1 Stille kracht	Ruimtelijke aspecten	Sociaal-culturele aspecten	Sociaal-economische aspecten	Politiek bestuurlijke aspecten
Gebruiks-waarde	Gebruik voor zorgverlening	Gericht op de gemeenschap	Bedrijvigheid in de zorg	
Belevings-waarde	Kleinschaligheid overzichtelijk	Geborgenheid door keuze voor woonwerk-gemeenschap		Dorp status aparte
Toe-eigenings-waarde	Eigen plek van bewoners en zorgvragers	Keuze voor bestaan in kleine gemeenschap met heel eigen karakteristiek	Zorgdorp	Inzet door alle betrokkenen voor behoud karakter dorp

Tabel 6: Leefbaarheidsmodel scenario 1

Reacties tijdens bewonersavond 16 mei 2002

Op de bewonersavond werd van de aanwezige bewoners (een twintigtal, uit de kern en uit het buitengebied en zowel verbonden met de zorg als niet verbonden met de zorg) gevraagd zich voor te stellen hoe De Glind eruit zou zien als de toekomst zou worden zoals beschreven in één van de scenario's. Na de uitwerking (op kaart) in subgroepen werd hun beeld van het scenario gepresenteerd en konden de anderen erop reageren. Zie ook het verslag in de bijlage.

De gezamenlijkheid van scenario 1 stond de aanwezige bewoners wel aan, en ze stelden voor de doelgroep van het dorp gelijk uit te breiden met gehandicapten en ouderen, zodat er een grotere variatie aan bewoners ontstaat. Op deze manier wordt het een volwaardige gemeenschap. De beslotenheid van deze gemeenschap wordt echter als een bedreiging en als niet meer van deze tijd ervaren. Hiervoor zou een grote mentaliteitsverandering (richting kleinschalig en een omkering van de huidige individualisering) in onze maatschappij moeten plaatsvinden.

Reacties tijdens bijeenkomst Regiegroep^{plus} 6 juni 2002

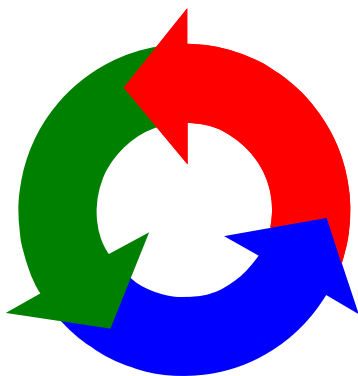
Op de bijeenkomst van de Regiegroep^{plus} werd van de aanwezigen (vertegenwoordigers van verschillende belangenpartijen) gevraagd om bij elk van de scenario's aan te geven welke knelpunten en uitdagingen er zaten om de toekomst zoals beschreven in elk van de scenario's te bereiken en wie daar de hoofdrolspelers in waren. Op deze manier wilden we het krachtenveld rondom de ontwikkeling en uitvoering van een toekomstvisie helder krijgen. Zie ook het verslag in de bijlage.

Scenario 1 werd over het algemeen een achterhaald scenario gevonden en als niet langer van deze tijd beschouwd. Daarom werd het niet nodig gevonden dit scenario nader uit te werken, maar wel om het als referentiebeeld te gebruiken voor de andere scenario's. Het is een scenario waar nog dagelijks tegenaan gelopen wordt. Dit beeld leeft nog sterk bij veel bewoners en ook bijv. bij de achterban van de Rudolphstichting.

Als de toekomst werd zoals beschreven in dit scenario, zou er een sterke centrale regie moeten zijn. Niemand van de aanwezigen wilde echter die rol op zich nemen.

5.4 Scenario 2: Verbonden met de groene omgeving

In dit scenario wordt aangehaakt bij de mogelijkheden die er in de 'groene' omgeving zijn. Kansen voor verbreding worden gezocht in combinaties van landbouw, zorg, toerisme en natuurbeheer. De zorg in De Glind biedt hierin z'n eigen kwaliteiten en expertise aan.

De Glind in een groen, duurzaam systeem

De Glind ligt midden in de Gelderse Vallei, het gebied tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Veluwe. Het is een agrarisch gebied waar sprake is van plattelandsvernieuwing. De huidige kwaliteiten van de ruimtelijke structuur, natuur en milieu worden aangepast en verbeterd. Er wordt gezocht naar nieuwe economische dragers voor de agrarische sector. Er wordt sterk ingezet op emissie-beperking om het milieu verder te sparen. Rondom verschillende gebieden met een hoge kwaliteit van ruimte en milieu ontstaan randzones. In deze zones zijn voor de huidige agrarische bedrijven minder mogelijkheden voor uitbreiding en intensivering dan in de aangewezen agrarische ontwikkelingsgebieden in de Gelderse Vallei.

Ook de zorgorganisaties staan voor de opgave zich te vernieuwen. Onder maatschappelijke druk gaat men van het opvangen en begeleiden van kinderen ver weg van de thuissituatie, over naar het begeleiden van de kinderen in de eigen thuissituatie. De zorg voor deze kinderen moet een integraal onderdeel van de eigen omgeving worden. Onder invloed van deze

maatschappelijke veranderingen wordt het aantal gezinshuizen van de stichting Bredervoort in De Glind verminderd. Een gedeelte van de vrijgekomen gebouwen wordt op initiatief van de Rudolphstichting door andere zorgorganisaties in gebruik genomen. Deze organisaties zullen zich echter meer richten op de ambulante dagbehandeling/ opvang voor zorgvragers (kinderen). Vaak zijn het satellietlocaties van grotere organisaties. Ook Stichting Bredervoort neemt een gedeelte van deze rol op zich.

De kansen en mogelijkheden die de omgeving van De Glind (hier: Gelderse Vallei) biedt voor de zorgvragers, wordt als een pluspunt voor het zorgaanbod ervaren. De rust en ruimte van de Gelderse Vallei bieden daar goede mogelijkheden voor. Er worden door de zorgorganisaties banden aangegaan met de omgeving en andersom. Voor de agrarische sector liggen hier namelijk ook kansen: de omgeving zoekt aansluiting bij de zorg (verbrede landbouw), en bij de mogelijkheden die agro-toerisme en agrarisch natuurbeheer bieden.

De bedrijvigheid in dorp blijft vooral op de zorg gericht en die zorg wordt vooral overdag verleend. In het weekend is het wat drukker in De Glind door enkele wandelaars en fietsers die de routes die ook door De Glind gaan volgen. In De Glind wordt extra aandacht geschonken aan het verstrekken van informatie over de geschiedenis van het dorp en de omgeving.

De bewoners van het dorp hebben een regionale binding en zijn of verbonden met de zorg of met andere bedrijvigheid in de regio. Het dorp heeft een verzorgingsfunctie voor de regio: er is een bundeling van voorzieningen die passen bij de schaal van het dorp. Extra ruimte voor woninguitbreiding is er amper in verband met de beperkingen voor de agrarische sector die dat met zich meebrengt. Alleen in het kader van de Ruimte-voor-ruimte regeling zijn er mogelijkheden. De Glind heeft nog steeds een aparte status, maar wel een waarvan de vernieuwing (nieuwvestiging organisaties/bedrijven) een positieve uitstraling heeft voor de hele gemeente Barneveld. De Glind wordt meer een onderdeel van de gemeente Barneveld en eist gelijke rechten. Daarnaast worden sterkere regionale samenwerkingsverbanden in het groene netwerk aangegaan. Deze organisaties bestaan uit de gemeenten van de Gelderse Vallei en een grote variatie aan maatschappelijke organisaties en vormen ook een lobby vanuit de Gelderse Vallei richting politiek Den Haag.

Proces en hoofdrolspelers

In dit scenario zijn de partners in het 'groene' netwerk belangrijk: gemeenten Gelderse Vallei, Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei, agrarische sector, natuur- en toerisme-organisaties. Voor de combinatie landbouw en zorg is het belangrijk te bepalen hoe de dagopvang en de koppeling tussen de omgeving (agrarische sector, natuur) tot stand kunnen komen. Hiervoor is het afbreken van de muren die er rond de verschillende sectoren staan noodzakelijk. Het is belangrijk dat dit door alle sectoren wordt erkend en dat men gezamenlijk optrekt. Ook de bewoners hebben hier een belangrijke rol. Van de gemeente kan een flexibele houding worden verwacht o.a. ten opzichte van de nieuwvestiging van bepaalde bedrijfjes.

Kansen en bedreigingen

☺ Gebruik maken van de mogelijkheden van de omgeving	⊗ Afname aantal vaste bewoners
☺ Nieuwe economische dragers voor agrarische sector (zorg/toerisme/natuur)	⊗ Exploitatiemoeilijkheden zwembad/voetbalclub
☺ Grotere variatie aan economische bedrijvigheid in het dorp	⊗ Besselaarschool in moeilijkheden
	⊗ Afname samenbindende factoren/voorzieningen

Scenario 2 Verbonden met de groene omgeving	Ruimtelijke aspecten	Sociaal-culturele aspecten	Sociaal-economische aspecten	Politiek bestuurlijke aspecten
Gebruiks-waarde	Gebruik maken van mogelijkheden die de groene omgeving biedt	Minder voorzieningen voor bewoners	Bedrijvigheid in zorg, toerisme en landbouw, vernieuwing door combinaties	Samenspel met groene partners uit de omgeving
Belevings-waarde	Ervaren rust en ruimte	Minder vaste bewoners	Meerdere dragers en meer variatie	
Toe-eigenings-waarde	Contact met de omgeving	Opgenomen in de omgeving	Relaties met bedrijvigheid in de omgeving	

Tabel 7: Leefbaarheidsmodel scenario 2

Reacties tijdens bewonersavond 16 mei 2002

De ontwikkelingen die in dit scenario geschetst worden, werden herkend door de bewoners. Men had het gevoel dat de toekomst in De Glind al deze kant op aan het gaan was. Daar stond men niet afwijzend tegenover. De aanwezige bewoners zagen bij de uitwerking van dit scenario wel bedreigende situaties ontstaan voor de voorzieningen, o.a. de Besselaarschool, in verband met de afname van het aantal vaste bewoners. Met een klein aantal vaste bewoners, zonder voldoende draagvlak voor de primaire voorzieningen, lag een onzekere toekomst voor de sociale samenhang in het dorp op de loer.

Reacties tijdens bijeenkomst Regiegroep^{plus} 6 juni 2002

Voordat de kansen die dit scenario in zich heeft benut kunnen worden, moet de verkokering tussen de verschillende sectoren en de bestuurlijke regio's doorbroken worden.

Dit scenario biedt wel houvast voor het behoud van de sociale samenhang in het dorp en het inpassen van de ontwikkelingen in de zorg.

Alle partijen samen hebben hier verantwoordelijkheid in, in ieder geval om gezamenlijk de koers te bepalen. Door de gemeente werd aangegeven dat "De Glind" eerst zelf een keuze moest maken en dat dan met gemeente en provincie overlegd kon worden. De Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei raadde aan die keuze met spoed te maken, zodat die ook opgenomen kon worden in het reconstructieplan voor de gehele Gelderse Vallei.

5.5 Scenario 3: Onderdeel van het rode netwerk

In dit scenario maakt De Glind deel uit van het stedelijk netwerk. De uitwisseling binnen het netwerk staat centraal en er is vraag naar de kwaliteiten op het gebied van wonen en natuur die De Glind te bieden heeft. De zorg in De Glind is afhankelijk van de vraag vanuit het stedelijk netwerk.

De Glind als rader in het systeem

De Glind ligt in een 'grote groen-blauwe maas' in het stedelijk netwerk, en het wordt om zijn specifieke ruimtelijke kwaliteiten gewaardeerd. De Glind is hier een radertje in het systeem, dat draait om het systeem te laten draaien. Het uitgangspunt van het idee NETWORK is dat zich op velerlei gebied een schaalvergroting heeft voorgedaan en er een wederzijdse afhankelijkheid bestaat van alle elementen in het netwerk. De Glind heeft dus een duidelijke functie in en voor het netwerk, net als het netwerk dat voor De Glind heeft. In het netwerk is een zeer grote variatie aan voorzieningen, arbeidsplaatsen, woonmilieus etc. binnen bereik. De Glind vormt dus ook niet langer een gesloten gemeenschap, er is een vrije uitwisseling tussen personen in ruimte en tijd in het netwerk. Het ligt midden in het overloopegebied van de provincie Gelderland en heeft goede verbindingen met Amersfoort en Utrecht. Andere stedelijke netwerken zoals het WERV-gebied (Wageningen, Ede, Rhenen en Veenendaal), de Stedendriehoek (Deventer, Zutphen en Apeldoorn), maar ook het KAN-gebied van Arnhem en Nijmegen, zijn via de grote infrastructuuraders A12, A1 en A30 prima te bereiken.

In De Glind staat de ambulante dagbehandeling ten dienste van het netwerk. De zorg die in De Glind wordt aangeboden speelt steeds in op de (veranderende) vraag vanuit de samenleving. De maatschappij vraagt van de zorgorganisaties niet langer kinderen ver weg van de thuissituatie op te vangen en te begeleiden, maar zich sterker te richten op die thuissituatie. Onder invloed van deze maatschappelijke veranderingen wordt het aantal kinderen die in De Glind 'wonen' door Stichting Bredervoort verminderd. Er is contact met verschillende zorgorganisaties die in De Glind een satelliet-locatie (plug-in locatie) hebben. Er is veel woon-werkverkeer. Alle organisaties stellen zich op als gebruikers van de voorzieningen, niet als de verantwoordelijken daarvoor. Men vraagt nog steeds veel van de kindvriendelijke, tolerante houding van de bewoners, ook al zijn er wellicht andere doelgroepen in het dorp. De bedrijvigheid in dorp blijft vooral op de zorg gericht en die zorg wordt vooral overdag verleend. Het dorp heeft dus een overdag en een avond / weekend karakter. Overdag is het een zorgdorp, waar de zorgvragers en -aanbieders in en uit vliegen. Hun band met deze plek is niet echt groot.

's Avonds is het dorp van de bewoners. Zij hebben hun banden over het hele netwerk liggen, maar hebben De Glind uitgekozen voor de positie die het in het netwerk inneemt. Kwaliteiten die door hen worden gewaardeerd zijn de groene, rustige omgeving en de goede bereikbaarheid met de rest van het netwerk. Er zijn extra mogelijkheden voor landelijk wonen. Dit wordt gecompenseerd door extra robuuste groene verbindingen tussen natuurgebieden aan te leggen: rood voor groen, groen voor rood. Potenties voor het realiseren van een robuust groen netwerk zijn er door de Utrechtse Heuvelrug met de Veluwe te verbinden. Deze verbinding loopt via de landgoederen in de gemeente Leusden (landgoed de Boom) en het bekenstelsel van de Moorsterbeek en de Stichtingsbeek die De Glind aan de zuid- en noordkant passeren.

Samenwerking over de bestuurlijke grenzen heen is van vitaal belang om te zorgen dat de ontwikkelingen in De Glind daadwerkelijk ten goede komen aan het netwerk. Ook voor het behoud van de 'maaswijdte' waarin De Glind (met zijn kwaliteiten) zich bevindt staat de interprovinciale en intergemeentelijke afstemming in het stedelijk netwerk voorop. De bewonersvereniging praat namens De Glind als een partner mee in verschillende overleggen.

Proces en hoofdrolspelers

De hoofdrolspelers in dit scenario hebben een plek in het 'rode', stedelijke netwerk. Om tot goede afstemming te komen van de verschillende zorgaanbieders is overleg in het zorgnetwerk nodig. De belangenvereniging zal zich in dit scenario vooral inzetten voor de bewoners, en weinig tot geen band (zelfs informeel niet) met de zorg hebben. Om duidelijkheid in het dorp te behouden is extra inzet van communicatiemiddelen vereist, anders is er geen overzicht meer te behouden over de vele verschillende organisaties.

Kansen en bedreigingen

☺ Aansluiting bij landelijke trends:
schaalvergroting in het netwerk, aanbieden groen woonmilieu	☹ Dorp heeft twee, elkaar mogelijk in de weg zittende, karakters: zorg en wonen
☺ Gebruik maken mogelijkheden omgeving voor de zorg en het wonen	☹ (zonder mogelijkheden voor nieuwbouw)
Afname vaste bewoners
☺ Potenties natuur/milieu benut	☹ Dreiging opheffing school/zwembad/voetbalclub

Scenario 3 Onderdeel van het rode netwerk	Ruimtelijke aspecten	Sociaal-culturele aspecten	Sociaal-economische aspecten	Politiek bestuurlijke aspecten
Gebruiks-waarde	Meer gebruik omgevingsmogelijkheden	Dorp heeft twee karakters	Laagdynamisch	Iedereen eigen gebruik van het dorp
Belevings-waarde	Gescheiden werelden	Weinig tot geen contact tussen bewoners en zorg	In- en uitvliegen van zorgvragers en aanbieders	Verschillende vertegenwoordigers 'dorp'
Toe-eigenings-waarde	Verschillende banden met het dorp		Geen expliciete binding dorp	Iedereen eigen claim op dorp

Tabel 8: Leefbaarheidsmodel scenario 3

Reacties tijdens bewonersavond 16 mei 2002

De aanwezige bewoners gingen ervan uit dat de verschillende gebruikers van De Glind (bewoners, zorgvragers en -aanbieders, toeristen) vreedzaam naast elkaar zouden kunnen 'leven', maar vroegen zich af wat er precies van de identiteit en de gemeenschap over zou blijven. Dit omdat ze verwachten dat het contact tussen zorg en bewoners, maar ook tussen bewoners onderling miniem zal zijn. De bewoners zouden zich meer terug trekken op hun eigen terrein en dat omheinen met een groot hek.

Reacties tijdens bijeenkomst Regiegroep^{plus} 6 juni 2002

De reacties op dit scenario waren vrijwel identiek aan die voor scenario 2. De aanwezigen wilden ervoor waken dat De Glind een zorgbedrijvenpark zou worden, waar de organisaties geen enkele band zouden hebben met de plek en omgeving. Daaruit blijkt toch dat dit scenario niet favoriet is, want scenario 3 staat het juist voor dat De Glind plek biedt voor plug-in locaties van zorgorganisaties, die daardoor snel van plek kunnen wisselen.

5.6 Scenario 4: Rustpunt in het netwerk

In dit scenario keert de zorg niet terug in De Glind en krijgt De Glind een nieuwe functie in het stedelijk netwerk, uitgaande van de aanwezige kwaliteit voor wonen en recreëren.

De Glind als groene oase in het hectische stedelijk netwerk

De Glind ligt in een grote 'maas' in het netwerk van de oostflank van de Randstad, en het wordt om zijn specifieke ruimtelijke kwaliteiten gewaardeerd. Deze kwaliteiten zijn de groene, rustige omgeving, en de goede bereikbaarheid ten opzichte van de stedelijke knooppunten. Het ligt midden in het overlooptgebied van de provincie Gelderland en heeft goede verbindingen met Amersfoort en Utrecht. Andere stedelijke netwerken zoals het WERV-gebied (Wageningen, Ede, Rhenen en Veenendaal), de Stedendriehoek (Deventer, Zutphen en Apeldoorn), maar ook het KAN-gebied van Arnhem en Nijmegen zijn via de grote infrastructuuraders A12, A1 en A30 prima te bereiken.

Er zijn potenties voor het realiseren van een robuust groen netwerk, dat ten minste de Utrechtse Heuvelrug met de Veluwe verbindt. Deze verbinding loopt via de landgoederen in de gemeente Leusden (landgoed de Boom) en het bekenstelsel van de Moosterbeek en de

Stichtingsbeek die De Glind aan de zuid- en noordkant passeren.

Het karakter van het dorp is veranderd: de maatschappij vraagt van de zorgorganisaties niet langer kinderen ver weg van de thuissituatie op te vangen en te begeleiden, maar zich sterker te richten op die thuissituatie. Onder invloed van deze door de maatschappij gevraagde verandering in het zorgsysteem verdwijnen de gezinshuizen van Stichting Bredervoort uit De Glind. Ook de Rudolphstichting trekt zich als ontwikkelingsmaatschappij terug uit De Glind. Als particulier verhuurder blijft de Rudolphstichting wel actief, op deze manier worden gelden vrijgemaakt voor hun projectinitiatieven elders. Dit betekent dat de zorg uit De Glind verdwijnt en De Glind een 'nieuwe' plek in het netwerk krijgt.

Dit is een breuk met de huidige situatie, maar De Glind zal van een jeugddorp groeien naar een volwaardig dorp, met de bijbehorende karakteristieken. Het dorp en de bewoners hebben hun banden over het hele netwerk liggen. Het uitgangspunt van het idee NETWERK is dat zich op velerlei gebied een schaalvergroting heeft voorgedaan en er een wederzijdse afhankelijkheid bestaat van alle elementen in het netwerk. De Glind verwerft zich een nieuwe functie in en voor het netwerk. In het netwerk is een zeer grote variatie aan voorzieningen, arbeidsplaatsen, woonmilieus etc. binnen bereik. De Glind vormt dus ook niet langer een gesloten gemeenschap, er is een vrije uitwisseling tussen personen en ruimte en tijd in het netwerk.

Doordat de grootste werkgever uit het dorp en daarmee de al jarenlang bestaande woonwerkgemeenschap verdwijnt, moet er gezocht worden naar nieuwe economische dragers (wonen, recreatie en toerisme, verbreding landbouw). Ook de sfeer van het dorp zal veranderen. Het bestemmingsplan moet worden aangepast, omdat het niet langer de bestemming 'jeugddorp' heeft.

Voor behoud van de variatie in het netwerk en de 'maaswijdte' waarin De Glind (met zijn kwaliteiten) zich bevindt is samenwerking over de bestuurlijke grenzen heen van vitaal belang. Daarbij staat de interprovinciale en intergemeentelijke afstemming voorop. De bewonersvereniging praat namens De Glind mee in verschillende overleggen als een gelijkwaardige partner.

Proces en hoofdrolspelers

Verschillende actoren die van oudsher met De Glind verbonden waren verdwijnen in dit scenario uit De Glind. Nieuwe actoren nemen het roer over. De belangenvereniging zal een andere achterban hebben met andere ideeën over de identiteit/karakter van het dorp en de daarbij behorende inrichting. Ze worden hiervoor wellicht gevoed door de ideeën van degenen die de herontwikkeling op zich nemen: gemeente en projectontwikkelaars.

Kansen en bedreigingen

- ☺ Dorp zonder zorg(en)
- ☺ Functie in netwerk: aanvullende niche in woonmilieu-aanbod
- ⊗ Nieuwe identiteit nodig i.v.m. verdwijnen zorg
- ⊗ Elitedorp
- ⊗ Verdringingsreeks komt op gang en verdringt als eerste de agrariërs

Scenario 4 Rustpunt in het netwerk	Ruimtelijke aspecten	Sociaal-culturele aspecten	Sociaal-economische aspecten	Politiek bestuurlijke aspecten
Gebruiks-waarde	Wonen en toerisme	Niet elke bevolkingsgroep heeft hier gelijke kansen	Stijgende grondprijzen	Geen hulp nodig
Belevings-waarde	Rust en ruimte ervaren	Historische identiteit verdwijnt	Elitedorp	Lobby van mensen die het politieke systeem kennen
Toe-eigenings-waarde	Nieuwe identiteit	Band met plek, niet met de burens	Particulier eigendom	Behoudend voor 'maaswijdte'

Tabel 9: Leefbaarheidsmodel scenario 4

Reacties tijdens bewonersavond 16 mei 2002

De aanwezige bewoners vonden dat je in feite een kruis op de kaart zou kunnen zetten omdat er in dit scenario niks van het dorp over zou blijven.

Het is dan niet langer aan de huidige actoren om de identiteit van het dorp te bepalen, maar wellicht dat een projectontwikkelaar er brood in zou zien?!

Reacties tijdens bijeenkomst Regiegroep^{plus} 6 juni 2002

Dit scenario werd door sommigen omschreven als het 'doem'scenario, waar weinig uitdaging is voor de zorgaanbieders om verder uit te werken.

Er wordt echter wel erkend dat de zorg die hier wordt aangeboden ook elders aangeboden kan worden. Dat kan betekenen dat bijvoorbeeld de Rudolphstichting besluit dan ook haar bezit te verhuren of te verkopen. Voorlopig zou dit echter niet aan de orde zijn, omdat de kwaliteiten die in De Glind aanwezig zijn benut zullen blijven in het aanbieden van zorg voor jeugdigen.

HOOFDSTUK 6 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

6.1 Conclusies

Het doel van dit onderzoek was de ontwikkeling van verschillende scenario's voor de toekomst van De Glind. Het is mogelijk gebleken deze te formuleren aan de hand van de mogelijke ontwikkelingen van de zorg in De Glind en mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen en ze te laten voldoen aan bestaande en/of toekomstige maatschappelijke veranderingen.

Dat betekent dat er een zekere keuzeruimte bestaat voor De Glind: er zijn verschillende mogelijkheden voor de toekomst!

Dat niet elke mogelijkheid gelijk wordt gewaardeerd bleek wel uit de verschillende bijeenkomsten. Het eerste scenario 'Stille kracht' werd geprezen voor het belang dat erin gehecht werd aan de sociale gemeenschap als 'thuishaven' voor (verschillende groepen) zorgvragers, maar het inrichten van zo'n woonwerkgemeenschap wordt door verschillende belangenpartijen als niet meer van deze tijd beschouwd. Het laatste scenario 'Rustpunt in het netwerk' werd verguisd vanwege het opgeven van de historische identiteit die zo sterk verbonden is met de jeugdzorg, maar tegelijkertijd werd wel erkend dat met het doortrekken van de huidige ontwikkelingen in de zorg dit scenario ook werkelijkheid kan worden.

De andere twee scenario's beschrijven een ontwikkelingsrichting waar de meeste bewoners en belangenpartijen in De Glind heen willen. Een kantekening die hier zowel door de bewoners als de vertegenwoordigers van de verschillende belangenpartijen wordt gemaakt, is dat de samenhang in het dorp wel onder druk kan komen te staan. Het draagvlak voor primaire voorzieningen zoals een school, voor het verenigingsleven en voor de speciale voorzieningen in De Glind zoals het zwembad en de kinderboerderij neemt af als er minder vaste en ook betrokken bewoners in het dorp en de omgeving wonen.

Uit de bewonersavond blijkt ook dat bewoners betrokken willen blijven bij de ontwikkeling van een toekomstvisie voor De Glind, maar men is er zich bewust van dat belangenpartijen ook autonome keuzes kunnen en soms moeten maken. Tijdens de bijeenkomst voor de regiegroep^{plus} kwam naar voren dat juist het bewaren van de openheid en het bekend maken van die autonome keuzes tot gevolg kan hebben dat deze op elkaar afgestemd worden. Op die manier kan gezamenlijk naar een nieuwe toekomst toegegaan worden.

Over de combinatie van ontwikkelingen in de zorg en ruimtelijke ontwikkelingen:

Zorg vindt altijd plaats op een plek, maar die plek kan op vele plaatsen zijn en dan ook verschillende andere functies hebben. Het speciale aan De Glind is dat de zorg volledig geïntegreerd is in een dorp, dat het dorp niet bestaan had zonder die zorg. Ontwikkelingen in de zorg, of die zich nu op landelijk niveau afspelen of in de zorgregio zullen altijd een grote impact hebben op de ruimtelijke ontwikkelingen van dit dorp. Door de omgeving erbij te betrekken kan voorkomen worden dat de schommelingen hard aankomen, doordat men zich richt op meerdere (economische) pijlers.

Er zullen altijd golfbewegingen zijn in de zorg, die mede afhankelijk zijn van de economische schommelingen in ons land: veel geld is meer ruimte voor integrale, complexe zorg, minder geld is minder ruimte en dan is het bijeenbrengen van zorgvragers, denk aan grote centra en instellingen, voordeliger. De vraag is wat beter is voor de zorgvrager. Het antwoord op deze vraag behoorde niet tot de doelstelling van dit onderzoek, maar is voor de zorgsector waarschijnlijk een belangrijke vraag om de zorgverlening op aan te passen.

Het moge duidelijk zijn dat met het formuleren van de scenario's de partijen in De Glind er nog niet zijn. De definitieve keuze voor de toekomst van De Glind moet nog gemaakt worden. Maar ze zitten dan ook niet stil in De Glind, de verschillende partijen nemen gezamenlijk het initiatief voor het vervolg.

6.2 Aanbevelingen voor het vervolg

Per scenario kunnen onder andere de volgende zaken nog onderzocht worden:

Scenario 1: Stille kracht

- Zorg: onderzoek naar de invulling van het '24 uren systeem'.
- Woonwerkgemeenschap: hoe richt je een woonwerkgemeenschap in die past in deze tijd, onder andere met betrekking tot het regelen van de regie.

Scenario 2:

- Zorg: hoe krijg de combinatie landbouw/natuur/zorg een solide basis in De Glind
- Welke samenwerkingsverbanden kunnen er aangegaan worden op het gebied van landbouw, zorg, natuur en toerisme.
- De veranderingen in de agrarische sector onder invloed van de reconstructieplannen en de gevolgen voor De Glind en omgeving.
- Bereikbaarheid: is een verbetering van De Glind mogelijk met openbaar vervoer, voor de zorg en o.a. het toerisme.

Scenario 3:

- Zorg: op welke manier kan ingesprongen worden op de steeds veranderende vraag vanuit de maatschappij en welke ambulante functies kan De Glind aanbieden?
- Het vestigingsklimaat dat zorgorganisaties behoeven voor vestiging in De Glind.
- Voorzieningen: Rendabele inzet van de aanwezige voorzieningen in de ambulante zorg.
- Bereikbaarheid: is een verbetering van De Glind mogelijk met openbaar vervoer, voor de zorg en o.a. het toerisme.
- Wonen: hoe groot is de vraag naar landelijk wonen en wat zijn de mogelijkheden voor De Glind daarin (i.v.m. uitbreiding).

Scenario 4:

- Vastgoed: welke nieuwe functie kan het vrijkomende vastgoed krijgen en hoe krijgt dat plaats in bestemmingsplannen.
- De positie van De Glind t.o.v. nabij gelegen stedelijke gebieden en de gevolgen van stedelijke uitbreiding en de groeiende vraag naar recreatiemogelijkheden voor De Glind.
- Agrarische sector: hoe verhoudt de ruimte voor landelijk wonen zich tot de ontwikkelingsmogelijkheden voor de agrarische sector.

Algemeen geldt dat de ontwikkelingen elders onderzocht kunnen worden die als voorbeeld kunnen dienen voor het proces in De Glind. Andersom is er ook de vraag in hoeverre de ontwikkelingen in De Glind tot voorbeeld kunnen dienen voor ontwikkelingen elders.

Voor de definitieve keuze voor de toekomst, te maken door de partijen uit De Glind, is het belangrijk om te komen tot een combinatie van de kansrijke mogelijkheden en daar verder onderzoek naar te doen.

De volgende stap voor de regiegroep in De Glind zal het opstellen van een concreet plan van aanpak zijn. Hopelijk wordt mede dankzij de verschillende scenario's duidelijk waar men heen wil, en ook wat voorkomen zou moeten worden.

Het plan van aanpak zal in ieder geval de volgende elementen moeten bevatten:

- Een **visie op de sociale samenhang** in de kern en tussen de kern en het buitengebied en de eventueel benodigde versterking ervan.
- Een **visie op het draagvlak van de voorzieningen**: behouden ervan voor de 'primaire' voorzieningen zoals de school en het creëren van nieuw draagvlak voor de andere voorzieningen zoals het zwembad en de voetbalvereniging.

- Een **visie op de bereikbaarheid**: het eventueel verbeteren van de bereikbaarheid met openbaar vervoer (uitbreiden buurtbusdienstregeling).
- Een **visie op het stimuleren van nieuwe bedrijfsmatige activiteiten**: het versterken van vestigingsklimaat/factoren voor kleinschalige zorgorganisaties en het faciliteren van de start nieuwe ondernemers en de inpassing van deze en andere eventuele nieuwe ontwikkelingen in het ruimtelijk beleid van gemeente en provincie of de aanzet tot het aanpassen van dat beleid.
- Een **visie op de rol van De Glind in gemeente Barneveld**: Kan de regiegroep uitgroeien tot een dorpsraad die in overleg met de bewoners en de gemeente Barneveld verantwoordelijkheden kan nemen?
- Plannen voor de **natuur en milieukwaliteit** voor de omgeving van De Glind (voor ontwikkeling van de Moorsterbeek zijn er al plannen ingediend)
- **Visie op de communicatie** met betrokkenen en belanghebbenden: hoe worden zij erbij betrokken en hoe kan informatie worden overgebracht (bijv. uitbreiding Glindse Bazuin, de digitale dorpskrant)

Voor al deze onderwerpen geldt uiteraard dat in het Plan van Aanpak vooral de manier waarop de visie bereikt kan worden centraal staat. De gezamenlijke manier van doen die nu het proces kenmerkt moet zeker voortgezet worden. Voor de verwezenlijking van de plannen zal aansluiting moeten worden gezocht bij andere plannen die er voor De Glind en omgeving worden gemaakt (gemeente, provincie en SVGV). Hiervoor is het wel belangrijk een beeld te hebben van waar men in De Glind naar toe wil.

Hiervoor moet men blijvend een pro-actieve houding innemen, de ontwikkeling van een sterker zelfbewustzijn van de eigen unieke kwaliteiten van De Glind. Daarmee kan een sterkere betrokkenheid bij het vormgeven van toekomstplannen voor De Glind worden bereikt.

Veel van de hierboven genoemde punten komen al terug in het projectvoorstel dat namens de regiegroep is ingediend bij de Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei (SVGv). Deze pro-actieve houding is belangrijk voor de toekomst.

Het is zaak snel aan te sluiten bij ontwikkelingen die elders gaande zijn, zoals het opstellen van een reconstructieplan voor de Gelderse Vallei (door SVGv). Ook voor het verkrijgen van extra woningcontingent (bijvoorbeeld om gezinshuizen om te kunnen zetten in particuliere woningen) moet nu actie worden ondernomen.

Andere plannen zouden naar voren geschoven kunnen worden, zoals het leefbaarheidsplan voor De Glind wat de gemeente Barneveld op stapel heeft staan. Het opstellen van zo'n plan zou prima aansluiten bij het ontwikkelen van een toekomstvisie, deze projecten zouden in samenhang met elkaar gezien moeten worden.

De gemeente Barneveld heeft aangegeven dat er pas gepraat kan worden over eventuele toezeggingen als er een duidelijke keuze door "De Glind" zelf gemaakt wordt. Dat is jammer, omdat het dus onduidelijk blijft of de plannen die door partijen in De Glind ontwikkeld worden daadwerkelijk tot uitvoering kunnen komen. Het geeft "De Glind" wel de mogelijkheid om met eigen plannen te komen die niet in de eerste gesprekken van tafel geveegd kunnen worden.

De Glind verdient het echter vanwege zijn speciale eigen karakter dat belanghebbenden zich gezamenlijk kunnen beraden op de toekomst en daar ook uitvoering aan te kunnen geven.

Plekken als De Glind, waar op deze manier met een uiteenlopende groep zorgvragers wordt omgegaan, zijn schaars in Nederland en daarom het behouden waard. Het moet mogelijk zijn om De Glind met de tijd mee te laten gaan en nieuwe ontwikkelingen in de zorg en veranderingen in de maatschappij op een harmonieuze wijze in te passen.

"De maatschappij is de optelsom van personen die allen van elkaar afhankelijk zijn"
Henry Miller

LITERATUURLIJST

- Atrivé, 2002. *1e concept, visie op De Glind, een oriëntatie op de toekomst van De Glind*
- Barneveldse Krant, 17 oktober 2001a. *Valleiblok biedt tegenwicht aan Randstad*
- Barneveldse Krant, 17 oktober 2001b. *"Vallei wil geen motor van Nederland zijn"*
- Barneveldse Krant, 29 november 2001. *"Einde aan wachtlijsten in jeugdzorg"*
- BOKD, 2000. *Kleine dorpen, grote gevolgen*. Assen, Van Gorcum
- Boogaard, R. van den. 2000. *Paled-methode geeft kleine kernen meer kleur! Evaluatie van een interactieve planvormingsmethode toegepast op dorpsniveau*. Wetenschapswinkel, rapportnr 174
- Boomars, L. en Hidding, M.C. 1999. *Leefbaarheidseffectrapportage Opsterland*. Landbouwniversiteit Wageningen
- Boxma, W. 1971. *De Gelderse Vallei*. Onderdeel van de reeks: Nederland in miniaturen. Nijkerk, G.F. Callenbach
- Dijk, A van. 1999. *Oosteind, dat unieke stukje Brabant, 'interactieve planvorming met de bewoners van Oosteind'*. Wetenschapswinkel, rapportnr. 150
- Everdingen, D. 2001. *Ruimtelijke structuurvisie Leusden*. Afstudeerscriptie Landschapsarchitectuur, Wageningen Universiteit
- Dorpskerk De Glind/Achterveld. 2002a. *Beleidsplan jeugdwerk 2002*
- Dorpskerk De Glind/Achterveld. 2002b. *gemeentegids 2002*
- Gemeente Barneveld, 1994. *Bestemmingsplan De Glind*.
- Gemeente Barneveld, 2001. *Bestemmingsplan buitengebied 2000*.
- Gemeente Barneveld, 2002a. *Structuurvisie gemeente Barneveld 2015*.
- Gemeente Barneveld. 2002b. *Voortgangsrapportage Jeugdbeleid Barneveld 2002*
- Gemeente Leusden, 2002. *Binnen in het buitengebied van Leusden. Concept integrale ontwikkelingsvisie*.
- Haan, J. de, Broek, A. van den, Schnabel, P. 2001. *Het nieuwe consumeren. Een vooruitblik vanuit demografie en individualisering*. Den Haag, Sociaal Cultureel Planbureau-werkdocument 72
- Hidding, M.C. 1997. *Planning voor stad en land*. Bussum, Coutinho
- Hoekveld, G.A. 1990. *De Gelderse Vallei; een regionaal-geografische benadering (inauguratierede)*. Utrecht, Faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen, Rijksuniversiteit Utrecht

Janssen, U. Lammerts, R. 1999. *Leefbaarheid op het platteland. Sociale en culturele ontwikkelingen op het platteland over de periode 1989-1998. Een literatuuronderzoek*. Utrecht, Verwey-Jonker Instituut

Knippenberg, H. 1992. *De religieuze kaart van Nederland, omvang en geografische spreiding van de godsdienstige gezindten vanaf de Reformatie tot heden*. Assen/Maastricht, Van Gorcum

Lameijer, N.J. 1998. *Reconstructiewet Constructief of Destructief. Een verkenning van de verhoudingen tussen de Reconstructiewet Varkenshouderij en de beleidsprocessen in de Gelderse Vallei en de NUBL*. Afstudeerscriptie Planologie, Landbouwniversiteit Wageningen

Landelijk Steunpunt Landbouw & Zorg. 1999a. *Twee werelden, é é n loket*. Folder

Landelijk Steunpunt Landbouw & Zorg. 1999b. *Een zorgboerderij? Wat moet ik me daarbij voorstellen?* Folder

Leo Stichting Groep. 2001. *Brochure: Eenheid in verscheidenheid, over cultuur in de Leo Stichting Groep*.

Ministerie van LNV. 2002. *Structuurschema Groene Ruimte 2. Samen werken aan groen Nederland*. Den Haag, LNV

Ministerie van VROM. 2000a. *Visie Landelijk gebied, voorstudie*. Den Haag, VROM

Ministerie van VROM. 2000b. *Perspectief op Wonen. Rapportage van het WoningBehoeft Onderzoek 1998*. Den Haag, VROM

Ministerie van VROM. 2001. *Ruimte maken, ruimte delen: Vijfde Nota over de Ruimtelijke Ordening 2000-2020*. Den Haag, VROM

Noorduyn, L., m.m.v. R.van den Boogaard en M. Schouten, 2000. *Een dorpsplan maken: een sleutel tot verbeteringen*. Wetenschapswinkel, rapportnr. 175

Ploeg, J.D. van de, de Bruin, R., Oostindie, H. 1990. *Bedrijfsstijlen in de Gelderse Vallei, interim-rapport*. Landbouwniversiteit Wageningen

Provincie Gelderland. 1995. *Speurboekje...Handboek leefbaarheid landelijk gebied*. Arnhem

Provincie Gelderland. 1996. *Streekplan Gelderland 1996, stimulans voor ontwikkeling, ruimte voor kwaliteit en zorg voor omgeving*. Arnhem

Provincie Gelderland. 2001a. *Provinciaal uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied 2001-2004*

Provincie Gelderland. 2001b. *Regioplan jeugdzorg Gelderland 2001*.

Provincie Gelderland. 2001c. *Provinciaal plan Jeugdhulpverlening 2001, supplement op het intersectorale Regioplan Jeugdzorg Gelderland 2001*.

Raad voor het Landelijk Gebied. 1997. *Urban and rural areas: the green connection. Advice on the spatial planning of urban and rural areas*. Den Haag

Raad voor het Landelijk Gebied. 2000. *Het belang van samenhang. Advies over ontwikkeling, afstemming en integratie in het landelijk gebied*. Den Haag

- Rudolphstichting. 1998. *Jaarverslag 1997*
- Rudolphstichting. 1999. *Jaarverslag 1998*
- Rudolphstichting. 2000a. *Jaarverslag 1999*
- Rudolphstichting. 2000b. *Het veranderende maakt het blijvende zichtbaar; oude principes, nieuwe vormen. Beleidsplan De Rudolphstichting 2000-2005*
- Rudolphstichting. 2001. *Jaarverslag 2000, waar jeugd en toekomst telt*
- Rudolphstichting, Belangenvereniging De Glind, Stichting Bredervoort. 2002. *De Glind, waar jeugd en toekomst telt; plan van aanpak dorpsontwikkeling. Projectidee gebiedsprogramma Gelderse Vallei/Utrecht Oost 2003.*
- Schnabel, P. 2001. *Waarom blijven boeren? Over voortgang en beëindiging van het boerenbedrijf.* Rijswijk, Sociaal Cultureel Planbureau, Speciale uitgave-9
- Schoemaker, H., Vos, M. 1989. *Kijk op het imago: voor non-profit organisaties die een goede relatie met het publiek willen onderhouden.* Deventer, Van Loghum Slaterus
- Selnes, T.A. 2000. *Ruimte voor groen wonen. Over sturing en bewegingsruimte voor de actoren.* Den Haag, LEI
- Stegeman, J. 2000. *Leefbaarheid op de agenda! Een studie naar het vigerend leefbaarheidsbeleid en leefbaarheidsthema's in de toekomst.* Wetenschapswinkel, rapportnr 163
- Stichting Bredervoort. 2002. *Over het opvoeden van andermans kinderen.* Interne memo
- Stichting Orion. 2000a. *De eerste drie jaar. Orion in Zevenkamp.* Den Haag, Ando
- Stichting Orion. 2000b. *De tweede drie jaar. Jaarverslag Stichting Orion 1997, 1998, 1999.* Den Haag, Ando
- Stichting Vernieuwing Gelderse Vallei. 2001. *Meerjarenprogramma Plattelandsvernieuwing*
- Tatenhove, J.P.M. van, Vlist, M.J. van der, Blom, G. 1994. *Tussen houdbaar en haalbaar. Het ROM-project Gelderse Vallei als planningsopgave.* Landbouwniversiteit Wageningen
- Valleicommissie. 1993. *Plan van aanpak Gelderse Vallei.*
- VROM-raad. 1999. *Sterk en mooi platteland. Advies over Strategieën voor de landelijke gebieden.* Den Haag
- Werkgroep Gelderse Vallei. 1974. *Barneveld.* Landbouwhogeschool Wageningen, projectonderwijs

LIJST VAN INTERVIEWS EN GESPREKKEN

Jacob Bos	Beheerder kinderboerderij
Rob Brand	Directeur Kionda
Gerrit v.d. Broek	Beheerder voetbalkantine o.a
Jaap van Deelen	Biologische boer
Lia en Peter ten Donkelaar	Veehouders
Mevr. Folmer	Varkenshouder
Jacques Gordijn	Directeur J.H. Donnerschool
Cees v.d. Heuvel	Groenbeheerder
Pim en Annelies Honig	Bewoners 'nieuwe' bewoners
Hubert de Kok & Elza Kuyk	Beheerder Wereldwinkel en geestelijk verzorger Stichting Bredervoort
Angela Quashie e.a.	Jongerenraad
Huub Lehmann	Leider gezinsgroep
Dick en Willemien Overbeek	Gezinshuisouders
Arjan Verrips	Directeur M.J.C. Besselaarschool
Dhr. van Roeckel	Directeur Beatrixschool
Mevr. Schimmel	Bewoner
Mario Scibelli	Directeur YMCA-De Glind
René en Patricia Tel	Logeershuisouder en speltherapeute
Kees v.d. Werf	Bewoner en gemeenteraadslid gemeente Barneveld
Dhr. en mevr. Zuidveld	Veehouders
Corinne Beeuwkes	Predikant Gereformeerde Kerk in Achterveld en De Glind
Wout v.d. Brink	Voorzitter belangenvereniging De Glind
Gerard de Jong	Directeur De Rudolphstichting
René Jongman	Hoofd afdeling onderwijs, jeugd en sport gemeente Barneveld
Henk Reimert	Directeur Stichting Bredervoort
Bas Breman	Medewerker Landelijk Steunpunt Landbouw & Zorg
Jan Hassink	Onderzoeker Plant Research International
Willem Muijlwijk	Projectleider Atrivé

Bezoek publieksbalie Ruimtelijke Ordening	14 januari 2002
Vergadering Kerkraad kerkelijke gemeente	17 januari 2002
Bezoek gemeentearchief gemeente Barneveld	24 januari 2002
Bewonersbijeenkomst belangenvereniging	23 januari 2002
GDR bijeenkomst	19 februari 2002
Bijeenkomst kinderspice	12 maart 2002
Atelier Zorglandbouw (Alterra)	19 maart 2002
ALV Belangenvereniging De Glind	17 april 2002
Verschillende bijeenkomsten Regiegroep dorpsvisie De Glind,	29 november 2001, 17 december 2001, 2 april 2002

BIJLAGE 1

Verslag bewonersbrainstormavond toekomstscenario's De Glind

Datum: 16 mei 2002

Plaats: De Voeg, De Glind

Aanwezig:

1. Patricia Rebu	11. Cees Elzinga
2. Hetty Neumann	12. Gerda van Deelen
3. Irene Bakker	13. Maria Delhaas
4. Jaap Borgman	14. Ben Delhaas
5. Wim Klomp	15. Cees v.d. Heuvel
6. Gea Elferink	16. Monique Dobbels
7. Engeline Bokkers	17. Dick Overbeek
8. Lia Hazelaar	18. Patricia Tel
9. Martineke Otto	19. Peter van Donkelaar
10. Kees v.d. Werf	20. Dhr. Schimmel

Op deze avond werd van de aanwezige bewoners (een twintigtal, uit de kern en uit het buitengebied en zowel verbonden met de zorg als niet verbonden met de zorg) gevraagd zich voor te stellen hoe De Glind eruit zou zien als de toekomst zou worden zoals beschreven in één van de scenario's.

Na de presentatie van de scenario's en enkele vragen ter verduidelijking gingen 4 groepen aan de slag. Aan elke groep werd een uitgewerkt scenario uitgereikt, een blad met daarop alle scenario's in het kort ter vergelijking, een kaart van het dorp en een kaart van de Gelderse Vallei. Daarnaast waren er stiften, knip- en plakspul en tijdschriften om het beeld van de toekomst van één van de scenario's kracht bij te zetten.

Hiervoor kreeg men zo'n drie kwartier de tijd. In die tijd werd er overlegd, nog eens de tekst doorgenomen, en kwamen de beelden die de verschillende groepen bij de scenario's hadden langzaam maar zeker naar voren.

Opvallend: Er werd geen gebruik gemaakt van de Gelderse Vallei-kaart: netwerk zit schijnbaar niet in de beleavingswereld van bewoners.

Bij de bewoners bestond het gevoel dat de ontwikkelingen in de Glind zich al deze kant op bewogen. Deze tendens bestaat dus al.

Doordat het aantal vaste bewoners afneemt (woning wordt bedrijf), wordt de exploitatie van verschillende voorzieningen (o.a. zwembad) twijfelachtig. Naar alle waarschijnlijkheid zal de Besselaarschool verdwijnen. Misschien is het nog mogelijk om kinderen van elders naar de Besselaarschool te laten gaan. Het bijzonder onderwijs gaat een grotere rol spelen in de Glind. Het contact tussen de mensen uit de kern en die van het buitengebied verbetert niet veel. Een deel van de boeren zal weinig ophebben met de combinatie landbouw en zorg.

Door het verdwijnen van de primaire voorzieningen verdwijnen ook een aantal bepalende samenbindende elementen. Hierdoor dreigt de samenhang in dorpse samenleving te verdwijnen. De vraag is of er nieuwe samenbindende factoren naar voren zullen komen.

Negatief: voor agrarische sector zijn er minder uitbreidingsmogelijkheden (hierdoor trekken verschillende boeren weg), het zwembad heeft geen toekomst en de Besselaarschool verdwijnt.

Rapport 183

Scenario 3: Onderdeel van het rode netwerk

Het aantal gezinshuizen vermindert en hierdoor neemt het aantal vaste bewoners af. Dat komt omdat zich in de lege gezinshuizen andere zorgorganisaties zullen vestigen. Deze organisaties richten zich vooral op dagopvang. Om het draagvlak voor de voorzieningen op peil te houden is het uitgangspunt dat er meer woningen gebouwd moeten worden zodat het aantal vaste bewoners weer toeneemt.

De doelgroepen van zorgvragers die zich al dan niet tijdelijk in de Glind bevinden zijn groter en gevarieerder (o.a. gehandicapte kinderen en "stadse bleekneusjes"). Bestaande specifieke voorzieningen worden voor hen aangepast, zodat ze ook behouden kunnen blijven voor bewoners. Ook de winkel komt terug, uitgebreid met een postagentschap. Deze komt op de plek waar nu het trainingsveld van VV de Glind is, maar dat wordt verschoven naar achteren. De voetbalkantine wordt ook kroeg. De nieuwe woningen worden vooral gekocht door de wat meer gefortuneerden. Dit zijn vaker forensen, ze wonen wel in de Glind, maar werken er niet. Het dorp heet naast een zorg- dus ook een woonfunctie. Er is een mogelijkheid voor recreatie en toerisme: kamperen bij de boer.

uitwerking scenario 3

Positief: Meer bewoners (wel afhankelijk van de bouwmogelijkheden) zorgen voor een groter draagvlak voor voorzieningen en openbaar vervoer. Bepaalde bindingsfactoren krijgen nieuwe kans, zoals de school en het zwembad.

Negatief: De verkeersintensiteit wordt op bepaalde momenten ('s ochtends en eind van de middag) groter. Het is ook geen typisch zorgdorp meer, het karakter van het dorp verandert. Door de verschillende functies van het dorp staan in de kern 's avonds en weekend panden leeg.

De vraag is hoe betrokken de nieuwe mensen zullen zijn. Daarom zou het ontstaan van een buurtje zoals de Glindhorst wellicht beter zijn dan extra ruimte voor grote, vrijstaande woningen.

In dit scenario verdwijnt de zorg en daarmee een groot deel van de historische verbondenheid met het dorp. Het wordt "een duf gat", waar weinig sociaal leven is. Alle huizen in het dorp zijn koophuizen. De voormalige gezinshuizen worden gesloopt en daar komt vervangende nieuwbouw voor in de plaats. Voor deze doelgroep ontstaan verschillende voorzieningen zoals een golfbaan en een stoeterij (voormalige manege) en eventueel een beautyfarm.

De mensen die in de Glind wonen zijn drukke tweeverdieners, er zijn weinig jonge gezinnen. Voor de Besselaarschool betekent dat er te weinig leerlingen zijn en de school verdwijnt. De Beatrixschool blijft waarschijnlijk wel bestaan.

De bewoners vinden dat er weinig tot geen positieve aspecten aan dit scenario zitten. Het dorp is niet meer, omdat je de basis van de identiteit van deze plek weghaalt. De enige kans is dat een projectontwikkelaar er in springt en het dorp een nieuwe identiteit geeft. Het is dus onzeker wat er voor in de plaats komt.

Afsluiting

Na deze uitgebreide behandeling van alle scenario's was er nog even de gelegenheid om enkele vragen te stellen en opmerkingen te maken.

Een opmerking had betrekking op de bandbreedte van de scenario's. Er werd aangegeven dat er ook nog andere mogelijkheden waren die voldoen aan de uitgangspunten en dat de scenario's wellicht ook naast elkaar konden bestaan in de toekomst.

Ook werd de vraag gesteld wat er met deze resultaten zou gebeuren. Daarvoor werd duidelijk gemaakt dat aan de ene kant alle informatie meegenomen wordt bij het verder invullen van de scenario's en dat aan de andere kant de ideeën en beelden die op deze avond naar voren kwamen mee worden genomen in het verdere proces voor het ontwikkelen van een toekomstvisie. Het is belangrijk dat bewoners daarbij betrokken blijven.

Alle resultaten worden niet verwerkt in een door de onderzoekster meest waarschijnlijk en reëel geachte scenario, zoals opgemerkt tijdens deze avond, maar in het rapport blijven het vier afzonderlijke scenario's. De 'keuze' is aan de belanghebbenden en dat hoeft niet een keuze voor precies een van de scenario's te zijn.

Nadat alle aanwezigen bedankt werden voor de medewerking werd de avond afgesloten.

BIJLAGE 2

Verslag bijeenkomst Regiegroep^{plus} toekomstscenario's De Glind

Datum: 6 juni 2002

Plaats: De Voeg, De Glind

Lijst aanwezigen

- Rudolphstichting	- Gerard de Jong (directeur)
- Stichting Bredervoort	- Henk Reimert (directeur),
	- Rob Plessen (divisiemanager)
- Gemeente Barneveld	- Dhr. Barten (wethouder VROM),
	- Bram Roggeveen (directeur sector welzijn)
- Belangenvereniging De Glind	- Wout v.d. Brink (voorzitter)
- Gereformeerde Kerk Achterveld en De Glind	- Corinne Beeuwkes-van Ede (predikant)
- Stichting Vernieuwing Gelders Vallei	- Aad de Kruijf (directeur)
- J.H. Donnerschool	- Jacques Gordijn (directeur)
- Kionda	- Dhr. Eskens (divisie-manager)
- Wetenschapswinkel Wageningen Universiteit	- Gerard Straver
	- (projectcoördinator)

Op deze bijeenkomst werd van de aanwezigen (vertegenwoordigers van verschillende belangenpartijen) gevraagd om bij elk van de scenario's aan te geven welke knelpunten en uitdagingen er zaten om de toekomst zoals beschreven in elk van de scenario's te bereiken en wie daar de hoofdrolspelers in waren. Op deze manier wilden we het krachtenveld rondom de ontwikkeling en uitvoering van een toekomstvisie helder krijgen.

Tijdens de presentatie werden de verschillende scenario's kort toegelicht en ook kwamen de reacties van de bewoners tijdens de vorige bijeenkomst aan de orde. Men wilde graag weten of de opkomst van die avond als representatief beschouwd kon worden. Aangezien er toen zowel mensen wel en niet betrokken bij de zorg en wel en niet uit de kern waren, kunnen we daar wel van uit gaan.

Daarnaast werd nog even aangestipt dat het vooral door de ontwikkelingen in de zorg kwam dat De Glind nu een vernieuwingsproces doormaakte. Daar werd op gereageerd dat dat weliswaar ten dele waar was, maar dat ook veranderingen in de maatschappij (individualisering, welvaart, van aanbod naar vraaggestuurd etc.) en veranderingen in de agrarische sector grote invloed hebben op het vernieuwingsproces in De Glind.

Ook het verschil tussen scenario 2 en 3 die schijnbaar veel op elkaar leken werd extra uitgelegd. In scenario 2 gaat het vooral om het aanbod dat vanuit De Glind en de omgeving mogelijk is, en in scenario 3 is de vraag vanuit het stedelijk netwerk het belangrijkste.

De aanwezigen werden hierna in drie groepen verdeeld. Elke groep moest bij elk scenario de knelpunten en uitdagingen benoemen en omschrijven welke belangengroep welke rol zou hebben in het scenario. Na een dik half uur werd dit aan alle aanwezigen gepresenteerd. Een korte samenvatting wat er per scenario verteld werd is opgeschreven.

Scenario 1: Stille kracht

Dit scenario, wat uitgaat van de keuze voor het behoud van het 24 uren systeem in de vorm van een woonwerkgemeenschap samen met de keuze voor het behoud van de eigen identiteit van de PLEK, wordt als achterhaald beschouwd. De idealen die in zo'n woonwerkgemeenschap worden uitgedragen zijn teveel in de geschiedenis blijven steken. Het wordt in de maatschappij van tegenwoordig niet langer als een feitelijke situatie beschouwd. Het is een scenario waar nog wel dagelijks tegenaan gelopen wordt. Dit beeld leeft nog sterk leeft bij veel bewoners en ook bijv. bij de achterban van de Rudolphstichting.

De uitdaging voor dit scenario zou het benutten van de mogelijkheden van de omgeving zijn, en het doorbreken van het knelpunt van de ervaren interne geslotenheid. De openheid naar de directe omgeving mag groter worden dan waarschijnlijk wordt geacht in dit scenario. Ook het ogenschijnlijk feit dat dit tegen de huidige economische maatschappelijke ontwikkelingen ingaat, is moeilijk overbrugbaar. Hiervoor zou een centrale regie nodig zijn en het is onbekend wie dat op zich zou kunnen of willen nemen.

Scenario 2 (Verbonden met de groene omgeving) en scenario 3 (Onderdeel van het rode netwerk)

Deze scenario's lijken wel wat op elkaar, omdat ze beiden uitgaan van een andere, meer ambulante invulling van de zorg in De Glind. In scenario 2 wordt echter uitgegaan van het mogelijke aanbod vanuit De Glind en omgeving, terwijl in scenario het reageren op de vraag vanuit de maatschappij centraal staat.

Voor beiden geldt dus:

De zorg is veranderd en daar moet je in meegaan. Het wordt belangrijk voor het dorp gevonden om 'blijvers' te behouden ten bate van het draagvlak voor de sociale gemeenschap en de voorzieningen. Hiervoor moeten wel extra huizen gebouwd worden en RS kan eventueel huizen verkopen aan particulieren. De extra huizen zijn wel onderdeel van een lange termijn proces, want het verkrijgen ervan is een langdurig traject. Dit komt wellicht te laat voor DE oplossing.

Het is van belang HOE je zorg invult. De uitdaging ligt in het koppelen van de omgeving en de belevingswereld van de zorgvragers, in het opzoeken van (kleinschalige) niches in de markt en in het aansluiten bij de (huidige) trends. Ook het overschrijden van de grenzen tussen de zorgsector en de agrarische sector en de bestuurlijke grenzen is een uitdaging.

De rol van de organisaties zou in het zoeken naar verbreding liggen en in het zoeken van de niches. Ook het openstellen voor de samenwerking met groepen over de grens speelt hierin een rol. Er moet een verantwoorde mix ontstaan, van vaste bewoners die wel of niets met de zorg hebben, intramurale en extramurale zorg, waarbij initiatief bij de Glind blijft. Het zal een keuze voor de eigen identiteit en de eigen kracht blijven. De sociale cohesie moet blijvend versterkt worden, de organisaties en de ontwikkelingen in het dorp mogen geen speelbal worden van externe ontwikkelingen. Alle aanwezigen zijn trots op de identiteit van De Glind, de huidige capaciteiten moeten blijvend benut worden. Voor de toekomst moet een stuk intramurale hulp gehandhaafd blijven, dit vormt de basis om extramurale ondersteuning te bieden.

Enkele rollen die bepaalde actoren op zich kunnen nemen:

- Kerk: sociale cohesie versterken binnen/buitengebied
- Onderwijs: behouden en eventueel vergroten versterkinginitiatieven die al plaatsvinden (toernooien tussen scholen o.a.)
- Gemeente: sociale woningbouw voor eigen ingezetenen, vasthouden uitvliegende kinderen, vergrijzing verminderen
- Provincie: oog houden voor speciale plek van De Glind, hulp bij invulling van woonlocaties voor bevolking van De Glind (woningcontingent beschikbaar stellen)
- Boeren: een aantal moderne agrarische ondernemers zijn niet bedreigd op dit moment, als situatie verandert zouden ze zorgfuncties op zich kunnen nemen

Bij scenario 3 werd een aparte aantekening gemaakt dat het geen bedrijvenpark van zorgorganisaties moet worden, omdat de band met de plek dan niet meer belangrijk is. Dan verdwijnt (een gedeelte van) de sociale samenhang in het dorp

Scenario 4: Rustpunt in het netwerk

Scenario 4 wordt als een 'doem'scenario of rampenscenario omschreven. In dit scenario ligt geen uitdaging voor de zorgaanbieders. Het dorp is dan ook niet langer een onderdeel van het zorgaanbod in Nederland en een groot gedeelte van de huidige identiteit verdwijnt.

Een duidelijk beeld van wie de hoofdrolspelers in de verschillende scenario's waren kwam hierbij niet naar boven. Wel dat het voor de scenario's die ertoe deden (2 en 3) zaak was vooral gezamenlijk op te trekken.

Hierover ontstond een discussie waarbij o.a. de volgende punten aan de orde kwamen:

- Er moet gekozen worden voor krachtig beeld van De Glind en dat moet ook uitgedragen naar buiten. Het is belangrijk welk beeld je van De Glind wil uitdragen, wat je krachtig op de kaart kan zetten. De Glind moet laten zien wie ze zijn en daarvoor moeten ze uitgaan van hun eigen kracht.
- Daarnaast moet er over bestuurlijke grenzen heen worden samengewerkt. De bestuurlijke verkokering, maar ook verkokering in de zorg en de agrarische sector moet doorbroken worden. Ook de verschillende geloofsachtergronden zijn een scheidslijn waar men overheen moet stappen om toenadering te zoeken.

Verschillende belangenpartijen gaven hun eigen positie aan:

- De **kerk** heeft een regionale rol en een aparte regionale functie op de Veluwe, omdat in deze kerkelijke gemeente vrij veel kan.
- **Stichting Bredervoort**: de zorg was heel vroeger gebaseerd op vrijwilligheid, en heeft altijd te maken gehad met veel emotie. De werkelijkheid is echter dat de zorg geheel geprofessionaliseerd is en er ook van Bredervoort verwacht wordt dat zij meer zorg (en financiën) elders inzetten. Dit heeft gevolgen voor de professionaliteit in De Glind. De gemeenschap moet eigenlijk weer terug naar die vrijwilligheid (waar ook andere dorpen op draaien). Bredervoort wil hier mede initiatief in nemen en ook wel meesturen.
- **Kionda**: deze organisatie is een verhaal apart, omdat het beleid voor de opvang van ama's afhankelijk is van de politieke wind. Op dit moment bestaat daar nog grote onzekerheid over. Ook hier zijn verschillende scenario's denkbaar. Bij integratiemogelijkheden voor de ama's en de terugkeervariant zijn er wel mogelijkheden om bij ontwikkelingen (scenario 2 en 3) in De Glind aan te sluiten o.a. door aansluiting te zoeken bij de agrarische scholen in Barneveld, waar het beste agrarisch onderwijs wordt onderwezen.
- **SVG**: de reconstructiecommissie is nu bezig met het verzamelen van informatie dat in het reconstructieplan opgenomen moet worden. I.v.m. de zonering is het belang dat ook De Glind aangeeft welke kant ze op wil, zodat hiermee rekening kan worden gehouden. Dit moet binnen nu en een half jaar eigenlijk bekend zijn. Om voor subsidie in aanmerking te komen moet zo snel mogelijk een projectplan bij de SVGV aangeleverd worden.
- **Gemeente Barneveld**: heeft vooral een rol in de voorwaardenscheppende sfeer, want er zijn veel (o.a. ruimtelijk) beperkingen. Samen met de **provincie** kan hier naar gekeken worden, er is natuurlijk een ingang via de in gang gezette extramuralisatie dat sterk te

maken heeft met hoe het karakter van De Glind wordt. Er is een overgangssituatie. Men moet eerst een keuze maken en dan kan de gemeente inspringen.

Over de rol van de gemeente waren de meningen verdeeld.

- De houding van de gemeente beïnvloedt de keuzes die de **Rudolphstichting** kan/zal maken. Het is de vraag wat de gemeente aan het particulier initiatief toestaat en in hoeverre bepaalde ontwikkelingen (o.a. andere bedrijvigheid) gestimuleerd of tegengehouden worden door de gemeente Barneveld.
- Het omzetten van gezinshuizen in woningen gaat ten koste van woningcontingent. Barneveld is vrij actief in het verwerven van extra contingent en het krijgt wel eens wat gedaan bij de provincie, maar kan hierin niks toezeggen. Hierin geldt nog steeds dat de keuze door 'De Glind' gemaakt moet worden en dat dan de gemeente zich er een standpunt over vormt.
- Er zijn in De Glind een heleboel ontwikkelingen die in elkaar grijpen, de keuze die door de een wordt gemaakt heeft vrijwel automatische gevolgen voor keuzes die de anderen kunne, willen en zullen maken. Het wordt gewaardeerd dat er juist gezamenlijk (ook met gemeente) tot een plan, een keuze gekomen zou kunnen worden.
- Hieraan wordt toegevoegd dat het belangrijk is beelden te scheppen van de toekomst waar 'De Glind' heen wil, maar dat 'De Glind' geen overspannen verwachtingen moet koesteren. Men is afhankelijk van verschillend beleid (structuurvisie Gemeente, reconstructieplan, woningcontingentering, beleid landelijk gebied etc.). Het is belangrijk hier gezamenlijk regie in te nemen.
- Voor de verbinding met agrarische bedrijven (combinatie landbouw en zorg) zijn er beperkingen. Het kost vaak meer moeite de zorg erbij te betrekken dan de agrarische ondernemers te enthousiasmeren: zorg kan in het agrarisch bedrijf geïntegreerd worden, maar andersom moet ook gebeuren! De concrete aanpak daarin moet meer structuur krijgen. Het gaat vaak om het opzoeken van de kleine niches, waardoor vaak kleine organisaties ontstaan die weliswaar vaak geen groot vermogen tot hun beschikking hebben, maar wel graag een band met het dorp en de omgeving willen aangaan. En het dorp is juist afhankelijk van 'blijvers'.
- Het zgn. 'doem'scenario (scenario 4) is eventueel wel een optie voor de Rudolphstichting, want jeugddopvang hoeft niet perse plaats te vinden in de Glind, maar de Glind heeft wel goede, specifieke kwaliteiten waar op een andere manier gebruik van zou kunnen worden gemaakt.
- Je kan niet ingrijpen in elkaars autonome keuzes, maar je kan ze wel proberen op elkaar laten aan te sluiten, dat wordt van gezamenlijk belang gevonden.
- Voor het leefbaarheidsplan voor De Glind van de gemeente Barneveld (wat over 4 jaar komt) kan dit plan/traject als springplank gebruikt worden, het liefst zou daar gelijk mee begonnen moeten worden. Uiteindelijk moet er wel het klimaat ontstaan dat de gemeente en de provincie wel wat doen met de plannen die vanuit De Glind zelf komen, dus is ook tussentijdse interactie met overheden belangrijk.

Uit de discussie kwam vooral naar voren dat het van belang is dat de partijen in De Glind gezamenlijk een plan maken en dat het inmiddels ontstane draagvlak mogelijkheden biedt voor een breed gedragen toekomstvisie.

Nadat alle aanwezigen bedankt werden voor de medewerking werd de bijeenkomst afgesloten.